

Handläggare: Emily Tjäder
Telefon: 08-508 28 741Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2020-03-09, p. 7

Verksamhetsberättelse VB 2020 för Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar följande;

1. Godkänna verksamhetsberättelse och bokslut 2020 för miljö- och hälsoskyddsnämnden och överlämna den till kommunfullmäktige
2. Ansöka om 7,5 mnkr i ombudgetering för fakturerade men ej utförda livsmedelskontroller
3. Justera beslutet omedelbart.

Anna Hadenius
FörvaltningschefMikael Nyberg
Avdelningschef

Nämndens ekonomi och verksamhet

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

Kommunfullmäktiges nettobudget för nämnden uppgick till 119,7 mnkr för år 2020, kostnaderna uppgick till 215,8 mnkr och intäkterna till 96,1 mnkr. I samband med avstämningsärendet tilldelades nämnden ytterligare 6,0 mnkr för fortsatt arbete med lokala åtgärdsprogram för vatten. I samband med tertialrapport 1 godkände kommunstyrelsen nämndens ansökan om omslutningsförändringar om 2,0 mnkr inom tillsynsverksamhet.

Tabellen nedan visar utvecklingen av budgeten för 2020.

	Kostnader	Intäkter	Netto
KF budget 2020	215,8	-96,1	119,7
Budgetjustering för lokala åtgärdsprogram	6,0		
Omslutningsförändringar	36,5	-36,5	
Budget avstämningsärendet	258,3	-132,6	125,7
Omslutningsförändringar	-2,0	2,0	
Budget efter T1	256,3	-130,6	125,7

Förvaltningen har således styrt mot ett netto på 125,7 mnkr.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden redovisar totalt sett ett överskott om 18,2 mnkr. Det extraordinära resultatet förklaras av:

- statlig ersättning för trängseltillsyn (16,1 mnkr)
- lägre personalkostnader till följd av vakanser, föräldraledigheter, personalavgångar och VAB – trots extraordinära kostnader kopplade till trängseltillsyn
- lägre kostnader för resor och konferenser
- tillsynsintäkter för livsmedelskontroller, som fakturerats i januari men inte kunde utföras p.g.a. pandemin. Med anledning av den nya redovisningslagen samt Rådet för Kommunal Redovisnings (RKR) uppdaterade råd RKR R2 (Intäkter) är det inte längre möjligt att periodisera dessa i bokslutet (7,5 mnkr)
- lägre övriga tillsynsintäkter p.g.a. inställda inspektioner och omprioriteringar

I avsnittet *Sammanfattande analys* nedan framgår ett utförligt sammandrag av det viktigaste arbetet och resultaten under 2020. I avsnittet *3.1 Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser* samt under avsnittet *Uppföljning av ekonomi* framgår en mer utförlig analys av nämndens ekonomi.

För att kunna härleda nämndens verksamhet till kommunfullmäktiges budget redogörs nedan för av kommunfullmäktige beslutade satsningar. Dessutom redogörs för indikatorer och aktiviteter.

När det gäller prognossäkerheten ska noteras att den har blivit bättre genom åren, dock uppfyller nämnden inte stadens mål för prognossäkerhet om 1 procent för år 2020. Avvikelsen mellan tertialrapport 2 och utfallet beror på högre intäkter eftersom förvaltningen, till följd av den nya lagstiftningen,

inte kan periodisera fakturerade men ej utförda livsmedelskontroller samt på lägre kostnader, främst personalkostnader, utbildnings-/konferenskostnader och kostnader inom projekten (omslutning). Den rådande pandemin medförde också svårigheter i att prognostisera utfallet.

Av kommunfullmäktige beslutade satsningar

Nedan redogörs för de områden som nämnden erhållit medel för i budget:

- *Klimatomställning.*
En klimatsamordnare för stöd till stadsdelsförvaltningarna har tillsatts. Informationsmöten om förvaltningens stöd har hållits med de ledningsgrupper i stadsdelarna som har haft önskemål om det. Löpande stöd till stadsdelarna har getts via deras nätverk för miljö- och klimatsamordnare, bl.a. för framtagande av miljö- och klimatprogram. En workshop som start på implementeringen för hela miljöprogrammet har anordnats för stadsdelarna. Stöd vid ansökningar om klimatinvesteringsmedel har skett fortlöpande. Förvaltningen har regelbundna nätverksträffar för stadsdelarnas samordnare och ger ut nyhetsbrev varannan till var tredje vecka. En samverkansyta har satts upp för stadsdelarna som även andra förvaltningars miljösamordnare kan utnyttja. Möten har hållits med socialförvaltningen med information om vilket stöd kring klimat- och miljöfrågor de kan få från förvaltningen.
- *Satsning på digitalisering.*
Under tidig vår färdigställdes den strategiska färdplan för digitalisering, automatisering och AI på miljöförvaltningen som arbetats fram under hösten 2019. En arbetsgrupp har inrättats för att identifiera och resursplanera lämpliga aktiviteter utifrån färdplanen och arbetet med faktiska åtgärder har inletts. Bland annat har utbildningar lämpliga att göras till e-utbildningar identifierats, liksom processer som med fördel kan digitaliseras. Den pågående pandemin har också bidragit till att skynda på arbetet, inte minst avseende digitala utbildningar och digitalt ledarskap. Samtliga förvaltningens chefer har under 2020 också genomgått utbildningen ”AI för ledare i offentlig sektor”.
- *Handlingsplan mot plast och stärkt plastarbete.*
Handlingsplanen för minskad plastanvändning börjar

ta form och utgår från den kartläggning av plastflöden som gjorts av IVL Svenska miljöinstitutet. Samarbete är upprättat med referenspersoner från stadens förvaltningar och bolag och ett ”plastforum” har startats där samordningsfrågor diskuteras

- *Mätning av luftkvalitet och utsläpp av färjor.*
Med anledning av pandemins påverkan på samhället kom få besöksfartyg till hamnarna i Stockholm. Mot den bakgrunden utfördes inga mätningar av fartygens påverkan på luftkvaliteten. Uppdraget genomfördes däremot med stöd av modellberäkningar som avrapporterades till miljö- och hälsoskydds nämnden under december.
- *Giftfria skolor.*
Framtagandet av vägledning för kemikaliesmarta skolor och fritidshem pågår. Arbetet genomförs i samarbete med utbildningsförvaltningen, SISAB m.fl. En viktig del i arbetet med kemikalier på skolor kommer att gälla laboratoriekemikalier. Ett samarbete med utbildningsförvaltningen har inletts kring detta.
- *Stärkt arbete naturskötsel och biologisk mångfald.*
Förvaltningen arbetar vidare med att utveckla det GIS-baserade stödverktyget för skötsel av naturmark som gynnar biologisk mångfald. Utredning av förstärkningsåtgärder för den gröna infrastrukturen i Västerort, Söderort och Södermalm har genomförts. Utredningarna ska ligga till grund för utveckling av de åtgärdsprogram för biologisk mångfald som ska tas fram enligt handlingsplanen för biologisk mångfald. En kurs i ekologisk skötsel har hållits för skötselansvariga på stadsdelarna samt entreprenörer.
- *Vägledning, buller från musikverksamheter.*
Vägledningen buller från musikverksamheter är färdigställd och godkänd av nämnden. Syftet med vägledningen är att underlätta för en levande stad att fortsätta växa och samtidigt förebygga störningar för de boende.
- *Utredningsgrupp livsmedelsfusk.*
Under inledningen av året genomfördes en studieresa till Malmö för att lära om Malmös fuskarbete. En utbildning i förhörsteknik var planerad att genomföras,

men flyttas till 2021 med anledning av det rådande läget. Samarbete med andra myndigheter pågår för att hitta former för gemensamma tillsynsinsatser. Som en del av en extra insats mot livsmedelsbedrägerier har livsmedelskontrollen utvecklat en ny metodik för att mer effektivt upptäcka och motverka grova avvikelser gällande livsmedelslagstiftning. Denna metodik har nu testats i industriområdet Årsta partihallar och bygger på att fokusera på kontrollområden som spårbarhet och märkning samt att fortsätta utvecklingen av de arbetsgrupper som arbetar riktat med Årsta och livsmedelsfusk.

- *Stärkt kemikaliearbete och kemikalieplan.*
Nya vägledningarna för substitution av kemiska produkter respektive för kemikaliesmart förskola har tagits fram. Möjligheterna att använda byggvarubedömningen för att välja bästa bygg- och anläggningsmaterial har utvecklats genom att fler produkttyper inkluderas. KemikaliekraV i upphandling har utarbetats, utvärderats och följts upp inom ett flertal områden. Fördjupande utredningar med kemiska analyser har gjorts dels för att analysera behovet och möjligheten att ställa krav på material och varor, och dels för att följa upp det som levereras till staden. Seminarier och kampanjer har genomförts för att informera näringslivet och allmänheten om hur farliga ämnen kan undvikas.
- *Verksamhets- och kvalitetsutveckling.*
Förvaltningen bedriver ett kontinuerligt utvecklingsarbete för att uppnå än mer effektiva och kvalitetssäkrade processer. Förvaltningens pågående digitaliseringsarbete är en del i detta, där konkreta aktiviteter utifrån förvaltningens strategiska färdplan för digitalisering påbörjats under 2020.
- *Utredning fossilfria byggarbetsplatser och minskat byggavfall.*
Förvaltningen har bistått exploateringskontoret med expertstöd i deras uppdrag att utreda möjligheten till fossilfria byggarbetsplatser. Förvaltningen har genomfört uppdraget att ta fram en handlingsplan för minskat byggavfall (cirkulärt byggande). Arbetet har letts av en styrgrupp med representanter från förvaltningen, exploateringskontoret och Stockholm

Vatten och Avfall AB. Representanter från exploateringskontoret och stadens bostadsbolag har ingått i arbetsgruppen. Till projektet har en bredare referensgrupp med nyckelpersoner inom staden samt branschorganisationer m.fl. knutits.

Extra medel i avstämningsärendet:

Budgeten från kommunfullmäktige var ursprungligen netto 119,7 mnkr men i avstämningsärendet erhöll nämnden ytterligare 6,0 mnkr för vattenförbättrande åtgärder (från central medelsreserv 2). Den sammanlagda nettobudgeten efter avstämningsärendet uppgår till 125,7 mnkr.

Aktiviteter beslutade av kommunfullmäktige

Nedanstående aktiviteter har beslutats av kommunfullmäktige för miljö- och hälsoskyddsnämnden och ska leda till att kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdet uppnås:

- *Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsdelsnämnderna utreda och tydliggöra ansvaret gällande tillsyn av försäljning av folköl och tobak. Miljöförvaltningen har inte ansvar för denna tillsyn och har därför inte deltagit i uppdraget.*
- *Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska ta fram en vägledning för att hjälpa verksamhetsansvariga för livescener / konsert- och klubbverksamheter att vidta bullerdämpande åtgärder.*
En bullervägledning för musikscener är framtagen och beslutad i nämnden. Vägledningen har tagits fram av en projektgrupp med stöd av upphandlad bullerkonsult samt en referensgrupp med deltagare från stadsbyggnadskontoret, exploateringskontoret, trafikkontoret, kulturförvaltningen, idrottsförvaltningen samt representanter från nattklubbs- och restaurangbranschen. Syftet med vägledningen är att underlätta för en levande stad att fortsätta växa och samtidigt förebygga störningar för de boende.
- *Kulturnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och Stockholm Business Region AB, och i dialog med kulturarrangörer, ta fram en förvaltningsövergripande handlingsplan med vägledning och åtgärder för att främja stadens kultur-*

och nöjesliv i syfte att stärka stadens attraktions- och konkurrenskraft.

Uppdraget är genomfört och miljö- och hälsoskydds- nämnden har deltagit i arbetet. Kulturnämnden förväntas fatta beslut om strategin i början av 2021. Syftet med handlingsplanen är att ge vägledning och rekommendationer för att främja stadens kultur- och nöjesliv och på så sätt stärka stadens attraktions- och konkurrenskraft.

- *Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden organisera påverkansarbete för nya styrmedel för ett fossilfritt Stockholm.*

Förvaltningen har lämnat underlag till stadsledningskontoret inför revideringen av energiskatte- direktivet och TEN-T förordningen och inspel till EU:s gröna taxonomi samt lämnat svar till Eurocities gällande en enkät för Trans-European Transport Guidelines och EU:s lagstiftning om utsläpp för person- och skåpbilar. Förslag till uppdaterade krav för miljöbilar respektive miljölastbilar vid upphandling av transporttjänster har tagits fram och presenterats för nämnden. Förvaltningen har medverkat i framtagandet av vägtrafikhandlingsplanen där ytterligare påverkansarbete förbereds.

- *Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska genomföra en etanoltankningskampanj.*

En biodrivmedelskampanj förbereds och kommer att genomföras under första kvartalet 2021. Material kommer att finnas på stadens hemsida under ”leva hållbart”. Här blir det möjligt att knappa in ett registreringsnummer på en bil och få information om vilka förnybara alternativ som finns att tanka för just den bilen (exempelvis E85 för etanolbilar och HVO100 för vissa dieslbilar). På hemsidan finns också information om alla biodrivmedel och vanliga frågor och svar. Tavlor på stan och kampanj i sociala medier kommer att uppmana stockholmare att besöka sidan och testa sin bil; dela resultat i sociala medier; samt om möjligt byta bränsle i befintliga bilar.

- *Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med Stockholm Parkering och trafiknämnden genomföra ett pilotprojekt med mobilitetshubbar.*

Arbetet genomförs inom ramen för CNCA Mobility Hub Project. Pilotprojektet är igång med bl.a. en hub på Medborgarplatsen i Stockholm Parkerings parkeringshus och denna samt flera sådana platser inom staden ska kommuniceras till allmänheten via stadens hemsida.

- *Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, äldrenämnden, stadsdelsnämnderna samt Stockholm Vatten och Avfall AB utarbeta en handlingsplan för klimatanpassning, främst inriktad på skyfall och värmeböljor.*

Arbetet med framtagandet av en handlingsplan för klimatanpassning, med inriktning på skyfall och värmeböljor, har inletts under hösten under ledning av stadsledningskontoret. Förvaltningen har medverkat i de två tematiska arbetsgrupper som tagit fram underlag till den slutliga handlingsplanen. Ett första utkast har presenterats under december för underhandssynpunkter från medverkande förvaltningar och bolag. Handlingsplanen kommer att färdigställas under första kvartalet 2021, och skickas ut på remiss. Handlingsplanen beräknas kunna tas upp för beslut i kommunfullmäktige till sommaren.

- *Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska utreda konceptet klimatpositiva verksamheter (verksamheter som levererar mer energi än vad som konsumeras), i synnerhet vad gäller solceller.*

En jämförande studie av Stockholms plusenergihus i Norra Djurgårdsstaden relativt en energieffektiv byggnad byggd utifrån stadens krav på 55 kWh/m² har genomförts. I studien ingår en analys av möjligheter och begränsningar för vätagaslagring av producerad solenergi. Uppdraget kommer att avrapporteras till nämnden under våren 2021.

- *Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB och exploateringsnämnden ta fram en handlingsplan för minskat byggavfall.*

Förvaltningen har genomfört uppdraget att ta fram en handlingsplan för minskat byggavfall (cirkulärt byggande). Arbetet har letts av en styrgrupp med

representanter från förvaltningen, exploateringskontoret och Stockholm Vatten och Avfall AB. I arbetsgruppen har ingått representanter från exploateringskontoret och stadens bostadsbolag. Till projektet har en bredare referensgrupp med nyckelpersoner inom staden samt branschorganisationer m.fl. knutits. Uppdraget beräknas rapporteras till berörda nämnder och styrelser kring sommaren 2021

- *Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska som ett led i arbetet för att uppnå målet Fossilbränslefri organisation 2030, ta fram en handlingsplan för minskad plastanvändning i hela staden, för att ta ett helhetsgrepp kring plastfrågan.*
Handlingsplanen för minskad plastanvändning har börjat ta form och utgår från den kartläggning av plastflöden som gjorts av IVL Svenska miljöinstitutet. Kartläggningen visar att det finns potential att minska användningen av flera förbrukningsartiklar men också att det behövs en bättre bild över vad som händer med plasten när den blir ett avfall. Projektets referenspersoner från berörda förvaltningar och bolag i staden har samlats och flera goda inspel kring hur plastanvändningen kan minskas och bli mer cirkulär samt vilka förutsättningar som krävs har diskuterats.
- *Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska ta fram en guide för hållbara restauranger (Klimatsmarta stockholmare).*
Guiden har tagits fram i samverkan med stadens övriga verksamheter som har utbyte med restauranger i Stockholm, samt Branschorganisationen Visita och nätverket för hållbara restauranger. Syftet med guiden är att ge restauranger som vill börja ett aktivt klimatarbete verktyg och aktiviteter som minskar deras energianvändning och klimatpåverkan samtidigt som de kan öka kompetensen och inkomsterna. Satsningen avrapporteras till nämnden i mars 2021. På grund pandemin kommer guiden att kommuniceras till restauranger först under hösten 2021. Förhoppningen är att branschen då återhämtat sig från nedgången.
- *Kommunstyrelsen ska i samråd med trafiknämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden ta fram en handlingsplan för minskade koldioxidutsläpp för vägtrafiken fram till år 2030.*

Förvaltningen har deltagit i arbetet med handlingsplanen. Arbetet har letts av stadsledningskontoret. Tre olika strategier (med olika huvudfokus: elektrifiering, biodrivmedel och effektivisering) har tagits fram, beräknats och beskrivits. En lista med förslag på åtgärder har tagits fram och effektbedömts utifrån olika antaganden.

- *Miljö- och hälsoskydds nämnden ska ta fram arbets sätt och informationsmaterial för att följa, prioritera och minska kemikaliebelastningen på framför allt barn och ungdomar.*

En ny kemikalieplan med 49 åtgärder beslutades i fullmäktige i april. Genom skrivna vägledningar, utbildningar och medverkan i projekt och arbetsgrupper stöder och vägleder nämnden stadens verksamheter i genomförandet av kemikalieplanens åtgärder. Genom utredningar och undersökningar identifieras såväl utmaningar i form av material som behöver ersättas, som bättre alternativ som kan användas istället.

- *Miljö- och hälsoskydds nämnden ska implementera strategin för biologisk mångfald med åtgärdsprogram för biologisk mångfald.*

En handlingsplan för biologisk mångfald har arbetats fram under året (under arbetet med det nya miljöprogrammet har strukturen för namngivning av tematiska tillägg till programmet setts över och strategi har bytts ut mot handlingsplan). Handlingsplanen antogs av kommunfullmäktige den 30 november. Ett lanseringsseminarium hölls den 4 december med medverkande från staden, näringslivet och föreningslivet. Arbetet med att ta fram åtgärdsprogrammen för biologisk mångfald har påbörjats genom att genomföra en utredning om stadens gröna infrastruktur samt en enkätstudie om pågående arbete i stadsdelarna. Det första åtgärdsprogrammet är under framtagande och arbetet med att starta ytterligare tre åtgärdsprogram har förberetts. Förankring av arbetet sker i samordningsgruppen för Grönare Stockholm och genom projektgrupper med berörda parter.

- *Trafiknämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskydds nämnden och kommunstyrelsen ta fram ett stadsövergripande trädmål.*

Under året har trafikkontorets trädspecialister i samarbete med miljöförvaltningen arbetat med att ta fram ett stadsövergripande trädmål. Trädmålet utformas från principen att planering av trädplantering ska ske efter var och hur störst ekologisk, social och ekonomisk nytta kan erhållas, genom de olika ekosystemtjänster som trädplanteringar kan ge.

- *Trafiknämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt stadsdelsnämnderna ta fram en handlingsplan för att minska nedskräpning såväl i vatten som på land.*
Förvaltningen har tagit fram en rapport som visar hur spridning av skräp till vatten kan minskas. Rapporten har överlämnats till trafikkontoret och förvaltningen inväntar nu initiativ från trafikkontoret om att påbörja framtagandet av en handlingsplan.
- *Exploateringsnämnden ska i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda förutsättningarna för fossilfria byggarbetsplatser.*
Förvaltningen har bistått exploateringskontoret med expertstöd i deras uppdrag att utreda möjligheten till fossilfria byggarbetsplatser. Exploateringskontoret redovisar uppdraget i sin verksamhetsberättelse.
- *Exploateringsnämnden ska i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden och AB Stockholm Vatten och Avfall initiera ett projekt för återvinning eller återanvändning av byggavfall.*
Genom det med exploateringskontoret gemensamma arbetet med att ta fram en handlingsplan för minskat byggavfall (cirkulärt byggande) har förvaltningen utgjort stöd för exploateringskontoret med att initiera ett projekt kring återvinning eller återanvändning av byggavfall.
- *Trafiknämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden använda Hornsgatan som en testbädd för trafikövervakning och regelefterlevnad.*
Miljöförvaltningen har visualiserat halter i realtid på Hornsgatan samt informerat om dubbdäcksförbud och miljözon 2 för lätta fordon för att underlätta regelefterlevnad.

Obligatoriska nämndindikatorer

Nedanstående obligatoriska nämndindikatorer har beslutats av kommunfullmäktige för miljö- och hälsoskydds nämnden. Indikatorerna är obligatoriska för nämnden att följa upp och till varje indikator fastställer nämnden ett mål;

- Antal tillhandahållna platser för feriejobb. Mål 2020: 12 platser. Utfall VB 2020: 0 platser. Förvaltningen uppfyller inte årsmålet med anledning av den pågående pandemin. Förvaltningen har tidigare sysselsatt feriearbetande ungdomar med Klimatvågen, som ställs ut på festivaler och andra platser där många samlas. Ur smittspridningshänseende är det i nuläget inte lämpligt att åka runt med Klimatvågen. Detta i kombination med att Folkhälsomyndigheten fortsatt uppmanar till hemarbete gör det svårt både att sysselsätta och att handleda feriearbetande ungdomar.
- Antal tillhandahållna platser för Stockholmjobb. Mål 2020: 2 platser. Utfall VB 2020: 2 platser.
- Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning. Mål 2020: 6 platser. Utfall VB 2020: 3 platser. Förvaltningen uppfyller inte årsmålet med anledning av den pågående pandemin. Förvaltningen följer Folkhälsomyndighetens riktlinjer och har arbetat hemifrån stora delar av 2020 för att stoppa smittspridningen, detta har försvårat möjligheterna till att ta emot och handleda praktikanter.
- Sjukfrånvaro: Räknas som procent av avtalad tid för månadsavlönade. Redovisas som det s.k. rullande tolv månadersgenomsnittet. Målvärde för 2020 är en sjukfrånvaro på högst 3 %. Utfall VB 2020: 2,5 %.
- Sjukfrånvaro dag 1-14: Räknas som procent dag 1-14 av avtalad tid för månadsavlönade. Målvärde för 2020 är högst 1,1 procent. Utfall VB 2020: 1,2 %.
- Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys. Mål 2020: 100 procent. Utfall VB 2020: 100 procent. Indikatorn baseras på andel relevanta tjänsteutlåtanden med jämställdhetsanalys.

Samverkan

Verksamhetsberättelse 2020 för miljö- och hälsoskyddsnämnden har samverkats med arbetstagarorganisationerna den 25 januari 2021. Med de synpunkter som framförts förklarar arbetstagarorganisationerna att de inte har något att erinra mot föreslagen verksamhetsberättelse inklusive bilagor.

Bilagor

1. MHN:s kostnadsanalysblankett 2020
2. Bokslut per 2020-12-31
3. Uppföljning av tillsynsplan, miljöbalken 2020
4. Uppföljning av kontrollplan, Livsmedelskontroll 2020
5. Personalberättelse för 2020
6. Uppföljning av internkontrollplan för 2020
7. Kommunfullmäktiges nyckeltal
8. Särskilt yttrande från SACO

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys.....	16
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	20
1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla	20
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	21
1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i	23
1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige	26
1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet.....	27
1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande	29
2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt	30
2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv	30
2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov	32
2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet	34
2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring	37
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	39
3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden	58
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	58
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna.....	61
Uppföljning av ekonomi.....	68
Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget.....	68
Investeringar.....	74
Försäljningar av anläggningstillgångar	74
Verksamhetsprojekt (driftprojekt).....	74
Ombudgeteringar.....	75
Analys av balansräkning	75
Särskilda redovisningar.....	78
Agenda 2030	78

Konsekvenser av Covid-19-pandemin	80
Bedömning av nämndens interna kontroll.....	81
Systematiskt kvalitetsarbete.....	81
Övrigt.....	82
Synpunkter och klagomål	82

Sammanfattande analys

Miljö- och hälsoskyddsnämnden redovisar totalt sett ett överskott om 18,2 mnkr. Nettoutfallet uppgick till 107,5 mnkr jämfört med budget på 125,7 mnkr. Det extraordinära resultatet förklaras av höga tillsynsintäkter trots lägre personalkostnader, den tillkommande statliga ersättningen för trängseltillsyn, lägre kostnader för resor, konferenser och utbildningar samt fakturerade men ej utförda livsmedelskontroller (cirka 1500 kontroller, vilket motsvarar 7,5 miljoner kronor) – som förvaltningen söker ombudgetering för.

Avseende nämndens verksamhetsmässiga resultat så når nämnden i stort uppsatta mål, även om effekter av den pågående pandemin påverkar måluppfyllelsen inom ett flertal områden. I enlighet med det lättnadspaket för det lokala näringslivet som presenterades i mars 2020 avvaktade förvaltningen under delar av 2020 med inspektioner på verksamheter i särskilt utsatta branscher för att underlätta för småföretagare. Förvaltningen har under året löpande analyserat utvecklingen och under senare delen av året återupptogs inspektioner där det bedömdes vara lämpligt och möjligt. För att minimera risken för smittspridning i samhället utfördes heller inte fysiska tillsynsbesök vid exempelvis äldreboenden eller gruppboenden. Förvaltningen har dock under året fortsatt med övrig tillsyn, d.v.s. samhällsviktig verksamhet, verksamheter som inte i någon större omfattning påverkas av den pågående pandemin samt verksamheter där kontroll utifrån miljö- och hälsoaspekter är särskilt viktig, i ordinarie omfattning även om många besök inom vissa tillsynsområden bokats om på verksamhetsutövares begäran på grund av oro för smittspridning.

Förvaltningen har sedan våren 2020 genomfört tillsyn avseende bordsservering och trängsel på bland annat restauranger och caféer, först på uppdrag av Smittskydd Stockholm och sedan den 1 juli med eget beslutsmandat när lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen trädde i kraft. Denna tillsyn har prioriterats vilket har medfört omdisponering av resurser från andra tillsynsområden. Bland annat flyttas cirka 1500 kontroller inom livsmedelskontrollen till 2021 då de inte har kunnat genomföras 2020. Trängseltillsynen innebär både en intäktsminskning inom ordinarie tillsyn samt extraordinära kostnader. Dessa kostnader har täckts med den statliga kompensation kopplat till pandemin som tilldelats kommunerna.

Ordinarie verksamhet har under året fortgått parallellt med de extraordinära insatserna kopplade till Covid-19. Förvaltningen har bland annat bistått stadsledningskontoret i arbetet med framtagande av nytt miljöprogram med tillhörande klimathandlingsplan som antogs av kommunfullmäktige den 25 maj.

Under året har också en tillsynsbehovsutredning för miljöbalkstillsynen genomförts, och förändringar i enlighet med utredningen har införlivats i verksamhetsplanen för 2021.

Arbetet med att stävja livsmedelsfusk och annan brottslig verksamhet har fortsatt under året, bl.a. genom ett fortsatt fokus på företag som bedriver verksamhet i tidigare led, så som grossister och lager. En bullervägledning för konsert- och musikverksamheter har också tagits fram och redovisats för nämnden.

Under året färdigställdes stadens första handlingsplan för biologisk mångfald. Handlingsplanen beslutades av kommunfullmäktige i november. En handlingsplan för minskning av vägtrafikens utsläpp av växthusgaser har tagits fram under ledning av stadsledningskontoret och ett förslag till handlingsprogram för cirkulärt byggande har tagits fram i samarbete med

exploateringskontoret samt Stockholm Vatten och Avfall AB. Miljöförvaltningen har även färdigställt en app för smarta mobiltelefoner. Appen visar en enkel och tydlig prognos över utvecklingen av luftkvaliteten de närmaste dagarna samt detaljerade kartor och tidsserier för olika luftföroreningar och björkpollen.

Östra Sveriges Luftvårdsförbunds utökades under 2020 med Östergötland och Gotland. Miljöförvaltningen har därför etablerat fem nya mätstationer; två i Norrköping, en i Linköping och två på Gotland.

En översyn av kommunikationsarbetet inom förvaltningen ledde fram till att en kommunikationsavdelning som samlade förvaltningens samtliga kommunikatörer och projektledare med kommunikationsrelaterade uppgifter skapades under hösten. Detta för att få ökad samordning och ett sammanhållet kommunikationsstöd inom hela nämndens ansvarsområde.

Arbetet med förberedelser inför övergången till en ny version av ärendehanteringssystemet Ecos pågick under hela året och intensifierades under senhösten. Införandet av den nya versionen genomfördes under jul- och nyårshelgen 2020/2021.

Avdelningen Plan och miljö

Under året har tillsynen utökats inom dels förorenad mark, dels byggarbetsplatser där flera komplicerade och störande byggprojekt hanterats. Vad gäller trafikbuller så har ett par projekt med bostäder som uppförts utan tillräckligt hänsynstagande till spårtrafikbuller hanterats. Därtill har tillsyn skett för att minska utsläppen av PFOS från Bromma flygplats. Trots pandemin har tillsynen, med några få undantag, kunnat bedrivas i enlighet med plan.

Förvaltningen har aktivt medverkat i arbetet med att inrätta nya naturreservat samt utreda förutsättningar för naturreservat och biotopskyddsområden enligt budgetuppdrag.

En handlingsplan för minskning av vägtrafikens utsläpp av växthusgaser har tagits fram under ledning av stadsledningskontoret. Ett förslag till Handlingsprogram för cirkulärt byggande har tagits fram i samarbete med exploateringskontoret samt Stockholm Vatten och Avfall AB. Efter kontorsremiss ska handlingsplanen godkännas av berörda nämnder och styrelser.

Klimatmålet 2,2 ton CO₂e/inv. till 2020 bedöms nås med marginal. För kommande års uppföljning av nämnders och bolags klimatbudget och energimål i miljöprogrammet har en struktur och process för uppföljning tagits fram.

Arbete med att öka både den publika och privata laddinfrastrukturen inom staden har varit intensiv under året. En fördubbling av antalet elbilar och laddhybrider i nybilsförsäljningen har skett de senaste fem åren, men övriga miljöbils-kategorier har gått tillbaka eller legat stilla på samma nivåer som tidigare. Förvaltningen har upphandlat en ny elbilspoolstjänst, en förnyad konkurrenssättning för stadens leasing av fordon 2021 har genomförts och förvaltningen har även medverkat i ett stort antal andra upphandlingar där krav kunnat ställas på fordon och transporter så att dessa sker med miljöfordon.

Arbete pågår även inom projektet Hållbarhet blir standard som syftar till att ta vidare innovativa hållbara lösningar för byggnader, transporter och utemiljö som genomförts i pilotprojekt, bl.a. inom GrowSmarter, till att skalas upp till en bredare användning i stadsutvecklingen.

Avdelningen Hälsoskydd

Tillsynsarbetet har utförts i huvudsak enligt plan trots den rådande pandemin. Inspektioner har inte kunnat utföras inom äldreboenden och den riktade bostadstillsynen avbröts efter några få inspektioner på grund av smittrisen. Men eftersom avdelningen i stor utsträckning har deltagit i trängseltillsynen avseende serveringsställen har resurser istället kunnat läggas på den tillsynen. Antalet inkomna klagomål på störningar i bostäder har under året varit högre än någonsin. Trots att fler ärenden än någonsin har handlagts och avslutats under året har ärendebalansen ändå ökat. Under perioden har 75 procent av de avslutade ärendena lett till en förbättrad inomhusmiljö. Under året har en tillsynsinsats genomförts avseende butiker som säljer hudblekningsprodukter där ett stort antal produkter med förbjudet innehåll (kvicksilver) påträffades i 20 butiker av 42 inspekterade. En tillsynsinsats med avseende på 18-årsgränsen för solarier har också genomförts. Ett flertal verksamheter hade bristande kontroll avseende 18-årsgränsen.

Inspektionerna av skolor och förskolor har i huvudsak kunnat genomföras enligt plan. En del skolor och förskolor har avböjt inspektion till följd av pandemin, men dessa bedöms kunna genomföras under 2021. Även inom andra tillsynsområden är det många verksamhetsutövare som har ställt in bokade inspektioner på grund av rädsla för smittorisk. På grund av rådande ekonomisk osäkerhet till följd av pandemin har vakanser inte återbesatts under verksamhetsåret. För att säkerställa att den planerade tillsynen av skolor och förskolor ändå skulle kunna genomföras enligt plan ströks ytterligare tillsyn inom några områden. Det handlar utöver äldreboenden och riktad bostadstillsyn om enskilda avlopp, avfall och enskilda avlopp inom koloniområden. Inför 2021 ska aktuella vakanser återbesättas eftersom tillsynsbehovet kvarstår.

Budgetuppdraget att ta fram en bullervägledning för konsert- och musikverksamheter har slutförts och redovisats till nämnden. Avdelningen har arrangerat tre smittskyddsmöten för de kommuner i länet som har tecknat avtal med Anticimex avseende beredskap för sanering av objekt vid utbrott av allvarlig smitta. Antalet inkommande ansökningar om tillstånd för bergvärmepump var färre än föregående år. Nedgången beror troligtvis på den pågående pandemin. Avdelningen har under året förberett för införande av obligatorisk matavfallsinsamling i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB. Det är nämnden som kommer att pröva ansökningar om dispens från matavfallsinsamling.

Avdelningen Livsmedelskontrollen

Livsmedelskontrollen har under 2020 genomfört uppföljande och händelsestyrda kontroller enligt kontrollplanen. Med anledning av trängseltillsynen som har varit prioriterad under året har ca 1500 planerade kontroller inte kunnat genomföras. Dessa kontroller förs över till 2021 och en förstärkning av personalstyrkan görs för att hantera både den fortsatta trängseltillsynen och de överförda kontrollerna. De kontroller som fördes över från 2019 har genomförts.

Utöver den planerade kontrollen har livsmedelskontrollen även utrett klagomål och misstänkta matförgiftningar. Arbetet med att stävja livsmedelsfusk och annan brottslig verksamhet har fortsatt under året, bl.a. genom ett fortsatt fokus på företag som bedriver verksamhet i tidigare led, så som grossister och lager. I ett projekt som genomfördes i Årsta partihallar konstaterades brister vid 70% av kontrollerna, och då främst avseende spårbarhet och märkning. En del i projektet har varit att utveckla bättre kontrollmetoder för att upptäcka livsmedelsfusk.

Avdelningen Miljöanalys

Under året färdigställdes stadens första handlingsplan för biologisk mångfald. Handlingsplanen beslutades av kommunfullmäktige i november. Arbeta med implementering av planen har påbörjats främst genom framtagande av åtgärdsprogram för biologisk mångfald i vilka de fysiska åtgärderna som behöver vidtas för att gynna den biologiska mångfalden konkretiseras.

Arbetet med framtagande av lokala åtgärdsprogram (LÅP) har nått ett avgörande tack vare antagandet av LÅP Magelungen/Forsån i berörda nämnder och i Stockholm Vatten och Avfalls styrelse i juni. Vidare har flertalet LÅP skickats på kontorsremiss samt förankringsrunda inför antagande i början av 2021.

En viktig åtgärd enligt de lokala åtgärdsprogrammen är att åtgärda den så kallade internbelastningen av fosfor från sedimenten. Förvaltningen har tillsammans med exploateringskontoret och Stockholm Vatten och Avfall därför genomfört fällning i Djurgårdsbrunnsviken samt Sicklasjön.

I början av året antog kommunfullmäktige såväl handlingsplan för minskad spridning av mikroplast som kemikalieplan 2020-2023. Kemikaliearbetet har under året präglats av arbete med att implementera och lansera handlingsplanerna. Arbeta pågår även med att ta fram ett förslag till handlingsplan för minskad plastanvändning.

Under hösten slutredovisades ett treårigt projekt kring kemikalier i inomhusmiljön på förskolor. Resultaten visar att åtgärder som genomförts har haft effekt, framförallt när lokaler har renoverats. Arbetet med kemikaliesmarta förskolor som har pågått i samarbete mellan miljöförvaltningen, SISAB och stadsdelarna har nu utökats till att omfatta skola och fritidshem. En vägledning för dessa verksamheter är under framtagande i samarbete med utbildningsförvaltningen.

Avdelningen SLB-analys

Övervakningen av luftkvaliteten har skett kontinuerligt under året. År 2020 var ett mycket annorlunda år till följd av pandemin. Åtgärder vidtagna till följd av spridningen av Covid-19 ledde till en minskning av vägtrafiken på såväl på innerstadsgator som på E4/E20 och bidrog till lägre utsläpp och halter av luftföroreningar. Miljö kvalitetsnormerna för kvävedioxid och partiklar (PM10) klarades år 2020. Miljömålen för frisk luft klarades i huvudsak men inte fullt ut. I takt med lägre halter minskar exponeringen av luftföroreningar för Stockholms medborgare.

Miljöförvaltningen har under året utvärderat effekten av miljözon för lätta fordon på Hornsgatan. Resultaten kommer att presenteras i början av 2021. Miljöförvaltningen har även färdigställt en app för smarta mobiltelefoner Appen visar en enkel och tydlig prognos över utvecklingen av luftkvaliteten de närmaste dagarna samt detaljerade kartor och tidsserier för olika luftföroreningar och björkpollen. Appen blev tillgänglig på GooglePlay och AppStore sent i december. Lansering och marknadsföring kommer ske tidigt 2021. I samband med framtagande av prognosystemet har det undersökts hur artificiell intelligens (AI) eller andra digitala metoder kan användas för att förbättra kvaliteten på prognoserna. Resultaten var lovande men några nya statistiska metoder har ännu inte implementerats i prognosystemet.

Östra Sveriges Luftvårdsförbunds utökades med Östergötland och Gotland i slutet på året. Miljöförvaltningen har etablerat fem nya mätstationer, två i Norrköping, en i Linköping och

två på Gotland.

Avdelningen Kommunikation

En översyn av kommunikationsarbetet inom förvaltningen ledde fram till att en kommunikationsavdelning skapades under hösten och en kommunikationschef rekryterades. Förvaltningens samtliga kommunikatörer och projektledare med kommunikationsrelaterade aktiviteter flyttades till avdelningen. Detta för att få ökad samordning och ett sammanhållet kommunikationsstöd inom hela nämndens ansvarsområde. Den nya avdelningen har inlett sitt arbete och hittills utvecklat kontaktvägar och samarbeten med övriga avdelningar, miljö- och klimatroteln, motsvarande funktioner på stadsledningskontoret och inom staden i övrigt.

Avdelningen Verksamhetsstöd

Arbetet med förberedelser inför övergången till en ny version av ärendehanteringssystemet Ecos pågick under hela året och intensifierades under senhösten. Införandet genomfördes under jul- och nyårshelgen 2020/2021. Under året har arbetet bl.a. fokuserat på tekniska tester, nya integrationer till e-tjänster och ekonomisystem, översyn och förändring av processer samt utbildning av medarbetare.

Planeringen inför förvaltningens återflytt till nyrenoverade lokaler i Tekniska nämndhuset har fortgått. Fokus ligger på att säkerställa att det blir en så bra och ändamålsenlig arbetsmiljö som möjligt, inom ramen för det gemensamma konceptet för nya Tekniska nämndhuset. Utifrån erfarenheter av förändrade arbetssätt under pandemin, med digitala möten och mer hemarbete, har även vissa justeringar gjorts i de ursprungliga planerna. Enligt tidplanen kommer miljöförvaltningen att flytta in i det ombyggda Tekniska nämndhuset våren 2022.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål:

1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Analys

Alla kommunala verksamheter har en viktig uppgift i att säkerställa likabehandling och tillgänglighet för kommunens invånare. Miljöförvaltningen arbetar kontinuerligt med kompetensutvecklingsinsatser för att främja ett gott bemötande både internt och externt, samt för att förebygga och förhindra diskriminering och kränkande särbehandling. Klarspråk är en viktig del i förvaltningens verksamhet - för att underlätta för alla, oavsett bakgrund, att på ett enkelt sätt ta del av nämndens beslut och information. Förvaltningen samverkar också med akademien för att enklare kunna ta del av nya forskningsrön samt som ett led i den framtida kompetensförsörjningen.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort

◆ Uppfylls delvis

Analys

Nämnden har en högt specialiserad verksamhet och tillgången till handledningstid är begränsad vilket påverkar möjligheterna att erbjuda feriejobb, praktikplatser och platser för Stockholmsjobb, men förvaltningen arbetar med att i största möjliga mån erbjuda platser. Utifrån rådande utveckling vad gäller spridningen av Covid-19 har förvaltningen inte kunnat erbjuda sommarjobb för feriearbetande ungdomar. Likaså har förvaltningen haft som årsmål att tillhandahålla sex praktikplatser för högskolestuderande men dessvärre uppnås inte målet till fullo utan enbart tre platser har kunnat tillhandahållas. Eftersom förvaltningen följer Folkhälsomyndighetens riktlinjer och uppmanar medarbetare att arbeta hemifrån i den mån det går för att stoppa smittspridningen, har det försvårat möjligheten till att ta emot feriearbetande ungdomar och praktikanter. Förvaltningen har dock istället kunnat nå målet avseende tillhandahållna platser för stockholmsjobb genom lyckade matchningar, något som vanligtvis brukar vara svårt.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Perio dens utfall VB 2019	Progno s helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal tillhandahållna platser för feriejobb	0			9		12 st	Tas fram av nämnd	VB 2020
Analys								
Förvaltningen uppfyller inte årsmålet med anledning av den pågående pandemin. Förvaltningen har tidigare sysselsatt feriearbetande ungdomar med Klimatvägen, som ställs ut på festivaler och andra platser där många samlas. Ur smittspridningshänseende är det i nuläget inte lämpligt att åka runt med Klimatvägen. Detta i kombination med att Folkhälsomyndigheten fortsatt uppmanar till hemarbete gör det svårt både att sysselsätta och att handleda feriearbetande ungdomar.								
  Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	2			1		2 st	Tas fram av nämnd	VB 2020
  Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	3			7		6	Tas fram av nämnd	VB 2020
Analys								
Förvaltningen uppfyller inte årsmålet med anledning av den pågående pandemin. Mot bakgrund av att Folkhälsomyndigheten fortsatt uppmanar till hemarbete har förvaltningen haft svårt att handleda praktikanter och examensarbetare.								
   Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	0			0 st		0 st	9 000 st	VB 2020
Analys								
De feriearbetande ungdomar som förvaltningen bereder plats för avlönas genom berörd stadsdelsförvaltning och eftersom indikatorn "Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi" enbart ska rapporteras om förvaltningen själv avlönar ungdomarna är årsmålet för denna indikator satt till noll.								

Nämndmål:

1.1.1 Miljö- och hälsoskyddsnämndens samverkan med universitet och högskolor är god

◆ Uppfylls delvis

Analys

Miljöförvaltningen eftersträvar en god samverkan med universitet och högskolor dels som ett led i att säkra kompetensförsörjningen på kort och lång sikt och dels i kunskapshöjande syften för att kunna ta del av relevanta forskningsresultat och ha en möjlighet att påverka fokus för verksamhetsnära forskningsområden. Under 2020 har förvaltningen medverkat i det kompetenscentrum för dagvatten (Drizzle) som leds av Luleå Tekniska universitet och förvaltningen är också projektledare för projektet iWater som rör realtidsmätning av vattenkvalitet där förvaltningen samarbetar med bland annat Kungliga Tekniska Högskolan. Förvaltningen kommer dessutom medverka i projekt initierade av stadens samarbete med KTH/MIT (Massachusetts Institute of Technology). I februari medverkade förvaltningen på Naturvetarnas dag på Stockholms universitet. Miljövetardagen på Södertörns högskola under november blev dock inställd på grund av rådande läge. Förvaltningen har även god samverkan med Stockholms universitets institution för miljövetenskap och har kunnat ta emot studenter från Mastersprogrammet i miljö- och hälsoskydd för att jobba extra med trängseltillsyn parallellt med studierna.

Aktiviteter:

- Förvaltningen samverkar som partner med universitet/högskolor och bransch-forskningsinstitut i nationella och internationella projekt och deltar i referensgrupper till forskningen som en viktig del i omvärldsbevakning. Utförd.
- Erbjudna minst 6 högskolepraktikplatser. Ej utförd. Eftersom stor del av förvaltningens medarbetare enligt gällande rekommendationer arbetat hemifrån under större delen av året har det varit svårt att handleda och ta emot praktikanter.
- Medverka på relevanta arbetsmarknadsdagar organiserade av universitet och högskolor. Utförd.
- Genomföra projektet iWater (realtidsmätning av vattenkvalitet) som projektledare. Utförd.
- Medverka i kompetenscentrum för dagvatten (Drizzle) som leds av Luleå Tekniska universitet. Utförd.
- Upprätthålla kontakt med ledande forskare i ett vetenskapligt råd för kemikaliearbetet. Utförd.
- Genom inventeringar, analyser och beräkningar kartlägga förekomsten av farliga ämnen i bland annat förskolemiljön. Utförd.
- Samarbeta med ledande forskare inom biologisk mångfald bl.a. för att ta fram nya planeringsunderlag så som biotopkartan. Utförd.
- Dela en kommundoktorandtjänst med Luleå Tekniska universitet. Utförd.

- Fortsatt samverkan med Umeå universitet inom för livsmedelskontrollen relevanta områden. Utförd.
- Medverka i FoU-projekt om hur staden kan hantera klimatrelaterade risker som översvämningar och värmeböljor. Utförd.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i

● Uppfylls helt

Analys

Mot bakgrund av spridningen av Covid-19 har miljöförvaltningen under året haft en viktig roll i att kontrollera att restauranger och uteserveringar följer gällande regler om att hålla distans för att minska risken för smittspridning utifrån lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen. Tillsynen genomfördes inledningsvis på uppdrag av Smittskydd Stockholm men sedan 1 juli 2020 har förvaltningen, genom ovan nämnd lagstiftning, fått det direkta ansvaret för denna tillsyn.

Nämnden är också delaktig i stadens risk- och sårbarhetsarbete med ett särskilt ansvar för miljö- och hälsofrågor. Stadsledningskontoret har dock pausat arbetet under 2020, p.g.a. att fokus behöver läggas på hanteringen av pandemin.

En del i ett trygghetsskapande samhälle är att medborgarna har hållbara inomhusmiljöer för rekreation och återhämtning. En förutsättning för att uppnå detta är genom riktad bostadstillsyn eftersom det finns indikatorer som visar att de som bor i socioekonomiskt utsatta områden inte fullt känner till vilka rättigheter till en sund inomhusmiljö de har.

Förvaltningen har under året också genomfört flera krogkontroller tillsammans med andra myndigheter, bl.a. tillståndsenheten och Polisen, i syfte att stoppa brottslig verksamhet t.ex. svartklubbar. Vidare är arbetet med att stävja livsmedelsfusk viktigt för att säkerställa trygga livsmedel, men även bidra till bättre villkor för seriösa företag.

Nämndmål:

1.2.1 Konsumenterna i Stockholm har säkra livsmedel och blir inte vilseledda av felaktig märkning

◆ Uppfylls delvis

Analys

Livsmedelskontrollen har under 2020 genomfört uppföljande och händelsestyrda kontroller enligt kontrollplanen. Med anledning av trängseltillsynen som har varit prioriterad under året har cirka 1500 planerade kontroller inte kunnat genomföras. Dessa kontroller förs över till 2021 och en förstärkning av personalstyrkan görs för att hantera både den fortsatta

trängseltillsynen och de överförda kontrollerna. De kontroller som fördes över från 2019 har genomförts.

Totalt har cirka 6500 kontroller utförts under 2020. Av dessa är cirka 2000 händelsestyrda kontroller vilka har genomförts för att följa upp klagomål, misstänkta matförgiftningar och avvikelser i kontrollen.

80 procent av alla nyregistrerade anläggningar kontrolleras inom tre månader från det att de startas. Den vanligaste orsaken till att verksamheten inte kontrolleras inom tre månader är att verksamheten inte kommer igång eller att verksamhetsutövaren är svår att få tag i, t.ex. då en fysisk anläggning inte finns på plats.

Klagomål och misstänkta matförgiftningar hanteras skyndsamt. Klagomål som kommer in är ett viktigt sätt för kontrollmyndigheten att få kännedom om brister som kan vara svåra att hitta i den planerade kontrollen. Detta gäller framför allt livsmedelsfusk.

Nedan redovisas de så kallade effektindikatorerna som följer upp sex krav av särskild vikt för livsmedelssäkerheten. Med anledning av den rådande situationen med Covid-19 har färre indikatorer kontrollerats och redovisats.

Mål och anläggningstyp	Mål antal kontroller	Utfall	Mål andel åtgärdade	Andel åtgärdade
Säker nedkylning - Restaurang	2000	826	80 %	74 %
Spårbart kött - Grossist - Tillverkare	100	34	80 %	*
Säker allergimärkning - Tillverkare	50	10	100 %	*

* Uppgift saknas, därför kan målet inte följas upp för 2020.

Aktiviteter:

- Under 2020 kontrollera de anläggningar som enligt kontrollplanen ska kontrolleras under året. Ej utförd. 1500 kontroller förs över till 2021 med anledning av trängseltillsynen som prioriterats under 2020.
- Utföra cirka 8600 kontroller, inklusive planerade kontroller, första årliga kontroller och uppföljande extra offentliga kontroller vid konstaterade allvarliga avvikelser. Ej utförd. 1500 kontroller förs över till 2021 med anledning av trängseltillsynen som prioriterats under 2020.
- Klagomål från allmänheten och information om avvikelser från myndigheter och organisationer ska handläggas inom 14 dagar. Utförd.
- Anmälan om misstänkt matförgiftning ska handläggas senast arbetsdagen efter att de inkom. Utförd.

- Utöka arbetet i den särskilda grupp som arbetar med livsmedelsfusk. Gruppen fokuserar på inkomna tips om livsmedelsfusk och uppsökande verksamhet för att komma åt de som inte står under förvaltningens vanliga kontroll. Utförd.
- Fortsätta och utveckla samarbetet med polisen, tullen och skatteverket, bl.a. genom fortsatta krogkontroller, kontroll vid införsel av animalier till Sverige samt andra gemensamma tillsynsinsatser. Utförd.

Nämndmål:

1.2.2 Miljö- och hälsoskyddsnämndens information ska vara korrekt och lättillgänglig

◆ Uppfylls delvis

Analys

Syftet med målet är att genom information och kommunikation bidra till ökad miljönytta. Genom en korrekt och tillgänglig information har mottagarna möjlighet att öka sin kunskap och omsätta densamma till aktiv handling.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har arbetat aktivt med målet genom att genomföra de i verksamhetsplanen angivna insatserna. Anledningen till att vissa insatser inte är utförda är att de inte varit möjliga eller lämpliga att genomföra under pandemin. Nämndmålet bedöms därför vara delvis uppfyllt.

För att skapa bättre förutsättningar för och möta förvaltningens kommunikationsbehov framöver har en översyn av kommunikationsarbetet genomförts och en kommunikationsavdelning bildats under hösten. Samverkan inom staden har utvecklats för att intensifiera insatserna i linje med stadens övergripande kommunikationsmål.

En central riktning för arbetet under året har varit att utveckla digitala kanaler och anpassa innehåll till dessa. Exempelvis har förvaltningen, i ökad utsträckning, genomfört digitala möten och utvecklat utbildningar anpassade för digitala medier. Även arbetet i plattformar som webbsidor, applikationer och sociala medier har utvecklats. Genom dessa insatser ökar möjligheterna att framöver genomföra samtliga aktiviteter även under en pandemi.

Aktiviteter:

- Genomföra strategiska kommunikationsinsatser inom nämndens ansvarsområden i syfte att skapa engagemang och påverka attityder och beteenden. Utförd
- I samverkan med kommunstyrelsen samordna den stadsövergripande kommunikationen i miljö- och klimatfrågor. Utförd
- Fortsatt utveckling av [Miljöbarometern](#) - fakta om miljön i Stockholm. Utförd
- Fortsatt utveckling av [Miljödataportalen](#) - kartverktyg och öppen data. Nu även tillgänglig för allmänheten. Utförd
- Kommunisering av kemikalieplan och handlingsplan för mikroplast. Utförd

- Kommunisering av handlingsplan för biologisk mångfald samt förslag till förstärkningsåtgärder. Utförd
- Utveckla kommunikation kopplat till lokala åtgärdsprogram för vatten. Ej utförd, senarelagd på grund av pandemin.
- Erbjud utbildning i skötsel av naturmark för stadens entreprenörer. Utförd
- Seminarium om lokala åtgärdsprogram för vatten Ej utförd, senarelagd på grund av pandemin.
- Seminarium om handlingsplanen för biologisk mångfald. Utförd
- Bistå utbildningsnämnden med att växla upp arbetet med lärande för hållbar utveckling. Utförd
- Alla nya medarbetare ska genomgå utbildning i klarspråk. Ej utförd, senarelagd på grund av pandemin.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige

◆ Uppfylls delvis

Analys

Inomhusmiljön för stadens barn i skolor och förskolor förbättras succesivt men insatser behövs löpande. Tillsynen som bedrivs utifrån miljöbalkens bestämmelser visar att brister avseende buller och ventilation är ett återkommande problem. Genom tillsynen bidrar miljöförvaltningen till att dessa brister successivt åtgärdas så att inomhusmiljön för stadens barn i alla skolor och förskolor ständigt förbättras. Tillsynen bedrivs systematiskt i alla delar av staden, inom såväl privata som kommunala verksamheter. I tillsynen beaktas barnens behov mot bakgrund av forskning och beprövad erfarenhet, som är könsneutral. Någon åtskillnad mellan pojkars och flickors behov görs inte i tillsynen.

Nämndmål:

1.3.1 Stockholms skolor och förskolor har en sund inomhusmiljö och trygga livsmedel

◆ Uppfylls delvis

Analys

Den pågående pandemin har påverkat tillsynen av skolor och förskolor. Den ordinarie riktade tillsynen på skolor och förskolor innefattar bl.a. kontroll av bullernivåer, ventilation och hygienrutiner. Bristande ventilation och höga bullernivåer i skol- och förskolelokaler uppmärksammas regelmässigt i tillsynen. Projekt buller på förskolor är nu genomfört inom samtliga stadsdelar. En rapport om projektet har presenterats i miljö- och

hälsoskyddsnämnden. Projektet har utförts genom kontroll av buller från fasta installationer (fläktar, kyl och frys m.m.) på förskolor för att säkerställa att Folkhälsomyndighetens riktvärden för buller inomhus uppnås. Förskolornas och skolornas kemikaliearbete är numera en naturlig del i förvaltningens tillsyn. Tillsyn av öppna förskolor har inte genomförts enligt plan på grund av pandemin och personalbortfall. Anmälningar av skolor och förskolor kommer kontinuerligt in till miljöförvaltningen. Miljöförvaltningen granskar inkomna handlingar och utför sedan en inspektion av lokalens utformning och inomhusmiljö samt verksamhetens lokalisering. Vid kontroll av livsmedelshanteringen på stadens förskolor fokuseras det på hanteringen av allergikost.

Aktiviteter:

- Följa upp de brister som konstaterades i samband med 2018 års bullerprojekt på förskolor. Utfört.
- Fortsätta med projekt buller på förskolor. Utfört.
- Fortsatt fokus på kemikaliearbete på förskolor och utökat arbete på skolor. Utfört.
- Bedriva tillsyn avseende att skolor och förskolor mäter radon. Utfört.
- Fokusera på allergikost i livsmedelskontrollen. Utfört.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2019	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel förskolor och skolor som har kontrollerats avseende radon och har radonvärden under 200 Bq/m ³ luft.	91 %			89	91	94 %		2020
Analys Årsmålet har inte nåtts då flera långdragna radonärenden fortfarande inte har kunnat avslutas eftersom åtgärder pågår.								

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet

 Uppfylls helt

Analys

Miljö- och hälsoskyddsnämnden arbetar systematiskt med utbildning och ständigt förbättrade rutiner för att säkerställa en rättssäker och effektiv handläggning av tillsynsärenden. Härvid beaktar miljö- och hälsoskyddsnämnden principerna om likabehandling och opartiskhet. Återkoppling till företag och medborgare ska ske skyndsamt.

Tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Fastighetsnämndens och miljö- och hälsoskyddsnämndens gemensamma råd för funktionshinderfrågor får ta del av och involveras i relevanta ärenden där det är möjligt. Inför remisser av för rådet relevanta program har förvaltningen för avsikt att inför remissrunda ge rådet en föredragning om det föreslagna programmet, för att skapa möjlighet att inhämta rådets synpunkter. Med anledning av den pågående pandemin har inte samverkan kunnat ske i samma omfattning som tidigare år, främst på grund av att möten har ställts in eller att antalet deltagare begränsats på grund av smittorisken. Förvaltningen bedömer dock att information relevant för rådet ändå har kunnat förmedlas. Rådet har också fått en föredragning om nämndens verksamhetsplan för 2021.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
II	 Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsdelsnämnderna utreda och tydliggöra ansvaret gällande tillsyn av försäljning av folköl och tobak.	2020-01-01	2020-12-31	Miljöförvaltningen har inte ansvar för denna tillsyn och har därför inte deltagit i uppdraget.

Nämndmål:

1.4.1 Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet bedrivs så att mänskliga rättigheter respekteras och att ingen utsätts för diskriminering

● Uppfylls helt

Analys

Ingen ska uppleva sig diskriminerad i kontakterna med miljöförvaltningen. Servicen ska vara god och likvärdig för alla oavsett ålder, etnicitet, funktionsvariation, trosuppfattning, kön, sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Förvaltningen arbetar kontinuerligt med kompetensutvecklingsinsatser kring bland annat bemötande, normkritik och jämställdhet. I år har utbildningsinsatser genomförts på förvaltningens arbetsplatsträffar inom normkritik, makt och privilegier. Förvaltningen följer även en arbetsgång med aktiva åtgärder för att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter.

Aktiviteter:

- Kompetensutvecklingsinsatser kring bl. a. diskriminering, jämställdhet, normkritik och HBTQ-frågor. Utförd.
- Säkerställa icke-diskriminering i rekryteringsrutinerna. Utförd.
- Tillgänglighetsfrågorna ska beaktas i samband med skyddsronder. Utförd.
- Involvera fastighetsnämndens och miljö- och hälsoskyddsnämndens råd för funktionshinderfrågor i relevanta ärenden där det är möjligt. Utförd.

- Involvera organisationen Funka för översyn av förvaltningens digitala information ur tillgänglighetshänseende. Ej utförd. Aktiviteten har blivit nedprioriterad p.g.a. omprioritering av aktiviteter i likabehandlingsplanen.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande

■ Uppfylls ej

Analys

Miljöförvaltningens arbete bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att i tillsynen identifiera brister i inomhusmiljön och livsmedelshanteringen på äldreboenden och säkerställa att bristerna åtgärdas. I tillsynen beaktas människors behov utifrån forskning och beprövad erfarenhet om konsekvenser för människor av brister i inomhusmiljön. Tillsyn och bemötande utförs på ett professionellt sätt så att alla medborgare har samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter oavsett var i staden vård- och omsorgsboendet är beläget. Under 2020 bedöms målet ej nås eftersom huvuddelen av planerad tillsyn på äldreboenden inte kunnat utföras med anledning av den pågående pandemin.

Nämndmål:

1.5.1 Stockholms äldreboenden har en sund inomhusmiljö och trygga livsmedel

■ Uppfylls ej

Analys

Tillsyn av äldreboendens inomhusmiljö har inte kunnat utföra under 2020 på grund av spridningen av Covid-19. Miljöförvaltningen bedömer att den uteblivna tillsynen i det korta perspektivet inte nämnvärt kommer påverka de boendes hälsa. Dock har tillsynen en viktig roll för att kontinuerligt förebygga försämrade inomhusmiljö. Vid kontroll av livsmedelshanteringen på stadens äldreboenden fokuseras det på hanteringen av allergikost. Denna kontroll har genomförts på distans.

Aktiviteter:

- Riktad tillsyn av inomhusmiljön mot äldreboenden. Ej utförd.
- Information till verksamhetsutövare och fastighetsägare. Ej utförd.
- Fokusera på allergikost i livsmedelskontrollen. Utförd.

KF:s inriktningsmål:

2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Analys

Förvaltningen har genom sitt arbete i stadsplaneringen, i tillsynen, i samordningsgrupper och i olika projekt bidragit till att säkerställa en långsiktig hållbarhet, en robust grönstruktur, minskad klimatpåverkan, klimatanpassning, god ljudmiljö, miljö kvalitetsnormer för luft och vatten, minskad kemikaliepåverkan samt bibehållna ekosystemtjänster. Vidare har förvaltningen bistått stadsledningskontoret med framtagande av slutversioner för nytt miljöprogram och ny klimathandlingsplan.

Effekter för näringslivet av pandemin har särskilt beaktats, framför allt inom tillsynsverksamheten.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv

 Uppfylls helt

Analys

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bidrar till ett bra företagsklimat genom att fungera väl som myndighet. En väl fungerande tillsyn med tydliga regler som gäller lika för alla, hög kompetens samt gott bemötande och god service underlättar för företagen. Under året har förvaltningen bl.a. deltagit i projektet ”rätt väg in” i syfte att förenkla för företag som ska etablera sig eller som redan bedriver verksamhet i Stockholm. Förvaltningen har även säkerställt att verksamhetsutövare inom restaurangbranschen som ansöker om tillstånd kan göra det via verksamt.se.

Arbetet med att stävja livsmedelsfusk och annan brottslig verksamhet har fortsatt under året, vilket är viktigt för att säkerställa bra möjligheter för seriösa företag att bedriva verksamhet i staden, på lika villkor.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2019	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	83			79		79	73	2020

Nämndmål:

2.1.1 Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet är effektiv med hög professionalitet och god service

● Uppfylls helt

Analys

Nämndens båda myndighetsområden visar fortsatt upp mycket goda resultat i de årliga NKI-mätningarna. Miljö- och hälsoskydd förbättrades kraftigt under 2019 (från 75 till 82) medan livsmedelskontrollen sjönk en aning men fortfarande ligger på en mycket hög nivå (från 84 till 82). Med utgångspunkt i fokusområde 2 i stadens näringslivspolicy (*"Förbättra service tillgänglighet och myndighetsutövning"*) och åtgärder att erbjuda bl.a. god service och effektivitet vid alla kontakter med företag indikerar de goda resultaten att de senaste årens åtgärder och insatser har gett önskvärd effekt och att näringslivets samlade upplevelse av kontakter med förvaltningen är mycket positiva. Det kan t.ex. noteras att serviceområde bemötande når upp till värdet 87 på både miljö- och hälsoskydd samt livsmedelskontroll. Punktligt målen visar med något enstaka undantag en bra uppfyllelse.

Aktiviteter:

- Följa och analysera utvecklingen av NKI för miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhetsområden. Utförd.
- Samverka inom Miljösamverkan Stockholms län (MSL) för ökad samsyn, effektivisering och likabehandling inom tillsynen. Utförd
- Socialnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden ska gemensamt utreda om staden bör ansluta sig till Serverat, med syfte att underlätta för företagare att söka tillstånd samtidigt som kommunens handläggning effektiviseras. Utförd.
- Följa upp inspektionsbesök inom livsmedelskontrollen genom supervision, d.v.s. säkerställa att kontrollen har avsedd effekt. Utförd.
- Informationsträffar för verksamhetsutövare. Ej utförd. Med anledning av den rådande situationen med Covid-19 har inga träffar genomförts.
- Årliga tillsynsrapporter som underlag för uppföljning och planering. Utförd.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2019	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Anmälan om misstänkt matförgiftning handläggs senast arbetsdagen efter inkommen anmälan	93,6 %					90 %		VB 2020
● Behandla anmälningar enligt miljöbalken inom sex veckor	91,1 %			98,7 %	91,1 %	90 %		VB 2020

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2019	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Företagen uppfattar inspektörerna som professionella	84			80		80		2020
 Handläggning av värmepumpansökningar ska påbörjas senast efter 5 arbetsdagar.	100 %			100 %	100 %	95 %		VB 2020
 Miljörapporter besvaras senast 30 juni.	88,7 %			100 %	89 %	95 %		VB 2020

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen har fortsatt sitt aktiva arbete för att staden ska uppnå målen för bostadsförsörjningen, där en hållbar och hög genomförandtakt är särskilt prioriterat. Förvaltningen bidrar till att säkerställa en långsiktig hållbarhet och hälsosam miljö, en robust grönstruktur, förbättrad vattenkvalitet, minskad klimatpåverkan, klimatanpassning och god ljudmiljö. Förvaltningen arbetar, genom den förvaltningsövergripande modellen Ledstången, för att miljöfrågorna ska beaktas i ett tidigt skede av planeringen och att staden kan skapa en attraktiv, miljö- och klimatsmart stad.

Nämndmål:

2.2.1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en aktiv roll i en stadsplanering som värnar miljön och människors hälsa samt säkerställer den växande stadens behov

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen har en fortsatt aktiv roll i stadsplaneringen, i tidiga skeden samt under detaljplaneringen, genom att bistå med expertkunskap inom miljö och hälsa samt hjälpa till med avvägningen för en hållbar stadsutveckling.

Förvaltningen har tagit fram en vägledning avseende buller för musikverksamhet, med rekommendationer till restauranger, nattklubbar, evenemang och livescener för att förebygga och minska störningar för de boende. Vägledningen är en del i stadens kulturstrategiska handlingsplan, som ska främja stadens kultur- och nöjesliv och öka stadens konkurrens och attraktionskraften.

Under året har stadens första lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster (LÅP), Magelungen och Forsån, antagits av berörda nämnder. Vidare har förvaltningen färdigställt tre LÅP (Råcksta Träsk, Långsjön och Drevviken) inför antagande i början av 2021.

Förvaltningen har påbörjat projekten Hållbarhet blir standard och Hållbarhet blir standard i Mälardalen. Projekten syftar till att ta vidare innovativa hållbara lösningar för byggnader, transporter och utemiljö som genomförts i pilotprojekt till att bli standardlösningar i stadsutvecklingen, både i nybyggnadsprojekt och i renovering av befintliga byggnadsbestånd.

Miljöprogrammets etappmål 3.1 ”Stärkt förmåga att hantera effekter av skyfall” samt etappmål 3.2 ”Stärkt förmåga att hantera effekter av värmebölja”

Förvaltningen har medverkat i framtagande av en handlingsplan för klimatanpassning, med inriktning på skyfall och värmeböljor. Arbetet leds av kommunstyrelsen och beräknas vara klart under 2021. I handlingsplanens skyfallsdel kommer det tidigare framtagna förslaget till skyfallsprinciper att inarbetas.

Under året har förvaltningen ingått i EU-projektet Clarity, där ett pilotprojekt om skyfallshantering i city har slutförts. Detta projekt har utgjort underlag för trafikkontorets arbete med framtagande av en första åtgärdsplan för skyfallsåtgärder på Östermalm, där förvaltningen medverkar som expertstöd.

Inom ramen för förvaltningens övervakning av klimatförändringar och dess effekter, har en rapport med nya klimatindikatorer för höga temperaturer i Stockholm tagits fram. Dessa kan utgöra kunskapsunderlag för klimatanpassningsåtgärder för att hantera extremvärme och värmeböljor.

Aktiviteter:

- Delta i stadens samlade arbete med att uppnå målen för bostadsförsörjningen, där en hållbar och hög genomförandetakt är särskilt prioriterat. Utförd.
- Bistå berörda nämnder med underlag och bedömningar gällande miljö- och hållbarhetsfrågor som t.ex. buller, luftkvalitet, markföroreningar, vattenfrågor, naturvärden, biologisk mångfald, ekosystemtjänster, klimatförändringar och klimatanpassning. Utförd.
- Bidra med smarta lösningar och söka externa medel för befintliga bostäder och utemiljö gällande energi, transporter och ekosystemtjänster i samband till utvecklingen av stadens fokusområden Farsta, Skärholmen, Hagsved (Hagsätra/Rågsved) och Kista. Utförd.
- Underlätta stadsutvecklingen genom att ta fram lokala åtgärdsprogram i syfte att visa hur miljökvalitetsnormerna för kemisk och ekologisk status i vatten kan nås samtidigt som staden utvecklas. Utförd.
- Underlätta stadsutvecklingen genom att ta fram analyser av grön infrastruktur samt åtgärdsprogram som visar hur stadens biologiska mångfald kan gynnas samtidigt som staden utvecklas. Utförd.
- Bistå kommunstyrelsen och andra förvaltningar i stadens arbete med

klimateanpassning, t.ex. framtagande av en handlingsplan och expertstöd i konkreta klimateanpassningsprojekt. Utförd.

- Miljöövervakning av klimatförändringar och dess effekter, med fokus på extrema väderhändelser, där klimatstatistiken publiceras på Miljöbarometern. Utförd.
- Ta fram en vägledning för buller från murikverksamheter i staden. Utförd.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet

◆ Uppfylls delvis

Analys

Andelen laddbara fordon i Stockholm har ökat kraftigt från en låg nivå och är den högsta i Sverige. En fördubbling av antalet elbilar och laddhybrider i fordonsflottan i Stockholm har skett de senaste två åren, medan övriga miljöbils-kategorier har gått tillbaka eller legat stilla på samma nivåer som tidigare. Det har varit ett intensivt arbete med att öka både den publika och privata laddinfrastrukturen inom staden. Det har även gjorts en sammanställning om hur de publika laddstationerna i Stockholm nyttjas.

I ett par områden i Stockholm erbjuds boende ett prova på abonnemang där kollektivtrafik, bilpoolresor, taxiresor och lånecykel erbjuds i ett paket genom Eccentric-projektet som förvaltningen leder. Kampanjen ”Utan egen bil” erbjuder stockholmarna information och tips om mobilitetslösningar i Stockholm. CNCA Mobility Hub Project har sammanställt information om befintliga mobilitetserbjudanden i Stockholm Parkerings anläggningar. Ett projekt med insamling och sammanställning av data från elsparkcyklarna i Stockholm har påbörjats med syfte att få information och hur cyklarna används och hur de frivilliga avtalen följs. Genom projektet stärks möjligheten att kommunicera regler och zoner för parkering och hastigheter till användarna.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2019	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Växthusgasutsläpp i transportsektorn per invånare (ton CO ₂ e per invånare)	0,96 Ton CO ₂ / inv			1,1 Ton CO ₂ / inv		1,03 Ton CO ₂ / inv	1,03 ton CO ₂ e/i nv	2020
Analys								
Periodens utfall avser år 2019. Utsläpp per invånare för år 2020 beräknas under första halvåret 2021.								

Nämndmål:

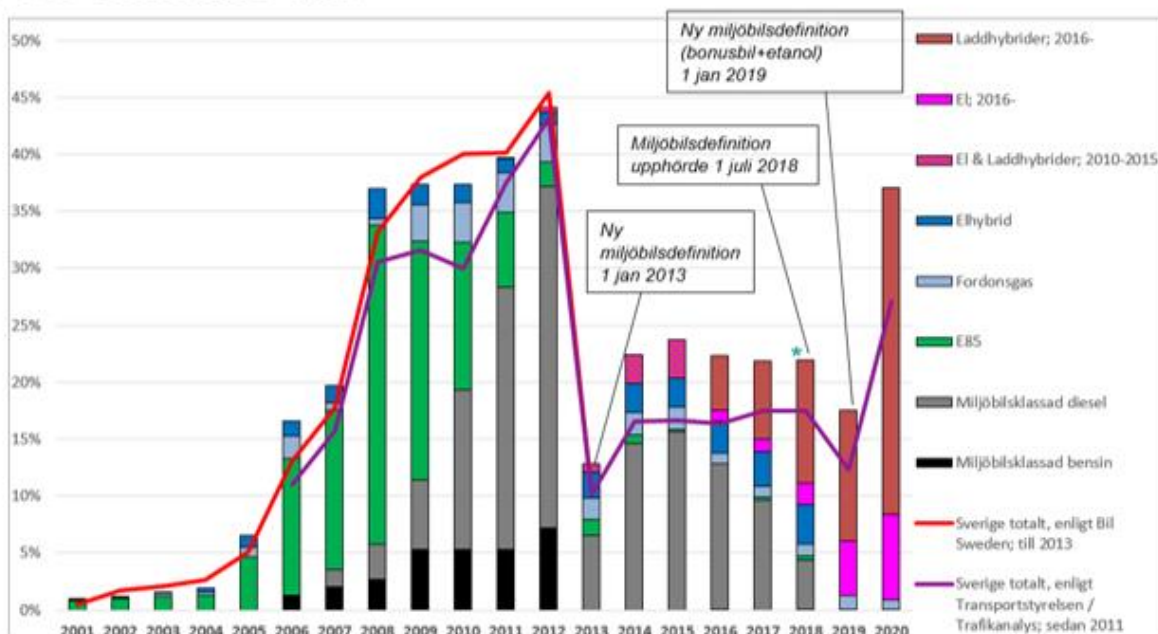
2.3.1 Användningen av miljöfordon, förnybara drivmedel och effektiva mobilitetslösningar ska öka

◆ Uppfylls delvis

Analys

Andelen elbilar och laddhybrider i nybilsförsäljningen har ökat kraftigt under år 2020 och har legat mellan 30 och 40 procent under året. Laddhybriderna har ökat mer i nybilsförsäljningen än elbilarna och biogasbilarnas andel är i nivå med 2019. Eftersom reduktionsplikten kräver ytterligare en procent biodrivmedel 2020 som låginblandning mot vad som krävdes året innan bör även biodrivmedelsanvändningen ha ökat (här finns en eftersläpning i tillgänglig statistik så detta har inte kunnat verifieras). Trafiken minskade initialt under våren p.g.a. pandemin, både under rusningstid och fördelat över dygnet men är på tillbakagång mot tidigare nivåer.

Andel nyregistrerade miljöbilar (personbilar) i Stockholms län

Fleet-managerfunktionen har genomfört en upphandling om elektronisk körjournal som håller på att introduceras och som kommer se till att redovisningskrav uppfylls och att arbetet med uppföljning underlättas och förenklas. En ny elbilpoolsupphandling har slutförts som inkluderar eldrivna personbilar och lätta lastbilar. Avtalet gäller från april 2021.

Arbetet inom de externfinansierade projekten fortlöper enligt plan. Projektet Fossilfritt 2030 med stöd av EU:s regionfond via Tillväxtverket har beviljats stöd och pågår under tre år framåt. Ansökningar för två mindre EU-projekt om kunskapsöverföring har skickats in och därefter beviljats och kommer att påbörjas under första kvartalet 2021. Underlag angående

möjlig utrustning för geofencing i stadens bilar har inhämtats från fordonsleverantörer och kunskapsutbyte har skett med trafikförvaltningen med flera.

Förvaltningen hjälper löpande till med fordonskrav vid olika typer av transportupphandlingar som genomförs av andra förvaltningar och bolag vid förfrågan.

De första tre laddgatorna utanför innerstaden har öppnat och visats upp för media. En ny aktör (Grön Kontakt) har etablerat sin första laddgata i Stockholm och planerar fler.

Förvaltningen hjälper löpande de förvaltningar och bolag som har frågor och behöver hjälp med kunskap om laddning av elbilar. Informationsmaterialet till Fixa Laddplats har uppdaterats och ett större webinarium har arrangerats och spelats in och finns tillgängligt på hemsidan www.fixaladdplats.se

Fyra webinarier om mobilitetstjänster, laddinfrastruktur, nattleveranser respektive eldrivna transportfordon har genomförts inom ramen för projektet Eccentric och finns tillgängliga på stadens hemsida.

Fyra nummer av nyhetsbrevet Miljöbilar i Stockholm har kommit ut och ytterligare ett nummer har sammanställts om biodrivmedel, för att skickas ut i början av år 2021 i samband med biodrivmedelskampanjen som lanseras då.

Planerade seminarier om eldrivna parkmaskiner har skjutits till våren 2021 och seminariet om resepolitics har ställt in.

Aktiviteter:

- Genomföra en etanoltankningskampanj. Ej utförd men arbete pågår och kampanjen planeras till första kvartalet 2021.
- I samarbete med kommunstyrelsen och trafiknämnden ta fram en handlingsplan för minskade koldioxidutsläpp för vägtrafiken fram till år 2030. Utförd.
- I samarbete med kommunstyrelsen och trafiknämnden organisera påverkansarbete för nya styrmedel för ett fossilfritt Stockholm. Utförd.
- I samarbete med Stockholm Parkering och trafiknämnden genomföra ett pilotprojekt med mobilitetshubbar (CNCA-Mobility Hub Project). Utförd.
- Tillsammans med trafiknämnden implementera geofencing för hastighetsefterlevnad av stadens tjänstebilar där det är tekniskt möjligt till år 2021. Utförd till viss del, slutredovisas först 2021.
- I samarbete med kommunstyrelsen och trafiknämnden delta i arbetet med Hornsgatan som en testbädd för trafikövervakning och regelefterlevnad. Utförd.
- Följa och analysera utvecklingen av bilpooler och andra mobilitetstjänster i Stockholm och stötta trafiknämnden i arbetet med att verka för bilpoolsplatser på gatemark. Utförd.
- Delta i stadens arbete med att utvärdera miljözoner för lätta fordon. Utförd.
- Fortsatt initiera åtgärder för elektrifiering av transportsektorn. Utförd.
- Ansvara för kommunkoncernens gemensamma fordonshantering och för

inköpskategorin fordon. Optimera hanteringen och användningen av stadens egna fordon inom ramen för kommunfullmäktigeuppdraget. Stötta förvaltningar och bolag vid uppföljning av fordonsinnehav och tankning. Påbörja upphandling av förnyad elbilspooltjänst. Utförd.

- Stötta stadens bostadsbolag med kunskap och idéer gällande laddplatser, bilpoolsplatser, mobilitetshubbar och mobilitetstjänster så att dessa kan etableras för boende respektive kommersiella hyresgäster i existerande bestånd. Utförd.
- Implementera stadens miljölastbilsdefinition tillsammans med andra aktörer. Arbeta för att miljöanpassa arbets- och entreprenadmaskiner genom övergång till ny teknik och/eller användning av biodrivmedel. Utförd.
- Stötta exploateringsnämnden och trafiknämnden med fordons- och drivmedelskompetens gällande åtgärder för att effektivisera masshanteringen, omläggning av gods från lastbil till pråm och lastcykel samt e-handel. Utförd.
- Kommunera resultat och aktuell information om miljöbilar och hållbara transporter via bl.a. web och nyhetsbrev samt uppdatera och vidareutveckla www.miljofordon.se. Utförd.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2019	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
◆ Andel sålda förnybara drivmedel i länet per år.	33,59 %			28 %		34 %		2020
Analys								
Periodens utfall avser år 2019. Statistiken rapporteras med eftersläpning så 2020-års siffror finns tillgängliga först i slutet av 2021								

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring

◆ Uppfylls delvis

Analys

Det ligger i stadens intresse att det finns förutsättningar för ett rikt kulturliv och möjligheter att bedriva kulturevenemang, livescener och klubbverksamhet samt bedriva restaurang- och barverksamhet med musik. Detta måste dock vägas mot invånarnas rätt till lugn och ro i sin bostad och möjlighet till en fredad nattsömn. Inom tillsynsverksamheten hanterar förvaltningen årligen ett stort antal klagomål på konsert-, evenemangs- och klubbverksamheter. Det råder ofta okunskap bland verksamhetsutövarna om Folkhälsomyndighetens gällande riktvärden för buller i inomhusmiljö. Syftet med bullervägledningen och den förvaltningsövergripande strategin är att den ska tillämpas som ett

stöd i planeringen och driften av konsert-, evenemangs-, och klubbverksamheter såväl inomhus som utomhus. Målsättningen är att antalet störda från denna typ av verksamheter ska bli mindre utan att verksamheterna ska bli färre. Vägledningen och strategin ska således underlätta för en levande stad med minskad risk för störningar för de boende.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 	Kulturnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och Stockholm Business Region AB, och i dialog med kulturarrangörer, ta fram en förvaltningsövergripande handlingsplan med vägledning och åtgärder för att främja stadens kultur- och nöjesliv i syfte att stärka stadens attraktions- och konkurrenskraft.	2020-01-01	2020-06-30	Togs i nämnderna i februari 2021
 	Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska ta fram en vägledning för att hjälpa verksamhetsansvariga för livescener / konsert- och klubbverksamheter att vidta bullerdämpande åtgärder.	2020-01-01	2020-12-31	

Nämndmål:

2.4.1 Stockholm har en hållbar lokalisering av evenemang och idrottsplatser

 Uppfylls delvis

Analys

Inom tillsynsverksamheten hanterar miljöförvaltningen årligen ett stort antal klagomål på konsert-, evenemangs- och klubbverksamheter. Det ligger i stadens intresse att det finns förutsättningar för ett rikt kulturliv och möjligheter till rekreation, kulturevenemang, livescener och klubbverksamhet samt bedriva restaurang- och barverksamhet. I syfte att uppnå en levande stad för alla har förvaltningen tagit fram en bullervägledning som ett stöd i planeringen och driften av konsert-, evenemangs-, och klubbverksamheter såväl inomhus som utomhus. Målsättningen är att antalet störda från denna typ av verksamheter ska bli mindre utan att verksamheterna ska bli färre. Vägledningen och strategin ska underlätta för en levande stad med minskad risk för störningar för de boende.

Aktiviteter:

- Under 2020 kommer förvaltningen arbeta med att ta fram en vägledning för buller från kulturscener i staden. Denna vägledning syftar till att ge verksamheter stöd i sitt arbete med lokalisering, planering och försiktighetsmått för att minska riskerna för störningar till omgivningen och för att ge verksamheterna en tryggare och säkrare möjlighet att bedriva verksamhet i staden. Utförd.
- Delta i framtagande av förvaltningsövergripande handlingsplan med vägledning och åtgärder för att främja stadens kultur- och nöjesliv i syfte att stärka stadens attraktions- och konkurrenskraft. Härvid bistår förvaltningen med kunskap om hur verksamheter kan samlokaliseras med bostäder på ett sådant sätt att risk för olägenhet för människors hälsa minimeras. Utförd.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö

◆ Uppfylls delvis

Analys

Målet innefattar större delen av nämndens verksamhetsområde inom ramen för miljöbalkens tillämpningsområde. I målet innefattas tillsyn enligt miljöbalken, miljö- och luftövervakning, vattenförvaltning, kemikalie- och energirådgivning samt proaktiv projekt- och programverksamhet som syftar till att bidra till att Sveriges och stadens miljö- och klimatmål kan nås.

Nämndens beting vad gäller minskade utsläpp av växthusgaser till år 2023 uppgår totalt till 48.372 ton CO_{2e}. Av dessa har 9 000 beräknats ske genom nämndens insatser för att minska oljeanvändningen för uppvärmning och 39 000 genom åtgärder för minskade utsläpp från vägtransporter.

Förvaltningen har prioriterat energi- och klimatrådgivning till fastighetsägare som har fossil olja för uppvärmning samt tillsammans med stadens bolag och förvaltningar tagit fram en plan för utfasning av fossil olja för uppvärmning inom stadens organisation. Inom tillsynen ställs krav på utbyte av fossiloljeeldad uppvärmning. Utredningar har påbörjats för att få bättre statistik över vilka fossiloljeuppvärmda flerbostadsbyggnader och småhus som finns i staden samt deras oljeanvändning. En grov uppskattning av minskad användning av fossil olja för uppvärmning har gjorts baserad på Energimyndighetens statistik för länet. Minskningen av utsläppen år 2020 utifrån Energimyndighetens statistik uppgår till cirka 3 600 ton CO_{2e} av det totala betinget till år 2023 på 9 000 ton CO_{2e}.

Klimatbetinget i klimathandlingsplanen omfattar en ökad elektrifiering och en etanol-tankningskampanj. Arbetet med elektrifiering pågår, antalet laddbara personbilar i Stockholms kommun har ökat från 24 000 till 46 500 under år 2020. Om de ca 22 500 nya laddbilarna ersatt motsvarande antal bensinbilar har utsläppen minskat med uppskattningsvis 20 000 ton CO_{2e}. Samtidigt har fordonsparken ökat något i staden. Det är viktigt att dubbelräkning med andra åtgärder undviks (exempelvis utbyggnad av laddinfrastruktur som trafikkontoret och Stockholm Parkering jobbar med). Förberedelser för en biodrivmedelskampanj pågår och kampanjen ska genomföras under första kvartalet 2021 (ersätter etanol-tankningskampanjen då den inkluderar alla tillgängliga förnybara drivmedel på svenska marknaden). Biodrivmedelskampanjen har inte ännu givit några koldioxidbesparingar. Sammantaget är det svårt att bedöma om det totala betinget är 39 000 ton CO_{2e} till år 2023 kommer att klaras.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2019	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
◆ Minskning ton CO _{2e} till år 2023						48 372		2020
Analys								
Av nämndens beting på totalt 48 373 ton CO _{2e} hänför sig 9 000 till att minska oljeanvändningen för uppvärmning samt 39 000 till att minska utsläppen från vägtrafiken. Arbetet med oljeanvändningen går enligt plan								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2019	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel badplatser med bra badkvalitet	75 %			74 %		91 %	91 %	2020
Analys								
Andel badvattenplatser med bra badvattenkvalitet beräknas som andel badplatser som inte har haft något otjänligt provresultat. Under 2020 har åtta badplatser haft minst ett otjänligt provresultat. Dessa åtta badplatser och ytterligare 14 (sammanslagt 22) badplatser har haft prover som visat tjänligt med anmärkning. Att badvattenproverna visat resultaten otjänligt eller tjänligt med anmärkning kan bero på att det har förekommit en period med ganska mycket nederbörd, att det periodvis har varit en stor mängd fåglar på stränderna vars avföring kan ha dragits ner i vattnet och en hög belastning av badande.								
  Andel vattenförekomster som följer miljökvalitetsnormerna för ekologisk status	14 %			26 %		30 %	30 %	2020
Analys								
Orsaken till svårigheterna att nå miljökvalitetsnormerna är dels att det fysiska åtgärdsarbetet inte har börjat genomföras i tillräcklig utsträckning för att minska halterna av miljögifter som når stadens vattenförekomster, dels så behöver normsättningen utvecklas så att den bättre speglar de naturliga förutsättningar i stadens vatten samt de svårigheter som åtgärder i urban miljö medför. Förvaltningen arbetar aktivt med att både öka åtgärdsgenomförandet och för dialog med Vattenmyndigheten om utvecklingen av miljökvalitetsnormerna.								
  Andel vattenförekomster som följer miljökvalitetsnormerna för kemisk status	14 %					20	20 %	2020
Analys								
Orsaken till svårigheterna att nå miljökvalitetsnormerna är dels att det fysiska åtgärdsarbetet inte har börjat genomföras i tillräcklig utsträckning för att minska halterna av miljögifter som når stadens vattenförekomster, dels så behöver normsättningen utvecklas så att den bättre speglar de naturliga förutsättningar i stadens vatten samt de svårigheter som åtgärder i urban miljö medför. Förvaltningen arbetar aktivt med att både öka åtgärdsgenomförandet och för dialog med Vattenmyndigheten om utvecklingen av miljökvalitetsnormerna.								
  Antal dygn över normvärdet för kvävedioxid i luft	2			20 dygn		Max7 dygn	Max 7 dygn	2020
  Antal dygn över normvärdet för PM10 i luft	11			30 Dygn		Max35 dygn	Max 35 dygn	2020
  Antalet kemiska produkter i stadens verksamheter som innehåller utfasningsämnen	118 st			129 st		101 st	101	2020
Analys								
Under ett antal år har det totala antalet registrerade produkter ökat i takt med att fler verksamheter har börjat använda Chemsoft. I och med detta har minskningen av antalet produkter med utfasningsämnen inte gått så fort som målet har varit (-10 %/år) trots att deras andel av det totala antalet produkter stadigt har minskat. Under 2020 har det totala antalet produkter planat ut och indikatorn visar nu en tydlig minskning också i det absoluta antalet produkter med utfasningsämnen.								
  Totalt köpt energi i stadens verksamheter	1882 GWh						1945 GWh	2020
Analys								
Indikatorn avser staden som helhet. Miljöförvaltningens köpta energi bokförs tillsammans med övriga förvaltningar med ringa energianvändning.								
  Utsläpp per invånare (ton CO2e per invånare)	1,9 Ton CO2 / inv			2,2 Ton CO2 / inv		2,1 Ton CO2 / inv	2,1 ton CO2e / inv	2020

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2019	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys								
Utfallet avser beräkningar för 2019. Beräkningarna är preliminära och baseras delvis på prognoser och skattade värden p.g.a. eftersläpning i statistik. Fastställt värde för 2019 samt prognosticerat värde för 2020 beräknas i maj 2021.								
  Återbruk inom stadens egen verksamhet (Stocket)	3					25 st	4 500 st	2020
Analys								
Miljöförvaltningen sitter sedan september 2018 i tillfälliga lokaler i Separatorhuset inför återflytt till Tekniska nämndhuset som nu byggs om. Förvaltningen har därför i nuläget ett ytterst litet behov av att exempelvis byta ut möbler. I kombination med att många medarbetare arbetat hemma under större delen av 2020 så har det under det gångna året inte funnits några större behov av varken avyttring eller anskaffning genom Stocket.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Exploateringsnämnden ska i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall initiera ett projekt för återvinning eller -användning av byggavfall	2020-01-01	2020-12-31	
  Exploateringsnämnden ska i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda förutsättningarna för fossilfria byggarbetsplatser	2020-01-01	2020-12-31	
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, äldrenämnden, stadsdelsnämnderna samt Stockholm Vatten och Avfall AB utarbeta en handlingsplan för klimatanpassning, främst inriktad på skyfall och värmeböljor.	2020-01-01	2020-12-31	
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden organisera påverkansarbete för nya styrmedel för ett fossilfritt Stockholm.	2020-01-01	2020-12-31	
  Kommunstyrelsen ska i samråd med trafiknämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden ta fram en handlingsplan för minskade koldioxidutsläpp för vägtrafiken fram till år 2030.	2020-01-01	2020-12-31	
  Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska genomföra en etanoltankningskampanj.	2020-01-01	2020-12-31	
  Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med Stockholm Parkering och trafiknämnden genomföra ett pilotprojekt med mobilitetshubbar	2020-01-01	2020-12-31	
  Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med Stockholm vatten och avfall och exploateringsnämnden ta fram en handlingsplan för minskat byggavfall	2020-01-01	2020-12-31	
  Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska implementera strategin för biologisk mångfald med åtgärdsprogram för biologisk mångfald	2020-01-01	2020-12-31	
  Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska som ett led i arbetet för att uppnå målet Fossilbränslefri organisation 2030, ta fram en handlingsplan för minskad plastanvändning i hela staden, för att ta ett helhetsgrepp kring plastfrågan	2020-01-01	2020-12-31	
  Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska ta fram arbetssätt och informationsmaterial för att följa, prioritera och minska kemikaliebelastningen på framför allt barn och ungdomar	2020-01-01	2020-12-31	
  Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska ta fram en guide för hållbara restauranger (Klimatsmarta stockholmare)	2020-01-01	2020-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska utreda konceptet klimatpositiva verksamheter (verksamheter som levererar mer energi än vad som konsumeras), i synnerhet vad gäller solel	2020-01-01	2020-12-31	
  Trafiknämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och kommunstyrelsen ta fram ett stadsövergripande trädmål	2020-01-01	2020-12-31	
  Trafiknämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt stadsdelsnämnderna ta fram en handlingsplan för att minska nedskräpning såväl i vatten som på land	2020-01-01	2020-12-31	

Nämndmål:

2.5.1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en aktiv roll i att minska Stockholms klimatpåverkan och energianvändning

 Uppfylls helt

Analys

Verksamhetsplanens aktiviteter för att minska Stockholms klimatpåverkan och stadens energianvändning har genomförts enligt plan med endast några mindre avvikelser.

Miljöprogrammets etappmål 1.1 "Minskade växthusgasutsläpp - högst 1,5 ton CO₂e per invånare"

Utöver aktiviteterna i verksamhetsplanen har förvaltningen utgjort stöd åt stadsledningskontoret med kompletterande analyser och beräkningar för slutjusteringar av miljöprogrammet och klimathandlingsplanen. Förvaltningen har även bistått stadsledningskontoret med att utveckla indikatorer och process för uppföljning av dessa samt bistått förvaltningar och bolag med förtydliganden av miljöprogrammets mål och indikatorer samt åtaganden i klimathandlingsplanen. En särskild workshop för stadsdelarna har genomförts för att hjälpa dessa med att fram egna handlingsplaner för att bidra till miljöprogrammets måluppfyllelse.

Andelen elbilar och laddhybrider i nybilsförsäljningen har ökat till strax under 40 procent mot slutet av året. Trafikarbetet minskade under inledningen av pandemin men har sedan stigit igen och närmar sig tidigare år. Mer information finns under avsnitt 2.3.

Miljöprogrammets etappmål 1.2 "Minskad klimatpåverkan från konsumtionen"

Ett utvecklingsarbete för att ta fram kravnivå för klimatpåverkan från byggmaterial vid byggande på stadens mark pågår i samverkan med bl.a. stadens byggande bolag och förvaltningar. Området är mycket komplext. Enligt miljöprogrammet ska staden på längre sikt kunna ställa klimatkrav vid nyproduktion av byggnader och anläggningskonstruktioner. Målsättningen är dock att få fram kravnivå till år 2023 för nyproduktion av byggnader.

Klimatsmarta stockholmars kommunikationsarbete under året gett ökad kunskap till stadens invånare om möjligheter att minska konsumtionens klimatpåverkan. P.g.a. pandemin har ett antal evenemang för allmänheten fått ställas in såsom deltagande på Järvaveckan, inplanerade evenemang med klimatvågen, nationaldagsfirandet i Råambshovsparken m.m.

Pandemin har lett till ökad mognadsgrad för digitala möten, inte bara inom förvaltningen utan inom samtliga av förvaltningens nätverk. Den beteendeförändringen beräknas kvarstå med minskade flygresor som följd även efter pandemin. Vid behov av fysiska möten har förvaltningen infört möjlighet för personalen att ta tåg och övernatta istället för att flyga.

Miljöprogrammets etappmål 2.1 ”Minskade växthusgasutsläpp - högst 105 000 ton CO₂e från stadens verksamheter”

Förvaltningen har kartlagt kvarvarande oljeanvändning för uppvärmning i stadens organisation och bistått berörda förvaltningar och bolag med att ta fram planer för att fasa ut oljeanvändningen. Vid kartläggningen i början av 2020 fanns 38 oljepannor kvar med ett sammantaget växthusgasutsläpp på knappt 500 ton CO₂e. Förvaltningen har fått i uppdrag av nämnden att årligen följa upp oljeanvändningen för uppvärmning i stadens organisation. Förvaltningen har påbörjat planeringen för uppföljning av kvarvarande oljeanvändning i början av 2021.

I staden fordonsflotta finns nästan uteslutande miljöbilar och andelen som kör på el eller förnybara drivmedel ökar. Av stadens cirka 1 000 egna fordon är cirka 435 biogasbilar, 350 elbilar, 70 etanol (E85), 38 laddhybrider och 115 snåla bensin- eller dieslbilar.

Förvaltningen hjälper Serviceförvaltningen med krav på miljöfordon och förnybara drivmedel vid upphandling av transporttjänster samt hjälper även till vid uppföljningen av avtalen. Vid förfrågan hjälper förvaltningen även andra förvaltningar och bolag med detta. Förvaltningen har tagit fram en plan för att mer systematiskt hjälpa förvaltningar och bolag och planerar att intensifiera detta arbete under år 2021 och framåt.

Miljöprogrammets etappmål 2.2 ”Effektiv energianvändning”

Utöver aktiviteterna i verksamhetsplanen har förvaltningen genom energicentrum gett fortlöpande stöd till exploateringskontoret i dialogen med byggherrar för att nå stadens energikrav vid nyproduktion på staden mark. Ett märkbart resultat vid uppföljning av nyproduktion i Norra Djurgårdsstaden är att dessa byggnader har en värmeförlust genom klimatskalet (väggar, tak och bottenplatta) som är 25 procent lägre än den nationella standarden. Det innebär att byggnaderna byggs energieffektivt oavsett uppvärmningsform - t.ex. bergvärme eller fjärrvärme - vilket är syftet med de satta energikraven.

Förvaltningen har även slutfört projektledningen av första fyraårsperioden av energikartläggningar enligt Lag (2014:266) om energikartläggning i stora företag och avrapporterat arbetet till Stadshus AB och Energimyndigheten.

Inom energi- och klimatrådgivningen (EKR) till BRF:er har förvaltningens energirådgivare utvecklat ett digitalt rådgivningssystem med handledning på distans för BRF:er som inte vill ha personliga rådgivningsbesök p.g.a. Covid-19. Rådgivaren har utsetts till *Årets energirådgivare* av föreningen EnergiRådgivarna. För den regionala EKR-samverkan har ett nytt fyraårigt samverkansavtal arbetats fram.

Genom Energicentrum ger förvaltningen fortlöpande stöd till stadens förvaltningar och bolag i frågor rörande effektiv energianvändning. Digitaliseringen har under året kommit mer i fokus som ett verktyg för kostnadseffektiv energieffektivisering. Förvaltningen har genom Energicentrum koordinerat en EU-ansökan för ett utvecklingsprojekt inom området

digitalisering för energieffektivisering i byggnader för att öka mognadsgraden. Från staden deltar SISAB och Stockholms hem i ansökan. Förvaltningen deltar även i en pågående utredning kring effekterna av storskalig kontra småskalig uppvärmning av byggnader med avseende på påverkan på nuvarande energiförsörjningsystem, klimatpåverkan, effektsituation och ekonomi. Utredningen leds av Stadshuset AB med deltagare från Stockholms hem, Stockholm Exergi, KTH och konsultföretaget Profu.

Miljöprogrammets etappmål 4.1 "Minskad resursanvändning och klokare konsumtion"

Förvaltningen har under året tagit fram en handlingsplan för cirkulärt byggande för implementering fr.o.m. 2021 och håller på att ta fram en handlingsplan för minskad plastanvändning för implementering fr.o.m. halvårsskiftet 2021.

Aktiviteter:

- Inrätta en klimatsamordnare som stöd till stadsdelarnas klimatarbete och som tillsammans med stadsledningskontoret bistår stadsdelarna med riktade underlag för klimatåtgärder. Utförd.
- Bistå exploateringskontoret med att utreda förutsättningarna för fossilfria byggarbetsplatser och vidareutveckla arbetet med underlag till nyckeltal för kravställning utifrån byggmaterials klimatpåverkan. Utförd.
- I samråd med kommunstyrelsen bistå exploateringsnämnden vid uppdatering av miljökrav för nybyggnation. Utförd.
- I samarbete med exploateringskontoret och Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA) ta fram en handlingsplan för minskat byggavfall samt tillsammans med SVOA bistå exploateringskontoret att initiera ett projekt för återvinning eller återanvändning av byggavfall. Utförd.
- Utreda konceptet klimatpositiva verksamheter i synnerhet vad gäller solel. Utförd.
- Intensifiera arbetet med energieffektiviseringar och en fossilfri organisation 2030 bl.a. genom utfasning av fossila bränslen för uppvärmning hos bolag och nämnder. Utförd.
- Ansvara för och stärka arbetet med Klimatpakten. Utförd.
- I samverkan med stadsledningskontoret samordna den stadsövergripande kommunikationen i klimatfrågor. Utförd.
- Genom Klimatsmarta stockholmare öka kunskapen om stadens klimatarbete, invånarnas egen klimatpåverkan och ge verktyg till att reducera den samt genomföra strategiska kommunikationsinsatser i syfte att skapa engagemang och påverka attityder och beteenden. Utförd.
- Ta fram en guide för hållbara restauranger. Utförd.
- Med stöd av service-, äldre- och utbildningsförvaltningarna ta fram mått och mätmetoder för att mäta klimatpåverkan från livsmedel. Utförd.
- Ge energi- och klimatrådgivning till bostadsrättsföreningar, mindre fastighetsbolag och företag med särskilt fokus på utfasning av fossil oljeeldning. Utförd.

- Tillsammans med berörda förvaltningar och bolag följa och analysera utvecklingen av fossilbränsleanvändningen mot ett fossilbränslefrött Stockholm 2040. Utförd.

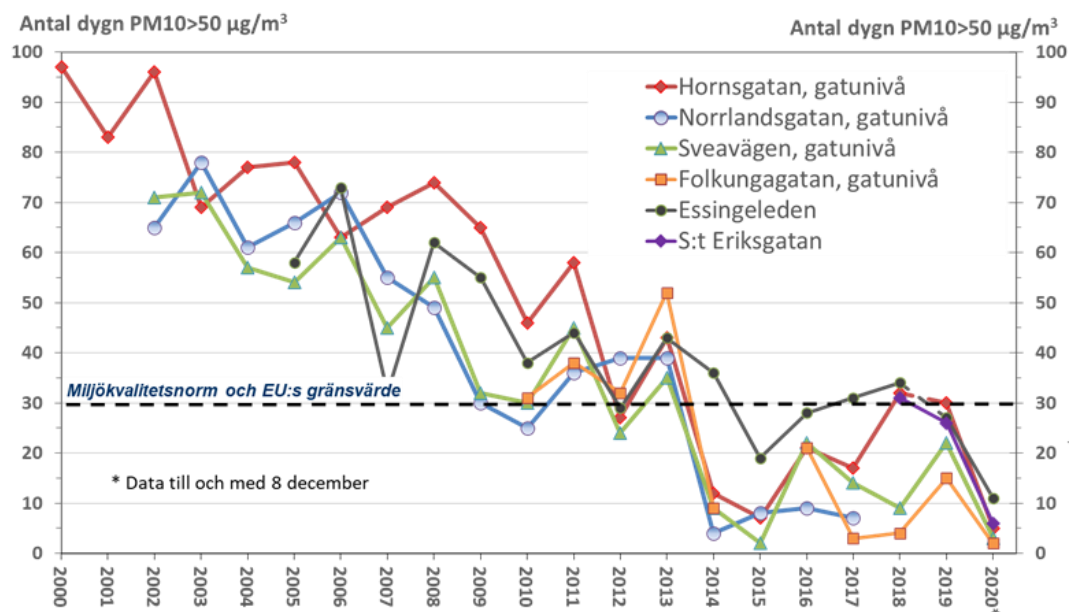
Nämndmål:

2.5.2 Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en aktiv roll i att Stockholms luftkvalitet förbättras och bullerstörningarna minskar

● Uppfylls helt

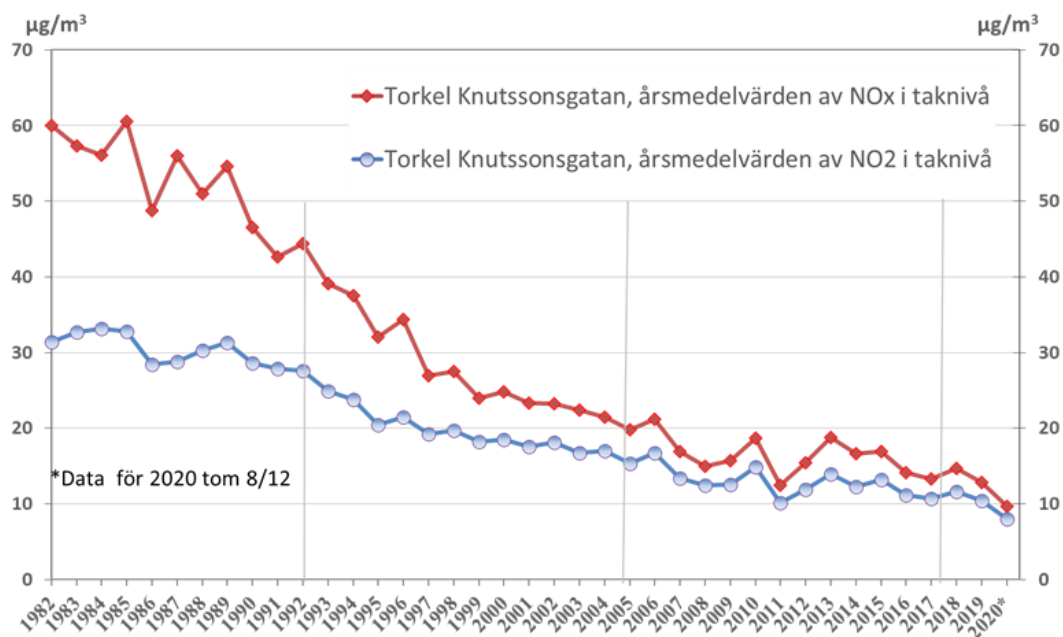
Analys

Luftkvaliteten förbättras löpande och minskar exponering av luftföroreningar för stadens medborgare. Halterna av partiklar (PM10) har under det senaste decenniet visat på en kraftigt nedåtgående trend vilket tydliggörs av diagrammet nedan.

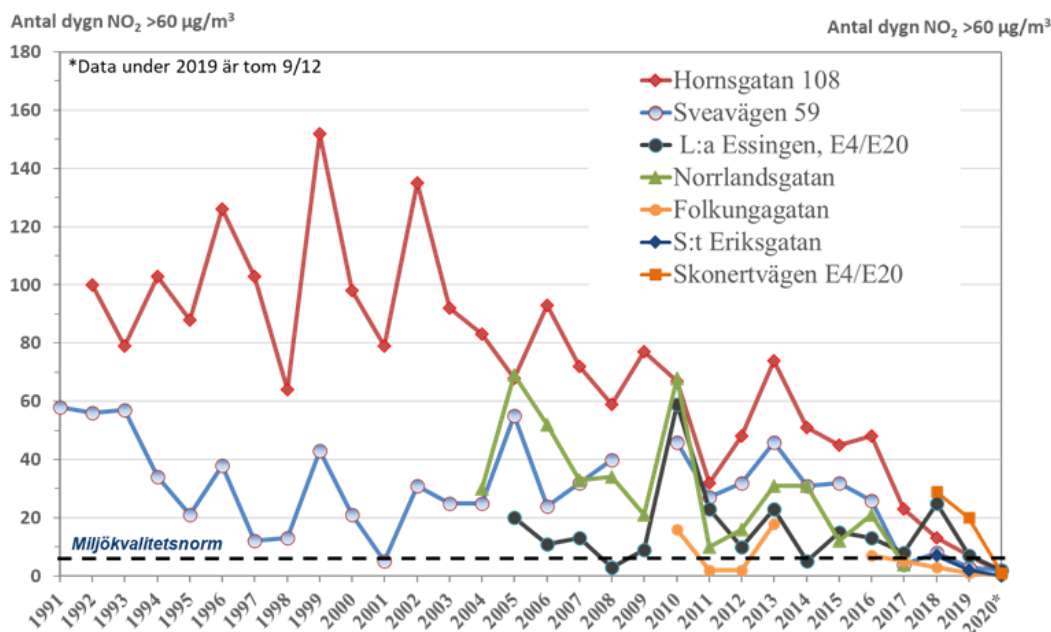

En starkt bidragande orsak har varit den minskade dubbdäckanvändningen bland annat som konsekvens av att dubbdäckförbud har införts på flera innerstadsgator. Staden har även sedan vintern 2013/2014 genomfört intensiva städ- och dammbindningsåtgärder. Dessa åtgärder i kombination har medfört att miljö kvalitetsnormen för PM10 klarats de senaste åren i Stockholm och även under 2020. Miljömålet frisk luft för dygnsmedelvärden av PM10 klarades på innerstadsgatorna men inte in till E4/E20 Essingeleden. Däremot överskreds miljömålet för årsmedelvärde på Sveavägen, Hornsgatan, St. Eriksgatan och intill E4/E20 Essingeleden.

År 2020 klarades miljö kvalitetsnormen för dygnsmedelvärden för kvävedioxid i Stockholm. Det är första gången sedan mätningarna startades i Stockholm. Nedanstående diagram visar trenden av årsmedelhalter av kväveoxider och kvävedioxid (bakgrundshalten) sedan 1982.

Halterna av kvävedioxid i gatunivå på stadens mest belastade gator presenteras i diagrammet nedan.

År 2020 var ett mycket annorlunda år till följd av pågående pandemi. Åtgärder vidtagna till följd av Covid-19 ledde till en minskning av vägtrafiken på såväl på innerstadsgator som på E4/E20 och bidrog till lägre utsläpp och halter av luftföroreningar. Samtidigt fortsätter fordonsparken att bli renare med minskade utsläpp av kvävedioxider som följd. Därtill medförde den milda vintern 2020 även till lägre halter av kvävedioxid. Miljömålet frisk luft

för timmedelvärden av kvävedioxid klarades emellertid inte på Hornsgatan och Essingeleden. Däremot klarades miljömålet avseende timmedelvärden för kvävedioxid på S:t Eriksgatan och Sveavägen.

Miljöprogrammets etappmål 6.1 ”Minskad exponering av kvävedioxid och partiklar för stadens medborgare” och etappmål 6.2 ”Minskat omgivningsbuller”

Förvaltningen har följt upp trafikkontorets åtgärder enligt åtgärdsprogrammen för luft och buller. Förvaltningens bedömning är att åtgärder för 2020 har genomförts som planerat och enlighet med miljöprogrammets etappmål. För att säkerställa genomförandet av åtgärdsprogram mot buller för hela programperioden 2019-2023, har en precisering av förslagen i åtgärdsprogrammet genomförts, i samverkan med trafikkontoret och med stöd av akustikkonsult.

Aktiviteter:

- Följa upp åtgärdsprogrammet för buller. Utförd.
- Ta fram åtgärdsprogram för kolmonoxid tillsammans med trafikkontoret. Utförd.
- Ta fram åtgärdsprogram för partiklar (PM10) och kvävedioxid (NO2) tillsammans med länsstyrelsen m.fl. Delvis utförd. Framtagande av åtgärdsprogram har påbörjats men arbetet fortsätter under 2021.
- Utvärdering av åtgärder, samt uppföljning av åtgärder för att sänka halterna av olika luftföroreningar. Utförd.
- Forskning – följa och bidra med ny kunskap om luftföroreningarnas effekter på hälsa, miljö och klimat. Utförd.
- Framtagande av mobiltelefon-app för björkpollen- och luftkvalitetsprognoser. Utförd.
- Kontinuerligt ge stadens medborgare information om luftkvalitetssituationen. Utförd.

Nämndmål:

2.5.3 Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en aktiv roll i att miljökvalitetsnormerna för vatten följs

- Uppfylls helt

Analys

Miljöförvaltningen ansvarar för samordning, planering och projektledning för framtagande av lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster. Arbetet sker i nära samarbete med framförallt Stockholm Vatten och Avfall AB, andra kommuner samt vattensamarbeten. Det första lokala åtgärdsprogrammet (LÅP) har antagits av berörda nämnder och Stockholm Vatten och Avfalls styrelse; LÅP Magelungen och Forsån.

Under året har miljöförvaltningen arbetat med färdigställandet av lokala åtgärdsprogram och skickat de lokala åtgärdsprogrammen för Flaten, Judarn, Kyrksjön och Ulvsundasjön på

kontorsremiss samt Sicklasjön/Järlasjön, Långsjön, Drevviken och Råcksta träsk på en sista förankringsrunda innan antagande i berörda nämnder.

Miljöförvaltningen har tillsammans med exploateringskontoret och Stockholm vatten och Avfall AB genomfört fällning av Djurgårdsbrunnsvikens bottensediment. Förvaltningen har även samarbetat med Nacka kommun i genomförandet av fällning i Sicklasjön.

Förvaltningen genomför också kontinuerligt riktad tillsyn på båtklubbar och varvsföreningar med uppställningsplats. Under 2020 har 32 båtklubbar inspekterats med avseende på egenkontroll och härutöver har två inspektioner utförts i samband med blästring av båtbotenskrov. Vid tillsynen riktas särskild uppmärksamhet åt att minska användning av skadliga båtbotenfärger och förvaltningen är pådrivande i arbetet med att fasa ut dessa. Vid blästringsinspektionerna läggs stor vikt vid att båten är täkt och att avfallet tas om hand på ett miljömässigt korrekt sätt.

Miljöprogrammets etappmål 5.4 "Förbättrad vattenkvalitet i stadens sjöar, vattendrag och kustvatten"

Genomförande av nämndmålet 2.5.3 samt tillhörande aktiviteter nedan bidrar till uppfyllandet av etappmålet. För att nå måluppfyllelse under programperioden behöver ett aktivt arbete bedrivas med genomföra åtgärder enligt de lokala åtgärdsprogrammen. Det är ett komplext arbete inte minst då åtgärderna ofta är utrymmeskrävande och kostsamma. Samordning med åtgärder för att minska sårbarheten för skyfall är viktigt då åtgärderna för att åstadkomma förbättrad vattenkvalitet ofta behöver vidtas på samma platser som åtgärder för skyfallshantering och klimatanpassning. Grunden för att nå måluppfyllelse under programperioden är lagd i och med att de lokala åtgärdsprogrammen tas fram. Det krävs dock betydande resurser för att nå god status och det tar tid innan åtgärdernas effekt kan mätas. Bedömningen är att staden kommer att kunna nå måluppfyllelse i form av förbättrad vattenkvalitet inom programperioden men att det kommer att dröja innan god status enligt vattenförvaltningen uppnås.

Aktiviteter:

- Driva genomförandet av handlingsplanen för vatten och särskilt fokusera på att i samverkan med Stockholm Vatten och Avfall AB ta fram lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster i syfte att beskriva hur miljö kvalitetsnormerna för vatten kan nås. Utförd.
- I samverkan med genomförandeorganisationerna driva ett effektivt genomförande av de operativa åtgärderna som föreslås i de lokala åtgärdsprogrammen i syfte att underlätta stadsutvecklingen. Utförd.
- I samarbete med idrottsnämnden verka för att etablera en båtbotentvätt i syfte att minska miljögifter i Stockholms vatten. Utförd.
- Bistå trafiknämnden i arbetet med att ta fram en handlingsplan för att minska nedskräpning såväl i vatten som på land. Utförd.
- Genomföra miljögiftsövervakning för att följa utvecklingen av kemisk status och särskilda förorenade ämnen i stadens sjöar, vattendrag och kustvatten. Utförd.

- Genomföra undersökningar av ekologiska kvalitetsfaktorer i stadens sjöar, vattendrag och kustvatten i syfte att följa utvecklingen av ekologisk status. Utförd.
- Delta i kommunövergripande vattensamverkansgrupper och vattenvårdsförbund samt i regionala samt internationella vattensamarbeten och samarbeta med olika forskningsinstitut för att intensifiera vattenarbetet. Utförd.
- Delta i externfinansierade projekt, som exempelvis iWater, Drizzle och LIFE IP Rich Waters för att bidra till genomförande av handlingsplanen och lokala åtgärdsprogram. Utförd.
- Tillsyn av Stockholm vatten och avfall samt Trafikverkets befintliga reningsanläggningar för trafikdagvatten. Utförd.
- Följa upp att Stockholm vatten och avfall samt Trafikverket redogör för dagvattenhantering längs ett urval av de mest trafikerade vägarna utan reningsanläggning. Utförd.
- Fortsätta arbetet med tillsyn av båtklubbar med inriktning på minskad användning av skadliga båtbottnfärger och vara pådrivande i arbetet med att fasa ut skadliga båtbottnfärger. Utförd.

Nämndmål:

2.5.4 Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en aktiv roll i att stärka Stockholms biologiska mångfald

● Uppfylls helt

Analys

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har under året stärkt arbetet med biologisk mångfald i syfte att värna väl fungerande och sammanhängande ekosystem i staden, i enlighet med miljöprogrammets mål. Arbetet har löpande kommunicerats internt och till stockholmarna via verktyg såsom Miljöbarometern och Miljödataportalen.

Förvaltningen har aktivt medverkat i arbetet med att inrätta nya naturreservat samt utreda förutsättningar för naturreservat och biotopskyddsområden enligt budgetuppdrag. För Hagsätra ska förslag till beslut gå upp i nämnderna i mars 2021. För Kyrkhamn pågår arbete för att ny gränsdragning och nytt förslag till beslut som kan gå ut på samråd. För Årstaskogen pågår arbete med att ta fram förslag till gränsdragning och skötselplan. Utredningarna om Fagersjöskogen och Storskogen/Ålstensskogen pågår och kan redovisas i nämnderna under 2021.

Förvaltningen har också bedrivit tillsyn av stadens natur- och kulturresevat och därigenom verkat för en naturvårdande skötsel som stärker den biologiska mångfalden. Förvaltningen har föreslagit lämpliga skydds- och kompensationsåtgärder för ett flertal åtgärder som kräver tillstånd eller dispens i reservaten. Ett exempel är den fjärrvärmeledning som under året dras genom Nackareservatet. Förvaltningen har också yttrat sig över länsstyrelsen förslag till regional ekstrategi. Dokumentet kommer att tydliggöra att stadens ekmiljöer har mycket stor

betydelse för det regionala sambandet. Uppföljningen av bevarandestatusen i reservaten har inte kunnat slutföras under året på grund av brist på tid och medel.

Arbetet med att utreda förutsättningar för att inrätta biotopskyddsområden pågår och kan redovisas i nämnderna under 2021.

Förvaltningen har under ett tillfälle ordnat studiebesök till tillgänglighetsanpassad stig i Flatens naturreservat för stadens förvaltare av naturreservat samt kommunicerat kring ökat behov av tydlighet i skyltning av vad som gäller i reservaten. Behovet har varit extra stort under pandemin när besöksstrycket ökat.

Under året har trafikkontorets trädspecialister i samarbete med miljöförvaltningen arbetat med att ta fram ett stadsövergripande trädsmål. Trädsmålet utformas från principen att planering av trädplantering ska ske efter var och hur störst ekologisk, social och ekonomisk nytta kan erhållas, genom de olika ekosystemtjänster som trädplanteringar kan ge.

Förslaget till handlingsplan för biologisk mångfald har färdigställts och antagits av kommunfullmäktige. Arbetet med implementering genom stadsdelsvisa åtgärdsprogram för biologisk mångfald har inletts. Miljöövervakning av biologisk mångfald har fortsatt enligt det program som fastställdes av nämnden 2017.

Miljöprogrammets etappmål 5.1 ”Upprätthållna funktioner och samband för biologisk mångfald i stadens blå och gröna infrastruktur”

Kvalitetssäkrad data om stadens blågröna infrastruktur har genererats i miljöövervakningen av biologisk mångfald genom framtagande av en ny biotopdatabas, som kunskapsunderlag för bl.a. förändringsanalyser och fysisk planering på landskapsnivå. Groddjursundersökningar har genomförts lokalt och verktyg såsom ArtArken och prioriteringsstöd för naturvårdsskötsel har vidareutvecklats. Stadens handlingsplan för biologisk mångfald, som innehåller fem strategier för stadens arbete, antogs av kommunfullmäktige den 30 november, varefter ett publikt lanseringsseminarium hölls digitalt. Arbetet med implementering genom stadsdelsvisa åtgärdsprogram för biologisk mångfald har inletts. För att nå måluppfyllelse under programperioden behöver ett aktivt arbete bedrivas med de insatser som pekats ut i handlingsplanen för biologisk mångfald och efterföljande åtgärdsprogram. Det finns ett stort intresse i staden för att arbeta aktivt för att främja den biologiska mångfalden och bedömningen är att förutsättningarna är relativt goda för att nå måluppfyllelse inom programperioden, inte minst då staden har avsatt nya resurser för arbetet.

Kopplat till ovanstående miljöprogramsmål så deltar förvaltningen också i framtagandet av nya naturreservat samt bevakar och bidrar med kompetens gällande ekologiska funktioner och samband i stadsplaneringen och i tillsyn av natur- och kulturresevatnen.

Miljöprogrammets etappmål 5.2 ”Ökat genomförande av förstärkningsåtgärder, ekologisk kompensation och naturvårdsskötsel”

Förvaltningen har fortsatt arbeta med att kartlägga Stockholms gröna infrastruktur. I år har analyser utförts för Västerort, Södermalm och östra Söderort. Analysen pekar ut var och hur ekologiska spridningsvägar och ekosystemtjänster skulle kunna stärkas.

Kartering av skötselåtgärder för att gynna biologisk mångfald har utförts. Arbetet med att implementera handlingsplanen genom att ta fram stadsdelsvisa åtgärdsprogram för biologisk mångfald (SÅP) har inletts. För att stärka kompetensen om vad som behövs för att gynna den biologiska mångfalden vid skötsel av naturområden har förvaltningen genomfört en utbildning riktad till entreprenörer och skötselansvariga i stadsdelarna. Förvaltningen bevakar också skötsel av naturreservat genom tillsynen.

För att nå målpuppfyllelse under programperioden behöver förstärkningsåtgärder i befintlig miljö och inom ramen för exploatering genomföras. Det finns ett stort intresse i staden för att arbeta aktivt för att främja den biologiska mångfalden och bedömningen är att förutsättningarna är relativt goda för att nå målpuppfyllelse inom programperioden.

Aktiviteter:

- Färdigställa handlingsplan för biologisk mångfald. Utförd.
- Påbörja arbetet med att ta fram åtgärdsprogram för biologisk mångfald. Utförd.
- Ta fram nya förslag till förstärkningsåtgärder i grön- och blåstrukturen som gynnar biologisk mångfald i samråd med berörda förvaltningar. Utförd.
- I samarbete med berörda nämnden fortsätta utredningarna för att utvidga naturreservat i Årstaskogen, inrätta naturreservat i Hagsätraskogen, fortsätta utredningarna och inrättandet av naturreservat i Kyrkhamn samt utreda reservatsbildning i Fagersjöskogen och Storskogen/Ålstensskogen. Utförd.
- I samarbete med stadsbyggnadsnämnden utreda lämpliga biotopskyddsområden i staden. Utförd.
- Aktivt delta i samordningsgruppen för Grönare Stockholm med fokus att stärka arbetet med grön infrastruktur och mångfunktionalitet i stadens parker och grönområden. Utförd.
- I samarbete med berörda nämnder utveckla och stärka arbetet med att tillgängliggöra stadens naturreservat och stärka rekreativa värden med särskilt fokus på tillgängliggörande för personer med funktionsnedsättning. Utförd.
- Erbjud utbildning inom naturskötsel till stadens upphandlade entreprenörer som är verksamma inom området. Utförd.
- Bistå trafiknämnden i att ta fram ett stadsövergripande trädmål. Arbeta pågår.
- Ge rådgivning angående naturvårdande skötsel och genomförande av projekt i reservaten genom möten med reservatsförvaltare och verksamhetsutövare. Utförd.
- Följa upp reservatens bevarandestatus. Ej utfört pga. brist på tid och medel.
- Vidareutveckla prioriteringsstöd och uppföljningsverktyg för naturmarksskötsel enligt förslag från förstudien "Effektivare miljöövervakning av stadens natur". Ej utförd. Har

prioriterats ner då handlingsplanen för biologisk mångfald tog mer tid i anspråk än beräknat. Arbetet återupptas 2021.

- Analysera tillstånd, skapa faktablad och beskrivningar för prioriterade arter i ArtArken. Utförd.

Nämndmål:

2.5.5 Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en aktiv roll i att minska spridningen av farliga kemikalier

● Uppfylls helt

Analys

Kommunfullmäktige beslutade i april om en ny kemikalieplan med åtgärder som preciserar hur staden ska arbeta med att fasa ut farliga kemikalier. Genom skrivna vägledningar, utbildningar och medverkan i projekt och arbetsgrupper stöder och vägleder nämnden stadens verksamheter i genomförandet av kemikalieplanens åtgärder.

Miljöprogrammets etappmål 7.1 "Minskade nivåer av skadliga ämnen i varor och kemiska produkter"

Kommunfullmäktige beslutade i april om en ny kemikalieplan med 49 åtgärder som preciserar hur etappmålet ska nås.

Arbetet med att minska förekomsten av farliga ämnen i bygg- och anläggningsmaterial sker i stor utsträckning genom att implementera byggvarubedömningen i fler av stadens verksamheter. Detta har inneburit att bredda verktygets fokus, bland annat till att omfatta nya typer av produkter, främst inom anläggningsområdet och för elektronik. Kemikaliecentrum har deltagit i utvecklingen av en ny version av miljöbedömningssystemets sökfunktion och loggbok som lanseras 2021.

Satsningen på kemikaliesmarta förskolor fortsätter samtidigt som även skolor är i fokus. En ny version av vägledning för kemikaliesmart förskola har tagits fram och lanserades i september vid ett webbsänt seminarium för stadens förskoleverksamheter. Framtagandet av Vägledning för kemikaliesmarta skolor och fritidshem pågår i samarbete med en referensgrupp bestående av representanter från utbildningsförvaltningen och SISAB samt personal som jobbar i skolorna. Under hösten avslutades projektet "Kemikalier i inomhusmiljön på tre förskolor" där förekomsten av kemikalier har analyserats i en nybyggd, i en ombyggd och i en befintlig förskola som genomförde åtgärder i verksamheten enligt vägledningen. Resultatet visar att renovering ger större effekt på förekomsten av kemikalier, men att även åtgärder i verksamheten är effektiva.

En uppdaterad version av vägledningen för substitution av kemiska produkter med lista på ersättningsexempel har tagits fram för att stödja stadens verksamheter. Den har även anpassats för att fungera som vägledning för andra externa verksamhetsutövare och kunna distribueras via tillsynen.

Förvaltningen har också genomfört informationsinsatsen Miljösmart båtliv. Informationsmaterialet har lagts på stadens webb och presenterats på Facebooksidan Giftfritt Stockholm. Materialet har även skickats ut till båtklubbar. Förvaltningen deltog med utställning på mässan Allt för sjön, innan den stänga ner till följd av pandemin.

Två seminarier har hållits inom ramen för kemikaliecentrums verksamhet; Forum för kemikaliesmart handel (totalt tre olika seminarier om material i kontakt med livsmedel, PFAS respektive kemikalieappen/databas för info om särskilt farliga ämnen i varor) samt Forum för kemikaliesmart byggande om minskad spridning av mikroplast från konstgräsplaner och lektytor.

Om åtgärderna i kemikalieplanen genomförs finns goda förutsättningar att etappmålet kommer att nås. För att detta ska ske krävs att de nämnder och bolag som pekats ut som ansvariga för åtgärderna i kemikalieplanen har resurser och organisation för att genomföra dem. Kemikaliecentrum erbjuder kemikaliekompetens som stöd, men verksamheterna själva behöver ofta få in åtgärderna i sina rutiner, och samordna dem med annat hållbarhetsarbete.

Aktiviteter:

- Informera om den nya kemikalieplanen och stödja dess implementering. Utförd.
- Genom kommunikation med bygg- och anläggningsbranschen, handeln och konsumenter bidra till att minska spridningen av kemikalier och mikroplaster. Utförd.
- Ge stöd i hela inköpsprocessen så att innehållet av miljö- och hälsofarliga ämnen minskar i varor och tjänster. Utförd.
- Ge vägledning för hantering och substitution av kemiska produkter. Utförd.
- Ge stöd till stadens verksamheter så att användningen av bygg- och anläggningsvaror som innehåller miljö- och hälsofarliga ämnen minskar. Utförd.
- Genom inventeringar, analyser och beräkningar kartlägga förekomsten av farliga ämnen i bland annat förskolemiljön. Utförd.
- Utbilda chefer och personal i förskola och skola. Utförd.
- Stödja SISABs och andra fastighetsägares arbete för giftfria förskole- och skollokaler. Utförd.
- Genomföra tillsynskampanjer tillsammans med andra städer inom kemikalieområdet. Utförd.

Nämndmål:

2.5.6 Inomhusmiljöer och offentliga miljöer ska inte medföra risk för människors hälsa

◆ Uppfylls delvis

Analys

Miljöförvaltningen handlägger löpande inkomna klagomål på störningar i bostäder. Till följd av en hög ärendebalans, en fortsatt hög ärendeinströmning och personalbrist har planerade aktiviteter inom den riktade bostadstillsynen, såsom inventering av fastighetsägare inte kunnat utföras.

Inom den riktade bostadstillsynen utförs granskning av en fastighetsägares bostadsbestånd och egenkontroll för att kunna upptäcka brister och undanröja eventuella olägenheter på ett bredare och mer strukturerat sätt än vad som är möjligt vid handläggning av enskilda klagomål eller genom den mer traditionella tillsynen av fastighetsägares egenkontroll. Syftet är att undanröja konstaterade brister som ger upphov till olägenhet för människors hälsa samt att bidra till mer hållbara och hälsosamma bostadsområden med särskilt fokus på socioekonomiskt utsatta områden. Planen för året var att påbörja 22-25 nya tillsynsärenden under 2020. På grund av pandemin bedömdes det olämpligt att utföra denna typ av inspektion varvid fyra inspektioner utförts med sex nya tillsynsärenden som resultat. Merparten av de påbörjade tillsynsärendena kommer att kräva fortsatt handläggning under 2021 år eftersom konstaterade brister måste följas upp. Anmärkningarna som följs upp i de pågående ärendena berör främst ventilation, fukt, inomhustemperatur och brister i funktion för felanmälan.

Miljöförvaltningen kontrollerar även att radonhalten mäts i stadens flerbostadsfastigheter. Årsmålet avseende mätning av radon i de kommunala bostadsbolagen nås inte på grund av att verksamhetsutövarnas insamling av utlagda mätidosor har försvårats till följd av utbrottet av Covid-19.

Inom den riktade tillsynen av fastighetsägarnas egenkontroll kontrolleras fastighetsägares egenkontroll av driften. Den vanligaste anmärkningen är bristande rutiner för kontroll av varmvattensystemet samt för låg returtemperatur av varmvattnet. Dessa brister följs alltid upp eftersom det finns risk för tillväxt av legionellabakterier i varmvattensystemet. En annan vanlig brist är hanteringen av grovsopor där fastighetsägaren inte anlitar godkänd transportör. Målet om 450 inspektioner under året har inte nåtts. Detta beror på pandemin.

Aktiviteter:

- Inventera i syfte att hitta fastighetsägare i staden med bristande egenkontroll. Ej utförd.
- Information till verksamhetsutövare och fastighetsägare. Utförd.
- Tillse att fastighetsägare radonmäter flerbostadsfastigheter. Utförd.
- I samråd med de kommunala bostadsbolagen tillse att de återstående kommunala flerbostadsbyggnaderna radonmäts i enlighet med årsmålet. Utförd.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2019	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
◆ Andel flerbostadsfastigheter i de kommunala bostadsbolagen som har kontrollerats avseende radon och har radonvärden under riktvärdet 200 Bq/m ³ luft.	86 %			86	86	94 %		2020
Analys								
Årsmålet nås inte på grund av att verksamhetsutövarnas insamling av utlagda mätidosor har försvårats till följd av utbrottet av Covid-19.								
● Andel flerbostadsfastigheter i staden (totalt) som är kontrollerade avseende radon och har radonvärden under riktvärdet 200 Bq/m ³ luft i %.	83 %			77	83	81 %		2020
◆ Respons på klagomål lämnas och kontakt med utpekad störningskälla tas inom två veckor.	93,8 %			94,3 %	94,8 %	95 %		VB 2020

Nämndmål:

2.5.7 Miljö- och hälsopåverkan från Stockholms miljöfarliga verksamheter minskar

◆ Uppfylls delvis

Analys

Tillsynsarbetet bedrivs kontinuerligt, men utvecklingen av Covid-19 påverkar till viss del arbetet. Miljötillsynens kärna är fortsatt att sprida kunskap och information om verksameters möjliga miljöpåverkan. Fokus läggs på kemikaliefrågor och påverkan på vattenförekomster. Noteras kan i detta sammanhang att ett antal ärenden, koppar från tak, länshållnings-/dräneringsvattens utsläpp till vatten behandlas. Då ett antal verksamheter valt att avboka planerade tillsynsbesök – och istället ersatts av digital kommunikation – bedöms tillsynens påverkan minskat något eftersom det personliga mötet, på plats, bedöms som viktigt.

Aktiviteter:

- Genomföra tillsyn enligt tillsynsplanen. Utförd.
- Förstärka arbetet med tillsyn över byggande av stora infrastrukturprojekt och övrigt byggande genom rekrytering av ytterligare en handläggare. Utförd.

- Förstärka arbetet med tillsyn över markföreningar/ge utrymme för ökat stöd till stadsbyggnadskontoret m.fl. i planprocessen genom rekrytering av ytterligare en handläggare. Utförd.

Nämndmål:

2.5.8 Avfallet i Stockholm hanteras så att det inte medför negativa konsekvenser för miljö och hälsa

■ Uppfylls ej

Analys

Inspektionerna på återvinningsstationer har genomförts enligt plan. Däremot har endast åtta inspektioner genomförts på restauranger och caféers avfallshantering vilket är betydligt färre än plan (150). Detta beror på att staden i tidigt skede av pandemin beslutade att vissa verksamheter inte skulle belastas med tillsyn. Tillsynen på dessa verksamheter fokuserar på abonnemang för hämtning av hushållssopor, utsortering av förpackningar, farligt avfall och grovavfall samt städrutiner och möjlighet till matavfallsinsamling.

Det ökade antalet inkomna klagomål på nedskräpning tillsammans med pandemin och personalbortfall inom området har också medfört att utredning kring nedskräpning vid återvinningsstationer och bättre utsortering av materia som kan återvinnas inte har kunnat utföras på ett adekvat sätt. Dock har förvaltningen löpande kontakter med Förpacknings- och tidningsinsamlingen rörande nedskräpning kring återvinningsstationer. Miljöförvaltningen har under året förberett inför det kommande matavfallsblikatoriet som trädde i kraft 1 januari 2021, bland annat via nära samverkan och utvecklingsarbete med stadens renhållare Stockholm Vatten och Avfall. Resultatet av samarbetet har varit framtagande av gemensamma rutiner och förhållningssätt inför den nya lagstiftningen, samt förberedelse inför hantering av dispensansökningar. Totalt räknar förvaltningen med att cirka 500 dispensansökningar behöver hanteras. Dispensansökningarna kan gälla byggnadstekniska utmaningar, platsbrist, arbetsmiljöförhållanden m.m.

Inom området Årsta partihallar har klagomål på omfattande nedskräpning anmälts till miljöförvaltningen varav sex klagomål har lett till fortsatt handläggning avseende misstanke om nedskräpning. Vid två olika tillfällen har förvaltningen varit på plats, vilket har lett till två åtalsanmälningar. Utöver detta har kontroll utförts bl.a. på grossister med fokus på livsmedelsfusk.

Miljöprogrammets etappmål 4.2 "Ökad recirkulation av materiella resurser"

Förvaltningen har tagit fram en handlingsplan för cirkulärt byggande i samverkan med byggande förvaltning (fastighetskontoret) och bolag (framför allt bostadsbolagen, Micasa och SISAB) i staden. Arbetet har letts av en styrgrupp med representanter från miljöförvaltningen, exploateringskontoret och Stockholm Vatten och Avfall AB.

Aktiviteter:

- Under 2020 fortsätter arbetet med riktad tillsyn av restauranger för att åstadkomma ökad matavfallsinsamling i syfte att bidra till att nå stadens mål för insamling av matavfall. Ej utförd.
- Granska utsortering av förpackningsmaterial på restauranger. Ej utförd.
- Utredda hur nedskräpningen runt återvinningsstationerna kan minska och utsorteringen av material som kan återvinnas kan öka. Ej utförd.
- Delta i arbetet med att finna en lösning för avfallshantering vid Årsta partihallar. Ej utförd.
- Aktivt delta i arbetet med att införa de nya reglerna om fastighetsnära insamling. Utförd.

Nämndmål:

2.5.9 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska samordna arbetet med att minska plastens skadliga påverkan på människa och miljö

● Uppfylls helt

Analys

I det nyligen beslutade miljöprogrammet är det tydligt att plast en fråga som berör de flesta målområdena. Målet är att skapa en hållbar plastanvändning i staden och för att nå dit behövs samverkan, samordning och erfarenhetsutbyte. Därför har ett plastforum startats.

Förvaltningens arbete med att samordna stadens plastarbete har under året utgått ifrån arbetet med framtagandet av handlingsplanen för minskad plastanvändning. Den gemensamma plaststrategin har utvecklats i samråd med projektets referensgrupp. Dialog för att synkronisera innehållet i de handlingsplaner som tas fram parallellt t.ex. handlingsplan för cirkulärt byggande har genomförts.

Handlingsplanen för minskad spridning av mikroplast antogs av kommunfullmäktige i januari 2020. Det externa intresset för planen är stort och planen har presenterats vid flera olika publika konferenser.

Några av de åtgärder som har utförts enligt handlingsplanen för minskad spridning av mikroplast är undersökning av (plast)nedskräpning utanför byggarbetsplatser samt genomförande av seminarier kring mikroplaster från vägtrafiken och nedskräpning.

Aktiviteter:

- Samordna stadens arbete med plastfrågan i syfte att minska användningen av plast. Utförd.

- Lansera och ge stöd till implementering av handlingsplan för minskad spridning av mikroplast. Utförd.
- Genomföra åtgärder i handlingsplan för minskad spridning av mikroplast. Utförd.

KF:s inriktningsmål:

3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Analys

Nämndens verksamhet bedrivs på ett kostnadseffektivt sätt där arbetssätten kontinuerligt utvecklas och förbättras. Förvaltningen både deltar i och driver utvecklings- och innovationsprojekt för att skapa och sprida nya lösningar som ger god miljönytta. Nämnden kan uppvisa en god budgethållning och noggrann kontroll av kostnader. Med anledning av spridningen av Covid-19 har fysiska inspektioner på exempelvis äldreboenden ställts in under 2020, och i enlighet med det lättnadspaket för det lokala näringslivet som presenterades under våren 2020 avvaktade förvaltningen också under en tid med inspektioner på verksamheter i särskilt utsatta branscher. Förvaltningen analyserade löpande läget och återupptog successivt tillsyn där det var möjligt. Sedan den 1 juli 2020 gäller också den lag om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen som innebär att miljö- och hälsoskyddsnämnden från smittskyddsläkaren har övertagit rätten att besluta om åtgärder för de verksamheter som inte följer reglerna. Statlig ersättning för denna tillsyn har utgått till kommunerna. Förvaltningen har haft ambitionen att upprätthålla ordinarie verksamhet i största möjligaste mån, och verksamhetsplanen för 2020 har kunnat utföras med endast några avvikelser. På grund av omprioriteringar till följd av tillsynen på serveringsställen har cirka 1500 kontroller inom livsmedelskontrollen inte kunnat utföras och behöver därför flyttas från 2020 till 2021.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

 Uppfylls helt

Analys

Miljö- och hälsoskyddsnämnden redovisar ett överskott om 18,2 mnkr. Nettoutfallet uppgick till 107,5 mnkr jämfört med budget på 125,7 mnkr.

Självfinansieringsgraden för miljöbalken och livsmedelskontrollen var högre än budgeterat. Det beror på lägre personalkostnader, lägre kostnader för utbildning och konferens samt den statliga ersättningen kopplad till trängseltillsyn, som utfördes främst med befintlig personal. Det bör noteras att den ansökta ombudgeteringen om 7,5 mnkr kopplande till livsmedelskontroll är exkluderad i uträkningen. Självfinansieringsgrad för förvaltningen i sin helhet blev 78 procent jämför med budgeterade 72 procent.

	VP 2020	T2 2020	VB 2020
Miljöbalkstillsyn (MB)			
<i>Självfin.grad Hälsoskydd</i>	67%	67%	73%
<i>Självfin.grad Plan och Miljö</i>	67%	68%	78%
Självfinansieringsgrad MB	67%	67%	75%
Livsmedelskontroll			
<i>Självfin.grad Livsmedelskontroll</i>	79%	77%	82%
MHN tillsyn	72%	71%	78%

Som tabellen nedan visar blev utfallet av årsarbetare inom tillsynen lägre både inom miljöbalkstillsynen och inom livsmedelskontrollen. Det kan delvis förklaras med något högre VAB och korttidssjukfrånvaro på grund av pandemin. Förvaltningen tillämpade också restriktivitet vid nyanställning och återanställning av vakanser, för att kunna säkra att förvaltningens verksamhet på ett bra sätt kan ställas om vid eventuella förändringar. Under hösten påbörjade förvaltningen återrekrytering av vakanser eftersom tillsynsbehovet kvarstår.

	Utfall 2019	VP 2020	Utfall 2020	VP 2021
Miljöbalkstillsyn	67,5	70,6	64,4	69,1
Livsmedel	47,8	48,0	46,6	44,0
Summa	115,3	118,6	111,0	113,1

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2019	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	85,5 %			98,1 %		100 %	100 %	VB 2020
  Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	85,5 %			98,1 %		100 %	100 %	VB 2020
  Nämndens prognossäkerhet T2	- 14 %			-2 %		+/- 1 %	+/- 1 %	2020

Nämndmål:

3.1.1 Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet är kostnadseffektiv

 Uppfylls helt

Analys

För tillsynens avgifter gäller den grundläggande principen att tid för vilken verksamhetsutövarna har betalat, ska återgäldas med tillsynstid. Detta är ett fundament för en

legitim kommunal tillsyn. Varje tillsynsobjekt besöks dock inte årligen utan för många objekt sker tillsynen med något eller några års mellanrum. Nämnden följer upp detta på objektsnivå och per tillsynsområde. Detta är också en utgångspunkt i den årliga taxeöversynen.

Utförd tillsyn i förhållande till den planerade

Inspektioner utförs inte på alla tillsynsområden inom miljöbalktillsynen. En stor del av tillsynen utgörs av granskningar av inlämnade utredningar, såsom miljörapporter och undersökningar utförda av konsulter som anlitas av verksamhetsutövarna.

Det totala antalet utförda tillsynstimmar inom miljöbalken låg cirka tre procent under den planerade volymen, motsvarande cirka 2 800 timmar.

Under året har färre inspektioner genomförts än planerat. All planerad tillsyn har inte kunnat genomföras eftersom vissa verksamheter har stängt, vissa tillsynsbesök har senarelagts och kontroll av trängsel på serveringar har högsta prioritet och tar resurser från den planerade tillsynen.

Hälsoskydds tillsynsarbete har i huvudsak utförts enligt plan, trots den rådande pandemin. Inspektioner har inte kunnat utföras inom äldreboenden och riktad bostadstillsyn på grund av smittorisen. Men eftersom avdelningen i stor utsträckning har deltagit i trängseltillsynen avseende serveringsställen har resurser istället kunnat läggas på den tillsynen.

När det gäller avdelningen för Plan och Miljö har tillsynen under året utökats inom dels förorenad mark, dels byggarbetsplatser där flera komplicerade och störande byggprojekt hanterats. Trots pandemin har tillsynen, med några få undantag, kunnat bedrivas i enlighet med plan.

Med anledning av pandemin, trängseltillsynen och att kontrollen i övrigt har varit svår att utföra på grund av stängda verksamheter och särskilda restriktioner kommer avdelning för livsmedelskontroll att ha en kontrollskuld som behöver hanteras under 2021. Kontrollskulden uppgår till 1500 kontroller, vilket motsvarar 7,5 miljoner kronor. I samband med VB 2020 ansöker förvaltningen om 7,5 mnkr i ombudgetering för betalda men ej utförda kontroller. Mer detaljerad redovisning av kontrollskulden finns under avsnitt Ombudgeteringar.

Förvaltningen har inarbetade rutiner för kontroll av arbetet inom tillsynen och följer noggrant kostnadsnivån samt att fakturerade timmar också är levererade. Taxeöversyn för taxa 2021 har gjorts och förslag till ny taxa presenterades på nämnden den 16 juni 2020.

Detaljerad redovisning av utförd tid för miljöbalken respektive livsmedelskontrollen redovisas i bilaga 3 (tillsynsplanen) respektive 4 (kontrollplanen).

Aktiviteter:

- Översyn av taxor med fast årsavgift. Utförd.
- Tillämpa system för uppföljning av att utförd tillsynstid motsvarar betalade avgifter med särskild prioritering av verksamhetsutövare med fasta årsavgifter. Utförd.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna

● Uppfylls helt

Analys

Miljöförvaltningen bedriver ett kontinuerligt utvecklings- och förbättringsarbete för att säkerställa effektiva processer med hög kvalitet. Inom ett flertal områden fungerar nämndens expertfunktioner stödjande till andra förvaltningar och bolag inom staden, inte minst inom upphandlingsområdet. Vidare strävar förvaltningen efter att vara en bra och attraktiv arbetsgivare med en god arbetsmiljö och generösa möjligheter till kompetensutveckling. Med anledning av den pågående pandemin så analyseras kontinuerligt eventuella behov av omprioriteringar i verksamheten, bland annat har trängseltillsynen prioriterats under 2020.

EU-riktlinjer och internationella sammanhang och samverkansytor

I enlighet med stadens internationella strategi och miljö- och hälsoskyddsnämndens riktlinjer för EU-policyarbete bedriver miljöförvaltningen ett aktivt påverkansarbete inom flera internationella nätverk för att driva stadens och nämndens intressen. Förvaltningen är aktiv inom Eurocities miljöforum (samt miljöforumets arbetsgrupper med fokus på bland annat energi och klimat, vatten och biologisk mångfald) och bidrar också tidvis med synpunkter till ställningstaganden producerade av Eurocities transportforum. Förvaltningen är även medlem av transportnätverket POLIS. Förvaltningen har under året också bidragit med underlag till stadens ställningstaganden på olika samråd inom nämndens ansvarsområden som EU-kommissionen genomfört. Genom pågående och tidigare genomförda EU-projekt har förvaltningen också ett utbrett kontaktnät med andra relevanta aktörer inom Europa. EU-projekt möjliggör testandet av nya innovativa lösningar, och en process är också under framtagande för att enklare sprida resultaten av genomförda projekt. Mer information finns även under nämndmål 3.2.1.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2019	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Aktivt Medskapandeindex 	83	82	84	84		84	82	2020
● Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	100 %					100 %	Tas fram av nämnd	VB 2020
Analys								
Indikatorn baseras på andel relevanta tjänsteutlåtanden med jämställdhetsanalys.								
● Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	100 %			100 %		90 %	90%	2020

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2019	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys								
Indikatorn avser upphandlingar med ett kontraktswärde över 2 miljoner kronor och förvaltningen har inte genomfört någon upphandling över det beloppet under 2020.								
  Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	100 %					50 %	Tas fram av nämnd/ styrelse	2020
Analys								
Indikatorn avser upphandlingar med ett kontraktswärde över 2 miljoner kronor och förvaltningen har inte genomfört någon upphandling över det beloppet under 2020.								
  Index Bra arbetsgivare	88			86		86	84	2020
   Sjukfrånvaro	2,5 %	1,8 %	2,9 %	3,1 %	2,5 %	3 %	Tas fram av nämnd/ styrelse	VB 2020
   Sjukfrånvaro dag 1-14	1,2 %	0,9 %	1,3 %	1,1 %	1,2 %	1,1 %	Tas fram av nämnd/ styrelse	VB 2020

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Trafiknämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden använda Hornsgatan som en testbädd för trafikövervakning och regelefterlevnad	2020-01-01	2020-12-31	

Nämndmål:

3.2.1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska på internationell nivå verka för ett proaktivt miljöarbete som driver åtgärds- och utvecklingsarbete framåt

 Uppfylls helt

Analys

Miljöförvaltningen deltar i ett antal olika internationella nätverk såsom exempelvis Eurocities och POLIS för att driva stadens och nämndens intressen i enlighet med miljö- och hälsoskyddsnämndens riktlinjer för EU-policyarbete. Förvaltningen bidrar också med underlag till stadens svar på olika samråd inom nämndens ansvarsområden som EU-kommissionen genomför.

Förvaltningen söker kontinuerligt nya möjligheter att driva EU-finansierade utvecklingsprojekt med andra europeiska städer. Under året har intensivt arbete med ansökningar gällande bland annat EU:s *Green Deal Call* pågått.

Det Vinnova- och Viable Cities-finansierade projektet *Hållbarhet blir standard* har påbörjats under året. Syftet är att utveckla analysmetod och samverkansmodell för att ta vara på goda

resultat gällande hållbarhetslösningar från pilotprojekt för att tydliggöra och möjliggöra implementering som standard i staden

Slutrapporten för det femåriga EU-projektet GrowSmarter godkändes av EU-kommissionen i början på oktober. Det avslutande dokumentet "*From Dream to Reality – recommendations to policymakers and practitioners*" innehåller rekommendationer med åtgärder för att underlätta uppskalning av smarta lösningar till både EU-nivån, nationell nivå, lokal nivå och privata företag.

Den internationella klimatpakten City Business Climate Alliance (CBCA) har lanserats i Stockholm med ett drygt tiotal företag som kommer att arbeta med mer hållbara varutransporter.

Aktiviteter:

- Aktivt söka relevanta internationella sammanhang och samverkansytor för att öka verksamhetsutveckling. Utförd.
  - Verka inom de internationella nätverken Eurocities, CNCA, ICLEI, C40 och Polis. Utförd.
- Bevaka och proaktivt arbeta med att påverka EU-lagstiftningen för att kunna säkerställa kvalitet och kostnadseffektivitet i stadens verksamhet. Utförd.
- Bevaka och tillvarata möjligheter som erbjuds inom EU:s fonder och program att delta i innovations- och samverkansprojekt som stärker den ekologiska, sociala och ekonomiska hållbarheten. Aktivt söka relevanta EU-bidrag för att öka graden av extern finansiering. Utförd.
  - Delta med en ansökan i en ny EU- utlysning inom programmet Horizon2020, avseende "Innovativa naturbaserade lösningar för kolneutrala städer och förbättrad luftkvalitet". Utförd.
  - Delta i FoU-projektet Green Wave, tillsammans med SMHI, Umeå universitet, m.fl. Ej utförd. Projektstart försenad.
- Driva projektet Hållbarhet blir standard. Utförd.
- Fortsätta att sprida information om demonstrationsprojektet GrowSmarter för att bidra till uppskalning av de smarta lösningarna i stadsutveckling. Utförd.

Nämndmål:

3.2.2 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska bidra till att Stockholms stads upphandlingar är hållbara

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen medverkar i kategoriteam, -råd och referensgrupper inom flera kategorier. Miljöförvaltningen ansvarar för kategoriteamet Fordon och arbetet har löpt på enligt plan. Förvaltningen hjälper även löpande till vid förfrågan med fordonskrav vid olika typer av transportupphandlingar som genomförs av andra förvaltningar och bolag. Förvaltningen deltar också i kategoristyrningsteam och -råd för el, vitvaror, livsmedel och lokalvård för att minska miljö- och klimatpåverkan från stadens upphandlingar.

Genom att en medarbetare delar sin tjänst mellan miljöförvaltningen (kemikaliecentrum) och serviceförvaltningen (upphandling och inköp) finns ett nära samarbete kring de upphandlingsområden som serviceförvaltningen ansvarar för. Under året har det bland annat rört bild- och formmaterial, kök- och hushållsutrustning, tvätt- och textilservice samt vitvaror inklusive uppföljning av befintliga avtal, med stadens leverantörer.

Inom området bygg- och anläggning har förvaltningen ett ökat fokus på att assistera stadsdelsförvaltningar med upphandling och uppföljning. Stödet avser kravtexter för projektering och entreprenad och hur arbetet ska följas upp. Initialt har arbetet riktats mot projekt som berörs av rekommendationen för konstgräs, gummiasfalt och gummigranulat och val av lekutrustning som uppfyller stadens kemikaliekrav. Arbetet har också omfattat stöd till anläggande aktörer och ledningsägare som skalar upp arbetet med miljöbedömning. Samverkan med externa aktörer som Trafikverket och Region Stockholms trafikförvaltning är en viktig del i arbetet för att skapa synergieffekter och att ställa harmoniserade krav gentemot leverantörer, då det är få nationella aktörer inom dessa sektorer som arbetar systematiskt med materialkrav.

Miljöprogrammets etappmål 5.3 "Ökad andel livsmedel och varor i stadens inköp som gynnar biologisk mångfald"

Handlingsplanen för biologisk mångfald anger riktlinjer för att öka andelen inköpta livsmedel som gynnar naturbete och/eller ekologiskt märkta produkter samt riktlinjer för att öka andelen ekologiskt certifierade produkter genom krav vid upphandling.

För att ta del av nationella och regionala riktlinjer och samla in kunskap om goda exempel har förvaltningen deltagit i seminarier och nätverk under året.

För att nå måluppfyllelse behöver tydliga kravnivåer som kan användas av upphandlande parter i staden tas fram. Det finns ett stort intresse i staden för att använda upphandling och inköp som verktyg för att driva på utvecklingen mot hållbarhet och bedömningen är därför att det finns goda chanser att nå måluppfyllelse under programperioden.

Aktiviteter:

- Ge stöd i hela inköpsprocessen så att användningen av varor, tjänster och produkter som innehåller miljö- och hälsofarliga ämnen minskar. Utförd.
- Ge stöd till stadens verksamheter så att användningen av bygg- och anläggningsvaror som innehåller miljö- och hälsofarliga ämnen minskar. Utförd.
- Delta i stadens kategoriråd/team för upphandlingar genom att bidra med kompetens inom energi och klimat. Utförd.
- Delta i implementeringen av stadens matstrategi i arbetet med att utveckla livsmedelsupphandlingar, i synnerhet vad gäller kraven på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning i livsmedelsproduktionen, motsvarande svensk standard. Utförd.

Nämndmål:

3.2.3 Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet är innovativ och använder digitala verktyg

- Uppfylls helt

Analys

Under våren 2020 färdigställdes den strategiska färdplan för digitalisering, automatisering och AI på miljöförvaltningen som var ett resultat av den översyn av förvaltningens digitaliseringspotential som genomfördes under senare delen av 2019. Syftet med planen är att öka nyttjandet av digitaliseringens möjligheter samtidigt som innovativa och kostnadseffektiva lösningar främjas. En arbetsgrupp har under året tillskapats med uppgift att identifiera och resursplanera lämpliga aktiviteter för de kommande åren. Aktiviteter har genomförts under hösten 2020, bland annat med fokus på e-utbildningar, processer med digitaliseringspotential samt digital kompetens. Samtliga förvaltningens chefer har också genomgått utbildning om AI för ledare i offentlig sektor. Förvaltningen har också genomfört en digital medarbetardag med fokus på digitalisering, AI och ovan nämnd färdplan.

Aktiviteter:

- Implementera strategisk färdplan för digitalisering, automatisering och AI på miljöförvaltningen. Utförd.

Nämndmål:

3.2.4 Miljöförvaltningen är en attraktiv arbetsgivare med en hälsosam arbetsmiljö och gott ledarskap

● Uppfylls helt

Analys

Miljöförvaltningen uppnår i årets medarbetarenkät ett resultat på 83 vad gäller aktivt medskapandeindex (AMI). Resultaten är fortsatt goda även om utfallet är en försämring med en punkt jämfört med 2019. Avseende indexet Bra arbetsgivare når förvaltningen ett resultat på 88, vilket är fyra indexpunkter högre jämfört med samtliga fackförvaltningar 2020. Nyckeltalsinstitutet har också tilldelat miljöförvaltningen utmärkelsen Excellent arbetsgivare 2020, en utmärkelse som tilldelas den grupp på 10 procent som visar bäst resultat i kategorin ”Kartläggning av faktiska arbetsvillkor” av de deltagande organisationerna i rankingen för Attraktiv Arbetsgivarindex. Förvaltningen placerar sig även högt i mätningarna och intar en andraplats av stadens förvaltningar i jämställdhetsindexet. En omfattande lönekartläggning genomförs årligen för att säkerställa att osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor inte föreligger. Under 2020 har dock inte lönekartläggningen kunnat genomföras då avtalsrörelsen blev senarelagd med anledning av pandemin.

Kompetensförsörjning

Förvaltningen har arbetat med de planerade och prioriterade åtgärderna för att hantera kompetensförsörjningen under 2020 enligt den kompetensförsörjningsplan som beslutades för 2018-2023. Förvaltningen fortsätter att säkra kompetensförsörjningen genom att samarbeta med akademien och delta på arbetsmarknadsmässor. Förvaltningen har bland annat arbetat med att utveckla medarbetare genom ämnesspecifika utbildningar samt implementerat den nya medarbetarsamtalsmallen och individuella utvecklingsplanen med målet att alla medarbetare ska ha relevant utvecklingsplan. Förvaltningens chefsgrupp har, utöver de planerade utbildningsinsatser som genomförts tillsammans med de tekniska förvaltningarna, särskilt fokuserat på ledarskapsutbildning i att leda digitalt för att möta årets utmaning i att ställa om inför den ökade graden av hemarbete. Under våren var förvaltningen något restriktiva vid nyanställning för att säkerställa att förvaltningens verksamhet på ett bra sätt skulle kunna ställa om vid eventuella förändringar men förvaltningen har därefter åter rekryterat under hösten utan några större problem med att hitta eftersökt kompetens.

Långt och hållbart arbetsliv

För att minimera risken för smittspridning av Covid-19 i samhället har miljöförvaltningen, utifrån Folkhälsomyndighetens rekommendationer, sedan den 16 mars uppmanat till hemarbete för de medarbetare som har arbetsuppgifter som kan utföras på distans. Förvaltningen har också möjliggjort hemlånning av viss kontorsutrustning till medarbetare för att kunna säkerställa en god arbetsmiljö även i hemmet och cheferna följer kontinuerligt upp medarbetarnas välmående. Den större delen av verksamheten pågår enligt plan och trängseltillsynsuppdraget har medfört ökad arbetsbelastning, förvaltningen har därför anställt extrapersonal för att arbeta med trängseltillsyn. Miljöförvaltningens sjukfrånvaro ligger på en relativt sett låg nivå även om korttidssjukfrånvaron har ökat något. Förvaltningen arbetar aktivt med friskvårdssatsningar, andra hälsofrämjande åtgärder och efterhjälpande medel. Som en del av miljöförvaltningens systematiska arbetsmiljöarbete har förvaltningen i år

erbjudit digitala föreläsningar. En föreläsning om stress och hållbar hög prestation kopplat till hemarbete i samband med Covid-19, att kunna finna balansen mellan prestation och återhämtning i vardagen, har genomförts. Likaså har förvaltningen medverkat i digitala lopp och uppmuntrat alla anställda till friskvårdsaktiviteter. Samtliga chefer och skyddsombud erbjuds årligen utbildning i arbetsmiljöfrågor och det systematiska arbetsmiljöarbetet är väletablerat inom förvaltningen. Den psykosociala arbetsmiljön följs upp bland annat vid framtagandet av handlingsplaner utifrån medarbetarenkäten.

Lika rättigheter och möjligheter samt diskriminering

Miljöförvaltningen har under 2020 arbetat med aktiva åtgärder utifrån de fem områdena, arbetsförhållanden, löner och andra anställningsvillkor, rekrytering och befordran, utbildning och övrig kompetensutveckling samt möjligheter att förena förvärvsarbete med föräldraskap. Aktiviteter att fokusera på 2020 formulerades genom bred medarbetarförankring i samarbete med arbetstagarorganisationerna representerade på miljöförvaltningen. Miljöförvaltningen har vidare en grupp med likabehandlingsombud som träffas fyra gånger per år för att löpande utvärdera och följa upp arbetet. Inga diskrimineringsärenden har förekommit under 2020.

Aktiviteter:

- Erbjuder utbildningar inom bland annat juridik, ekonomi och ärendehantering för förvaltningens chefer och medarbetare. Utförd.
- Erbjuder utbildningar för förvaltningens chefer inom ledarskap, arbetsmiljö och rehabilitering. Utförd.
- Genomföra marknadsundersökning avseende tidrapporteringssystem. Utförd.
- Fortsatt delta i Nyckeltalsinstitutets index för jämställdhet (JÄMIX) och Attraktiv arbetsgivare. Utförd.

Uppföljning av ekonomi

Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget

Nämndens resurser måste disponeras på effektivast möjliga sätt vilket medför behov av ständiga anpassningar. Utveckling drivs på av den generella kostnadsutvecklingen samt effektiviseringskraven i stadens budget.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden fortsätter att fokusera på kärnverksamheten, det vill säga tillsynen, med hög självfinansieringsgrad inom detta område. Förvaltningen visar en hög självfinansieringsgrad trots de extraordinära händelserna och omprioriteringar till följd av pandemin. Lägre intäkter till följd av bl.a. inställda inspektioner samt extra tillsynsinsatser för att minska smittspridning på restauranger och caféer balanseras med lägre kostnader och med statens ekonomiska stöd till kommunerna för genomförandet av trängseltillsyn.

Budgeten från kommunfullmäktige var ursprungligen netto 119,7 mnkr men i avstämningsärendet erhöll nämnden ytterligare 6,0 mnkr för vattenförbättrande åtgärder från CM 2.

Som tabellen nedan visar uppgick den sammanlagda nettobudgeten efter tertialrapport 1 till 125,7 mnkr.

	Kostnader	Intäkter	Netto
KF budget 2020	215,8	-96,1	119,7
Budgetjustering för lokala åtgärdsprogram	6,0		
Omslutningsförändringar	36,5	-36,5	
Budget avstämningsärendet	258,3	-132,6	125,7
Omslutningsförändringar	-2,0	2,0	
Budget efter T1	256,3	-130,6	125,7

Det totala överskottet om 18,2 mnkr beror framförallt på:

- statlig ersättning för trängseltillsyn (16,1 mnkr)
- lägre personalkostnader till följd av vakanser, föräldraledigheter, personalavgångar och VAB – trots extraordinära kostnader kopplade till trängseltillsyn
- lägre kostnader för resor och konferenser
- högre tillsynsintäkter för livsmedelskontroller, som fakturerats i januari men inte kunde utföras p.g.a. den rådande pandemin. Med anledning av den nya redovisningslagen samt Rådet för Kommunal Redovisning (RKR) uppdaterade råd RKR R2 (Intäkter) är det inte längre möjligt att periodisera dessa i bokslutet (7,5 mnkr)
- lägre övriga tillsynsintäkter p.g.a. inställda inspektioner och omprioriteringar
- högre kostnader för utveckling och införande av verksamhetssystem ECOS2

Inom flera externfinansierade projekt har aktiviteter flyttats fram till år 2021 vilket medför att kostnaderna under 2020 blivit något lägre än budgeterat. Det innebär att intäkterna från EU för dessa projekt också har blivit lägre. Senarelagda slutredovisningar medför att slutbetalningar kommer under 2021.

Sammanfattningsvis kan man säga att överskottet förklaras av högre intäkter (ersättning för trängseltillsyn samt ej periodiserade kontroller) och lägre kostnader än väntat. Det uttrycker också att förvaltningen har varit försiktig med att förbruka anslagna medel, på grund av det osäkra ekonomiska läget med anledning av pandemin. Det finns också en hälsosam försiktighet i bedömningarna vid månadsprognoser och förvaltningens effektivisering blev större än budgeterat. De verksamheter och aktiviteter som planerades i verksamhetsprogrammet, undantaget planerade livsmedelskontroller, har till stor del genomförts – men till lägre nettokostnad än beräknat.

Budget och utfall per avdelning och totalt för MHN år 2020

Här följer en redogörelse för utfallet per avdelning:

	VB 2019	VP 2020	VB 2020	Diff mot VP 2020	Varav ansökta ombudgeteringar
<i>Intäkter</i>					
Plan och miljö	32,5	31,5	29,3	-2,3	
varav miljöbilsprojekten	4,6	5,4	4,0	-1,3	
Hälsoskydd	36,4	35,3	39,6	4,3	
Livsmedelskontroll*	47,1	46,7	57,2	10,5	7,5
Miljöanalys	1,4	1,7	2,0	0,3	
SLB-analys	13,6	14,2	13,6	-0,6	
FC, Nämnd, Verksamhetsstöd, gemensamma kostnader, IT-projekt, MSL	1,2	1,3	2,3	1,1	
Summa intäkter	132,1	130,6	143,9	13,4	7,5
<i>Kostnader</i>					
Plan och miljö	65,8	66,5	62,6	4,0	
-varav miljöbilar	11,7	11,3	10,9	0,4	
Hälsoskydd	41,2	42,9	43,5	-0,6	
Livsmedelskontroll	47,3	47,7	48,6	-0,9	
Miljöanalys	31,0	32,8	31,4	1,3	
SLB-analys	22,0	22,1	21,0	1,0	
FC, Nämnd, Verksamhetsstöd, gemensamma kostnader, IT-projekt, MSL	40,9	44,3	44,3	0,0	
Summa kostnader	248,0	256,3	251,4	4,9	0,0
Netto	115,9	125,7	107,5	18,2	-7,5

*Livsmedelsintäkter inkluderar 7,5 mnkr för fakturerade men ej utförda kontroller (se nedan under avsnitt *Ombudgeteringar*).

Nämnden

Nämnden visar ett överskott om 0,2 mnkr som beror på lägre kostnader för arvoden och lägre kostnader för utbildning och konferenser.

Förvaltningschef

Förvaltningschefens nettoutfall är lägre än budgeterat på grund av lägre konsultkostnader för digitaliseringsarbete.

Plan och Miljö

Avdelning Plan och Miljö visar ett överskott om 1,7 mnkr. Utfallet beror på:

- Högre tillsynsintäkter beroende på den statliga ersättningen avseende trängseltillsynen.
- Lägre personalkostnader beroende på försiktig återrekrytering av vakanser och restriktivitet vid nyanställningar. Under hösten påbörjades återrekrytering av vakanser eftersom tillsynsbehovet kvarstår.
- Lägre intäkter och kostnader inom projekten eftersom en del aktiviteter inom projekten skjutits fram till 2021. Beslut om slutredovisning för flera projekt kommer 2021 och då infaller intäkterna också under 2021.
- Lägre kostnader för resor, utbildning och konferenser.
- Högre kundförluster

Hälsoskydd

Avdelningen Hälsoskydd visar ett överskott om 3,8 mnkr. Avdelningens extraordinära resultat beror på följande:

- Högre tillsynsintäkter beroende på den statliga ersättningen avseende trängseltillsynen.
- Lägre tillsynsintäkter inom avfall, äldreboenden, fastighetsägartillsyn och klagomål beroende på pandemin och omprioriteringar mellan tillsynsområden och att resurser använts i trängseltillsynen.
- Högre intäkter på grund av flera badvattenprovtagningar med många omprover under sommaren till följd av dåliga värden.
- Högre personalkostnader p.g.a. bl.a. extraordinarie personal kopplad till trängseltillsyn och övertidsersättningar, som delvis balanseras med högre VAB och personalomsättning.
- Högre kundförluster

Livsmedelskontrollen

Livsmedelskontrollen visar ett överskott om 9,6 mnkr. Avdelningens extraordinära resultat beror på följande:

- Högre tillsynsintäkter beroende på den statliga ersättningen avseende trängseltillsynen.

- Lägre intäkter inom nyregistreringar som troligen beror på rådande pandemi.
- Fakturerade men ej utförda ordinarie tillsynskontroller pga. pandemin (ansökan om ombudgetering om 7,5 mnkr).

Livsmedelsavgifter betalas i förskott för varje påbörjat kalenderår, på grundval av verksamheternas individuella riskklassningsbeslut och ska användas för den planerade årliga kontrollen enligt nämndens kontrollplan. På grund av den rådande pandemin har nämnden tilldelats nya tillsynsuppdrag (trängseltillsyn) och ordinarie kontrollen i övrigt har varit svår att utföra på grund av stängda verksamheter och särskilda restriktioner. Det ledde till att förvaltningens kontrollskuld för 2020 uppgår till 1500 kontroller, vilket motsvarar 7,5 miljoner kronor.

- Högre personalkostnader beroende på trängseltillsynen.
- Högre kundförluster
- Lägre kostnader för resor, utbildning och konferenser

Miljöanalys

Nettoutfallet för Miljöanalys var 1,6 mnkr lägre än budgeterat. Utfallet beror på:

- Högre intäkter som beror på fler samarbeten inom vattenövervakningen med andra kommuner och Stockholm vatten och avfall AB än planerat.
- Lägre konsultkostnader och lägre kostnader för köpta tjänster beroende på försenade aktiviteter inom projekten.
- Lägre personalkostnader p.g.a. längre föräldraledigheter och försenade rekryteringar.
- Lägre kostnader för resor, utbildning och konferenser.

SLB

SLB-analys visar ett överskott om 0,4 mnkr. Efterfrågan på SLB-analys tjänster har varit fortsatt hög och inte påverkats av rådande pandemi.

Minskade intäkter i förhållande till budget beror främst på kvarstående arbete som utförs 2021 men var budgeterat 2020.

Lägre kostnader beror främst på lägre personalkostnader, lägre resekostnader och lägre utbildnings- och konferenskostnader till följd av pandemin.

Verksamhetsstöd

Avdelningen Verksamhetsstöd uppvisade ett överskott om 1,8 mnkr som beror på högre intäkter (ersättning för krisberedskapsarbete samt fakturering för utlåning av jurist till Sveriges kommuner och regioner) samt lägre personalkostnader p.g.a. vakanser och tjänstledigheter och lägre kostnader för köpta tjänster, tele och data, resor och konferenser.

Gemensamma kostnader

De förvaltningsgemensamma kostnader visar ett underskott om 1,8 mnkr. Högre konsultkostnader beror på utveckling och införande av uppgraderingen av verksamhetssystemet ECOS 2 som delvis balanseras av ersättning för försenad införande av GSIT2.

Förvaltningen

Intäktsutfallet för 2020 är högre än budgeterats p.g.a. den extraordinära ersättningen för trängseltillsyn och ersättningen för sjuklönekostnader för april-december. Dock är intäkter från den ordinarie tillsynen lägre än budget 2020 p.g.a. inställda inspektioner, förändringar i arbetssättet samt omprioriteringar inom vissa tillsynsområden, såsom äldreboende, avfall och fastighetsägartillsyn.

Totala kostnader för 2020 är något högre än år 2019. Personalkostnaderna är förvaltningens största kostnadspost och utgör 70 % av de totala kostnaderna. Personalkostnaderna för 2019 uppgick till 167,4 mnkr. Utfallet för 2020 uppgår till 175,3 mnkr. Jämfört med 2019 ökade personalkostnader till följd av lönekostnadsökningar (2,25 % inom ordinarie löneöversyn, 2,86 % med snedsitsjusteringar och dylikt inkluderat) och personalförstärkningar inom bl.a. tillsyn och ekologi.

Det lägre utfallet jämfört med de budgeterade personalkostnaderna för 2020 (-2,4 mnkr) kan delvis förklaras med något högre VAB och korttidssjukfrånvaro på grund av pandemin.

Till följd av osäkerheten under våren och för att motverka de ekonomiska konsekvenserna av pandemin har miljöförvaltningen även avvaktat med återrekrytering av personal som slutat eller gått på föräldraledighet under första halvåret. Förvaltningen tillämpade också restriktivitet vid nyanställning, för att kunna säkra att förvaltningens verksamhet på ett bra sätt kan ställas om vid eventuella förändringar. Under hösten påbörjade förvaltningen återrekrytering av vakanser eftersom tillsynsbehovet kvarstår.

Sedan den början av 2020 har merparten av inspektörerna deltagit i trängseltillsynen på serveringsställen. Detta medförde en omdisponering av resurser och ändringar i den planerade tillsynen. Eftersom trängseltillsynen ledde till ökad arbetsbelastning har förvaltningen anställt extrapersonal för att kunna utföra uppdraget.

Uppföljning av budget enligt kostnadsslagsnivå

Tabellen nedan visar avvikelser per kostnadsslagsnivå.

<i>Mnkr</i>	Nämndens budget	Utfall 2020	Avvikelse	Förklaring
Kostnader				
Tillsyn/myndighetsutövning	124,2	122,9	-1,3	Lägre personalkostnader för ordinarie tillsyn, högre kostnader pga. trängseltillsyn samt lägre kostnader för resor, utbildning, konferenser och konsulter.
Miljöövervakning	50,4	48,9	-1,5	Lägre personalkostnader (pga. lägre föräldradledigheter och försenade rekryteringar), lägre konsultkostnader pga. framskjutna aktiviteter inom projekten och lägre kostnader för utbildning och konferenser.
Miljöbilar	11,3	10,9	-0,4	Lägre intäkter och kostnader inom projekten eftersom en del aktiviteter inom projekten skjutits fram till 2021.
Energi och klimat	13,9	14,3	0,4	Högre kostnader för information och rekrytering
Gemensam verksamhet	42,3	43,1	0,8	Högre kostnader för utveckling och införande av ECOS 2 samt lägre kostnader för resor, utbildningar och konferenser.
Externfinansierade projekt	13,0	10,3	-2,7	Omslutning inom projekten
Summa kostnader	255,2	250,4	-4,7	
Intäkter				
Tillsyn/myndighetsutövning	-99,5	-115,5	-16,0	Högre intäkter pga. den statliga ersättningen för extraordinära kostnader kopplade till trängseltillsyn samt fakturerade men ej utförda livsmedelskontroller
Miljöövervakning	-12,6	-12,9	-0,4	Högre efterfrågan på luftmätningstjänster
Miljöbilar	-5,4	-4,0	1,3	Lägre intäkter och kostnader inom projekten eftersom en del aktiviteter inom projekten skjutits fram till 2021.
Energi och klimat	-0,1	-0,2	-0,1	
Gemensam verksamhet	-0,1	-1,0	-0,9	Ersättning för krisberedskapsarbete och försening av GSIT2
Externfinansierade projekt	-13,0	-10,2	2,8	Omslutning inom projekten
Summa intäkter	-130,6	-143,9	-13,3	
avskrivningar (miljöövervakning)	1,2	0,9	-0,2	
internräntor	0,0	0,0	0,0	
Verksamhetens nettokostnader inkl. kap kostnad	125,7	107,5	-18,2	

Resultat jämfört med prognos

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beräknade kostnader inklusive avskrivningar i tertialrapport 2 2020 uppgick till 266,6 mnkr. Resultatet i bokslutet 2020 var 256,3 mnkr vilket ger 3,9 procents avvikelse från prognosen i andra tertialrapporten.

Intäkterna beräknades i tertialrapport 2 till 140,9 mnkr. Resultatet i bokslutet blev 143,9 mnkr, vilket ger 2,1 procents avvikelse från prognosen i andra tertialrapporten.

Nettobudgetavvikelse jämfört med T2 prognos blev 18,2 mnkr, dvs. 14,5 %. Därmed uppfyller nämnden inte mål för prognossäkerhet om 1 %.

Avvikelsen mot T2 prognos beror främst på lägre kostnader, framförallt lägre personalkostnader (p.g.a. vakanser, restriktivitet vid nyanställning, längre föräldraledigheter och något högre VAB och sjukfrånvaro), lägre kostnader för resor, utbildningar och konferenser samt lägre kostnader inom projekten p.g.a. framskjutna aktiviteter.

Högre intäkter i årsutfallet förklaras av ej möjlig periodisering av icke utförda livsmedelskontroller samt oförutsedda ersättningar för sjuklönekostnader och för försenad införande av GSIT2, som delvis motbalanseras av lägre intäkter (och kostnader) inom projekten.

Det finns därtill en allmän försiktighet när förvaltningen gör prognoser. Många områden/projekt med tämligen liten omsättning gör prognoser och även om var och en av dem har ett begränsat reservutrymme för att med säkerhet kunna infria den lämnade prognosen, kan summan av alla dessa ”reserver” bli betydande och därmed påverka prognossäkerheten.

Investeringar

Förvaltningen har en investeringsbudget om 1,3 mnkr. Utfallet 2020 blev 0,6 mnkr. Avvikelsen om 0,7 mnkr beror på lägre inköp av nya luftmätningssinstrument. På grund av hög arbetsbelastning och bortfall av personal till följd av pandemin påbörjades och genomfördes upphandlingar av nya instrument under november och december 2020. Det är långa leveranstider för luftmätningssinstrument så den ekonomiska belastningen kommer först 2021.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Förvaltningen sålde en bil i början av 2020. Försäljningen skedde enligt stadens redovisningsregler samt med hjälp av fleet manager.

Verksamhetsprojekt (driftprojekt)

Nämnden har inga verksamhetsprojekt där kostnaderna bedöms överstiga 50 mnkr, som har betydande påverkan på stadens ekonomi eller berör frågor som är av strategisk vikt.

Ombudgeteringar

I samband med VB 2020 ansöker nämnden om 7,5 mnkr i ombudgetering för fakturerade men ej utförda livsmedelskontroller.

Livsmedelskontrollen är avgiftsfinansierad. Avgifterna betalas i förskott för varje påbörjat kalenderår, på grundval av verksamheternas individuella riskklassningsbeslut. Den planerade årliga kontrollen utförs enligt nämndens kontrollplan.

De årliga avgifterna får inte användas för att finansiera någonting annat än verksamheternas planerade offentliga kontroll. Avgifterna får inte heller återbetalas direkt eller indirekt. Kontrollen måste därmed levereras. En kontrollmyndighet som inte kunnat följa sin kontrollplan bygger alltså upp en kontrolltidsskuld i förhållande till berörda kontrollobjekt. Om så är fallet behöver kontrollmyndigheten hantera kontrolltidsskulden i kontrollplanen.

Tidigare har nämndens kontrollskulder hanterats genom att de avgifter som är hänförliga till kontrollskulden periodiseras i bokslutet för att finansiera den ej ännu utförda kontrolltiden under nästkommande år. Hanteringen har varit i linje med såväl Statskontorets som Livsmedelsverkets och Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) tolkning av regelverket.

Med anledning av den nya redovisningslagen samt Rådet för Kommunal Redovisnings (RKR) uppdaterade råd RKR R2 (Intäkter) informerade PwC förvaltningen att en periodisering av livsmedelsavgifter under den nya lagstiftningen ej längre är möjlig.

På grund av den rådande pandemin har nämnden tilldelats nya tillsynsuppdrag (den så kallade trängseltillsynen) och kontrollen i övrigt har varit svår att utföra på grund av stängda verksamheter och särskilda restriktioner. Det ledde till att förvaltningens kontrollskuld för 2020 uppgår till 1500 kontroller, vilket motsvarar 7,5 miljoner kronor.

De ombudgeterade medlen kommer att finansiera en temporär förstärkning av personalen i form av visstidsanställningar för att kunna utföra den släpande kontrollen under 2021. Rekrytering av inspektörer har påbörjats.

Om nämnden inte medges ombudgetering av medlen kommer inte den släpande kontrollen att kunna utföras. Konsekvensen blir att nödvändig livsmedelskontroll inte utförs. Det innebär risk för konsumenter, minskad livsmedelssäkerhet och snedvriden konkurrens. Det innebär också att staden inte fullgör sina förpliktelser enligt livsmedelslagstiftningen och därmed riskerar föreläggande från Livsmedelsverket.

Analys av balansräkning

Enligt stadens anvisningar ska balansräkningen för år 2020 kommenteras i jämförelse med balansräkningen år 2019:

- Anläggningstillgångar minskar under år 2020 eftersom årets avskrivningar var högre än nyanskaffningar.
- Kundfordringarna var 4,8 mnkr år 2020, det vill säga 8,5 mnkr lägre jämfört med år 2019. Detta beror på att förvaltningen har blivit bättre att fakturera löpande under året och att slutfaktureringen gjordes i slutet av november p.g.a. systembyte. Detta avspeglas i högre upplupna intäkter.

- Förvaltningen har inga fordringar mot anställda per den 31 december 2020.
- Övriga kortsiktiga fordringar var 1,6 mnkr år 2020, dvs. 0,3 mnkr lägre jämfört med år 2019 som beror på lägre upparbetat bidrag som finansieras via Digital förnyelse/Smart stad än under 2019. Enligt anvisningar skickas faktura till SLK i februari 2021.
- Förutbetalda kostnader, vilket främst består av hyra för första kvartalet år 2021 samt IT-licenser, var något högre än vid utgången av 2019.
- Upplupna intäkter år 2020 uppgick till 2,0 mnkr och var 0,7 mnkr högre än år 2019. Fakturering av tillsynsavgifter som utfördes som avser 2020 bokas upp som upplupen intäkt.
- Kortfristiga skulder till kreditinstitut och kunder minskade med 0,2 mnkr under 2020 eftersom leasade bilar behövde aktiveras i balansen under 2019 (nya regler gäller för 2020).
- Leverantörsskulderna uppgick till 16,0 mnkr och var 1,00 mnkr lägre år 2020 än år 2019 vilket förklaras av mindre inflöde av fakturor sent i december 2020 samt kortare betalningstid, enligt stadens beslut.
- Övriga kortfristiga skulder, som avser förskottsintbetalda projektmedel från EU och andra bidragsgivare, var 14,1 mnkr det vill säga 3,9 mnkr högre år 2020 än 2019 beroende på inkomna medel inom nya projekt.
- Förutbetalda intäkter uppgick till 0,5 mnkr vilket var 1,0 mnkr lägre år 2020 än år 2019. Med anledning av den nya redovisningslagen samt Rådet för Kommunal Redovisnings (RKR) uppdaterade råd RKR R2 (Intäkter) är det inte längre möjligt att periodisera tillsynsintäkter för livsmedelskontroller, som fakturerats i januari 2020 men inte kunde utföras under året.
- Övriga interimsskulder var lägre år 2020 än 2019 eftersom leverantörsfakturorna kom i tid under december så att färre antal leverantörskostnader behövdes bokas upp som upplupna kostnader.

Nedan visas mer detaljerat balansräkningen.

Balansräkning			
Period: 202000-202013			Kr
		Förändring	
	Per 2019-12-31	202001-202013	Per 2020-12-31
Anläggningstillgångar	1 805 879,67	-516 322,40	1 289 557,27
12 Maskiner och inventarier	1 805 879,67	-516 322,40	1 289 557,27
Omsättningstillgångar	21 592 388,15	-6 708 076,58	14 884 311,57
15 Kundfordringar	13 308 769,00	-8 549 605,50	4 759 163,50
161 Fordringar hos anställda	0	0	0
165 Fordringar hos staten	0	160 402,00	160 402,00
166 Andra kortfristiga fordringar	2 005 073,10	-514 664,42	1 490 408,68
167 Ingående mervärdesskatt	0	0,00	0,00
16 Diverse kortfristiga fordringar	2 005 073,10	-383 092,42	1 621 980,68
171 Förutbetalda kostnader	5 038 976,05	1 497 855,34	6 536 831,39
175 Upplupna intäkter	1 239 570,00	726 766,00	1 966 336,00
179 Övriga interimssfordringar	0	0	0
17 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	6 278 546,05	2 224 621,34	8 503 167,39
Summa Tillgångar	23 398 267,82	-7 224 398,98	16 173 868,84
Eget kapital	6 936 739,25	9 712 045,66	16 648 784,91
20 Eget kapital	6 936 739,25	9 712 045,66	16 648 784,91
Avsättningar	0	0	0
Långfristiga skulder	0	0	0
Kortfristiga skulder	-30 335 007,07	-2 487 646,68	-32 822 653,75
24 Kortfristiga skulder till kreditinstitut och kunder	-249 957,00	231 248,00	-18 709,00
25 Leverantörsskulder	-17 001 152,71	996 987,75	-16 004 164,96
26 Moms och särskilda punktskatter	0	0,00	0,00
28 Övriga kortfristiga skulder	-10 177 448,97	-3 924 943,35	-14 102 392,32
291 Upplupna löner	-120 000,00	-998 469,20	-1 118 469,20
293 Upplupna sociala avgifter	-52 300,00	-414 523,68	-466 823,68
295 Förutbetalda intäkter	-1 582 508,00	1 044 726,00	-537 782,00
299 Övriga interimsskulder	-1 151 640,39	577 327,80	-574 312,59
29 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-2 906 448,39	209 060,92	-2 697 387,47
Summa Skulder & Eget kapital	-23 398 267,82	7 224 398,98	-16 173 868,84

Särskilda redovisningar

Agenda 2030

Förvaltningen ansvarar för Agenda 2030-målen ”Hållbar energi för alla” (mål 7, tillsammans med kommunstyrelsen), ”Hållbar konsumtion och produktion” (mål 12) ”Hav och Marina resurser” (mål nr 14) samt ”Ekosystem och biologisk mångfald” (mål nr 15 tillsammans med exploateringsnämnden).

Under året har stadsledningskontoret, med stöd från miljöförvaltningen, tagit fram en hållbarhetsrapport. Rapporten speglar såväl utvecklingen i staden och dess verksamheter som utvecklingen i samhället. Syftet har varit att för respektive målområde och sammantaget belysa nulägesbild, utmaningar, övergripande åtgärdsbehov, behov av samverkansprocesser samt synergieffekter med andra mål. Två workshops för målansvariga har hållits av stadsledningskontoret, med fördjupningar av olika delar av Agenda 2030-målen. Syftet har varit att konkretisera Agenda 2030-arbetet, skapa dialog kring synergieffekter samt inspirera till nya arbetssätt.

Mål 7. Hållbar energi för alla (miljö- och hälsoskyddsnämnden)

Förvaltningens löpande arbete under året med energieffektivare fordon (framförallt elfordon), ökad andel bibränslen, utfasning av fossila uppvärmningssystem, energieffektivisering i byggnader samt ökad förnybar elproduktion är alla viktiga komponenter för att nå målet Hållbar energi för alla liksom stadens-, nationella- och globala klimatmål.

För att driva utvecklingen framåt har förvaltningen samverkat i olika fora med akademi, näringsliv liksom med stadens bolag och förvaltningar som bidrar till att nå målen. Särskilda insatser görs vid genomförande av budgetuppdrag och projekt som förvaltningen själv initierar.

Mål 12. Konsumtion och produktion (miljö- och hälsoskyddsnämnden)

Under året har förvaltningens löpande arbete med åtgärder i miljöprogrammet, klimathandlingsplanen, kemikalieplanen och matstrategin ”God, hälsosam och klimatsmart mat”, samt medverkan i kategoriteam för att främja hållbara upphandlingsmetoder, bidragit till att nå målet hållbar konsumtion. Förvaltningen har medverkat i stadens strategiska kommunikation för att skapa engagemang för omställning och främja hållbara livsstilar. Under året har förvaltningen också samverkat i olika fora med akademi, näringsliv och stadens egna bolag och förvaltningar som bidrar till att nå målen. Särskilda satsningar har gjorts inom olika tematiska projekt som förvaltningen initierat.

Mål 14. Hav och marina resurser (miljö- och hälsoskyddsnämnden)

Det pågående arbetet med att ta fram Lokala åtgärdsprogram för vatten (LÅP) utgör den mest prioriterade samverkansprocessen inom mål 14. Processen inkluderar alla berörda förvaltningar inklusive Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA). Det första LÅP:et har under året antagits av berörda nämnder. Arbetet inom den förvaltningsövergripande dagvattengruppen utgör en annan viktig samverkan. Förvaltningen har under hösten förberett

starten av LÅP för stadens kustvatten tillsammans med berörda grannkommuner samt SVOA. Arbetet förväntas starta i början av 2021. Samverkansformerna inom LÅP-arbetet behöver fortsatt utvecklas. Styrgruppen för god vattenstatus har därför gett befintlig samordningsgrupp i uppdrag att föreslå hur samverkan mellan förvaltningar kan förbättras för effektiviseringar av genomförande av vattenåtgärder och uppföljning. Budgetuppdragen kring att förebygga nerskräpning av stadens vatten, handlingsplan för upprättande av nya badplatser samt samverkan i framtagande av stadsdelsvisa åtgärdsprogram för biologisk mångfald är andra viktiga uppdrag där samverkan behövs för att nå målpuppfyllelse av mål 14.

Mål 15. Ekosystem och biologisk mångfald (exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden)

Under året har en handlingsplan för biologisk mångfald tagits fram och sedan antagits av kommunfullmäktige. Handlingsplanen är den första i sitt slag i staden och lägger grunden för en höjd ambitionsnivå för arbetet med att nå mål 15. Planen utgör en plattform för samverkan både inom staden och med externa parter så som näringsliv, fastighetsägare och föreningsliv. En viktig insats som föreslås är en höjd ambitionsnivå på arbetet med att ställa krav i upphandling så att den biologiska mångfalden gynnas. På så sätt breddas stadens arbete till att omfatta den påverkan staden har på den biologiska mångfalden utanför stadens gränser. I handlingsplanens implementering ska även stadsdelsvisa åtgärdsprogram som konkretiserar de åtgärder som behöver vidtas tas fram. Åtgärdsprogrammen lägger grunden för utökad samverkan mellan olika aktörer i staden som arbetar med att förvalta och utveckla naturmarken.

Jämställdhet

Agenda 2030 slår fast att jämställdhet mellan kvinnor och män är en förutsättning för att nå alla hållbarhetsmål och att arbetet med agendan därför måste ha ett integrerat jämställdhetsperspektiv. Miljöförvaltningen har sedan tidigare inlett en kartläggning avseende inom vilka områden jämställdhetsanalyser kan vara relevanta, och utvärdering av områden som kan vara aktuella sker kontinuerligt. Eftersom miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamheter inte fördelar resurser, ger ekonomiskt stöd till enskilda eller ansvarar för brukare, så är det en försvinnande liten andel av alla tjänsteutlåtanden där det kan bli aktuellt med en jämställdhetsanalys. Det bör understrykas att resursfördelning utifrån kön är en speciell utmaning för den typ av verksamhet som nämnden bedriver, varför jämställdhetsbudgetering som ett strategiskt redskap inte tillämpas.

Inom tillsynen tillämpas ett humanperspektiv där åtskillnad inte görs mellan könen utan lagstiftningen betonar likabehandling. Miljöförvaltningens strategiska arbete för ökad jämställdhet har därför inriktat sig på där normer skapas; det ska finnas ett jämställdhetsperspektiv i det dagliga arbetet, i alla delar av organisationen. Servicen ska vara god och likvärdig för alla oavsett kön och förvaltningen arbetar kontinuerligt med kompetensutvecklingsinsatser kring bland annat bemötande, normkritik och jämställdhet. Under 2020 har utbildningsinsatser genomförts på förvaltningens arbetsplatsträffar inom normkritik, makt och privilegier. Förvaltningen har kontinuerlig omvärldsbevakning inom ämnet och anordnar också föreläsningar med externa talare i aktuella ämnen.

Arbetet med barns rättigheter

Allt arbete som utförs på miljöförvaltningen syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. Specifikt handlar det om tillsyn enligt miljöbalken, miljöövervakning, luftövervakning, livsmedelskontroll och proaktivt miljö- och klimatarbete. Detta arbete utgör en viktig del i barns rätt till en god uppväxtmiljö. Nedbrutet på en mer detaljerad nivå tar förvaltningen särskild hänsyn till barns rättigheter inom ramen för tillsyn av skolor och förskolor med avseende på inomhusmiljö, städning och hygien samt kontroll av livsmedelshanteringen på skolor och förskolor. I förvaltningens arbete med att granska förslag på nya detaljplaner beaktas barnperspektivet särskilt med avseende på planerade utemiljöer i anslutning till skolor och förskolor samt lokaliseringen av dessa med avseende på särskilt buller och luftkvalitet, men även andra riskfaktorer. Förvaltningen säkerställer att skolor och förskolor mäts med avseende på radon samt att halterna inte överskrider gällande riktvärden.

Information om att barnkonventionen har blivit lag och kravet på barnkonsekvensanalyser i samband med beslut har gått ut till medarbetarna och cheferna har fått en föreläsning av stadens barnombudsman. Ett arbete har under 2020 påbörjats med att ta fram strukturerade förvaltningsspecifika barnkonsekvensanalyser för situationer där barnrättsperspektivet behöver vägas mot ett annat angeläget intresse. Det arbetet är ännu inte färdigt, huvudsakligen på grund av att arbetet med att organisera och genomföra tillsyn av trängsel på serveringsställen har behövt prioriteras på bekostnad av bl.a. detta arbete.

Information i relevanta delar från stadens barnombudsman förmedlas löpande till berörda chefer och förvaltningens juristfunktion.

Konsekvenser av Covid-19-pandemin

Förvaltningen har löpande under relevanta mål redovisat påverkan på miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet med anledning av spridningen av Covid-19. Under detta avsnitt presenteras den samlade påverkan på nämndens verksamhet, vilket innebär att vissa delar återupprepas i nedanstående text. Under året har också en utvärdering av förvaltningens insatser under pandemin genomförts, och utvärderingen kommer att presenteras för nämnden i början av 2021.

I enlighet med det lättnadspaket för det lokala näringslivet som presenterades i mars 2020 avvaktade förvaltningen under delar av 2020 med inspektioner på verksamheter i särskilt utsatta branscher för att underlätta för småföretagare. Förvaltningen har under året löpande analyserat utvecklingen och under senare delen av året återupptogs inspektioner där det bedömdes vara lämpligt och möjligt. För att minimera risken för smittspridning i samhället utfördes heller inte fysiska tillsynsbesök vid exempelvis äldreboenden eller gruppboenden. Förvaltningen har dock under året fortsatt med övrig tillsyn, d.v.s. samhällsviktig verksamhet, verksamheter som inte i någon större omfattning påverkas av den pågående pandemin samt verksamheter där kontroll utifrån miljö- och hälsoaspekter är särskilt viktig, i ordinarie omfattning även om många besök inom vissa tillsynsområden bokas om på verksamhetsutövares begäran på grund av oro för smittspridning. Förvaltningen har också senarelagt ett antal informations- och kommunikationsaktiviteter, och där det har varit möjligt har seminarier och andra informationstillfällen gjorts digitala.

Förvaltningen har sedan våren 2020 genomfört tillsyn avseende bordsservering och trängsel på bland annat restauranger och caféer, först på uppdrag av Smittskydd Stockholm och sedan den 1 juli med eget beslutsmandat när lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen trädde i kraft. Denna tillsyn har prioriterats vilket har medfört omdisponering av resurser från andra tillsynsområden. Bland annat flyttas cirka 1500 kontroller inom livsmedelskontrollen till 2021 då de inte har kunnat genomföras 2020. Eftersom trängseltillsynen medfört ökad arbetsbelastning anställde förvaltningen under sommaren extrapersonal för att fullgott kunna utföra uppdraget. Genom noggrann planering och tillskottet av dessa extra personella resurser har också förvaltningen kunnat bevilja semester för samtliga anställda.

Miljöförvaltningen har också, utifrån Folkhälsomyndighetens rekommendationer, sedan den 16 mars uppmanat till hemarbete för de medarbetare som har arbetsuppgifter som kan utföras på distans. Förvaltningen har också möjliggjort hemlåning av viss kontorsutrustning för att kunna säkerställa en god arbetsmiljö även i hemmet. Korttidssjukfrånvaron på förvaltningen har ökat något under året, om än marginellt.

Vad gäller de ekonomiska effekterna påverkas den ordinarie tillsynsverksamheten med anledning av att trängseltillsynen prioriterats och färre ordinarie tillsynsbesök har genomförts än planerat för perioden. Därutöver kunde inte vissa tillsynsbesök genomföras eftersom verksamheter har stängt eller besöken har skjutits fram. Med anledning av detta kommer förvaltningen att ha en tillsynsskuld som behöver hanteras under 2021 (se avsnitt *Ombudgeteringar*). För år 2020 innebär trängseltillsynen både en intäktsminskning inom ordinarie tillsyn samt extraordinära kostnader. Ersättning genom den statliga kompensation kopplat till pandemin som betalats ut till kommunerna balanserar dock denna avvikelse. Till följd av pandemin har kostnader för resor, utbildningar och konferenser varit lägre än budgeterat för 2020. En del aktiviteter inom extern finansierade projekten skjutits fram till 2021 som medförde lägre kostnader och lägre projektintäkter under år 2020 (omslutning).

Bedömning av nämndens interna kontroll

 Tillräcklig

Analys

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedömer att den interna kontrollen under år 2020 varit tillräcklig. Avdelningsvisa genomgångar samt övriga kontrollaktiviteter har inte uppvisat några väsentliga avvikelser. Revisionskontorets granskning har genomförts utan anmärkning.

Systematiskt kvalitetsarbete

Miljöförvaltningen arbetar kontinuerligt med att utveckla processer och arbetssätt för ökad effektivitet och än högre kvalitet. Kvalitetsarbetet bedrivs till stor del decentraliserat på miljöförvaltningen där medarbetare har som mål att ständigt utveckla och förbättra processerna inom sina respektive sakområden. Från administrationens sida görs löpande översyner av rutiner och processer i syfte att förenkla, och där det är möjligt, digitalisera

arbetsätten. Förvaltningen har under året även fortsatt arbetet med att konkretisera den färdplan för digitalisering, automatisering och AI som färdigställdes våren 2020.

Förvaltningen både deltar i och driver utvecklings- och innovationsprojekt för att skapa och sprida nya lösningar som ger god miljönytta. Bland annat har projektet Hållbarhet blir standard påbörjats under året. Syftet med projektet är att utveckla analysmetod och samverkansmodell för att ta tillvara goda resultat gällande hållbarhetslösningar från pilotprojekt för att tydliggöra och möjliggöra implementering som standard i staden. Förvaltningen medverkar också i det kompetenscentrum för dagvatten (Drizzle) som leds av Luleå Tekniska universitet och förvaltningen är också projektledare för projektet iWater som rör realtidsmätning av vattenkvalitet där förvaltningen samarbetar med bland annat Kungliga Tekniska Högskolan. Förvaltningen kommer dessutom medverka i projekt initierade av stadens samarbete med KTH/MIT (Massachusetts Institute of Technology).

Övrigt

Synpunkter och klagomål

Ytterst få serviceanmärkningar inkommer på miljöförvaltningens verksamhet. Klagomål på nämndens beslut i specifika ärenden registreras i det pågående ärendet och besluten är överklagningsbara. Handläggning av inkomna serviceanmärkningar, det vill säga klagomål på förvaltningens bemötande eller handläggning, ska ske omgående och återkoppling ska ges till den klagande inom 15 arbetsdagar. Under perioden 1 januari till 31 december 2020 har sex serviceanmärkningar registrerats. Fem av sex serviceanmärkningar hanterades inom föreskriven tid med återkoppling till den klagande inom 15 arbetsdagar. Avseende den sjätte serviceanmärkningen så påbörjades handläggning omgående, återkoppling till den klagande dröjde dock mer än 15 dagar.

Nämndbeslut och ärendebalans

Nämnden har sammanträtt tio gånger under året och behandlat 171 ärenden.

Ärendebalansen kan utläsas genom att jämföra antalet nya och avslutade ärenden inom samma år. Minst lika många ärenden som upprättas måste avslutas inom perioden för att obalans inte ska uppstå. 18377 ärenden upprättades vilket är 1061 färre än 2019. 23103 ärenden avslutades vilket är 4235 fler än 2019 och är 4726 fler än nya ärenden.

4558 ärenden var öppna vid årsskiftet 2020/2021 vilket är 4762 färre än vid förra årsskiftet.

Av ärenden som avsåg anmälan, ansökan eller klagomål inkom 3735 via e-tjänsterna vilket utgör 50,5 % av de ärendetyperna.

Anledningen till de mycket avvikande siffrorna för antalet avslutade ärenden och antalet öppna ärenden är främst att avslut av ärenden var högt prioriterat inför byte av ärendehanteringssystem vid årsskiftet 2020/2021. Även det färre antalet nya ärenden under året bidrog till den stora avvikelsen.

Period	Nya ärenden	Avslutade ärenden	Öppna ärenden (1)
2011	21856	21594	6368
2012	17384	17439	6729
2013	17128	17237	6835
2014	17880	18193	6657
2015	18835	17336	8361
2016	18791	18732	8522
2017	18345	18602	8382
2018	19383	19122	8564
2019	19438	18868	9320
2020	18377	23103	4558

Not 1: Öppna ärenden avser läget vid årets slut.

Ärendestatistik för 2020 inom tillsynsområden

Avdelning	Nya ärenden	Avslutade ärenden	Öppna ärenden (1)
Plan och miljö	1999	3287	850
Hälsoskydd	5127	6422	3108
Livsmedel	10907	12897	322

Not 1: Öppna ärenden avser läget vid årets slut.

Överklaganden

Det har under året kommit in 236 avgöranden från överinstanser där överklagade beslut från miljö- och hälsoskyddsnämnden har prövats i sak.¹ Det är en betydande ökning jämfört med föregående år då 155 avgöranden inkom. Ökningen beror på att det inkommit betydligt fler avgöranden från Mark- och miljööverdomstolen, men även från förvaltningsrätten och länsstyrelsen. Liksom tidigare år härrör en majoritet av avgörandena från beslut som meddelats och överklagats före år 2020.

Tidigare års trend att handläggningstiden för nämndens överklagade ärenden hos framförallt länsstyrelsen är mycket lång håller i sig. Det innebär att det inte sällan tar upp till ett år, och ibland mer än så, för överklagandet att passera första överinstans. Detta är ett stort problem för nämnden eftersom ett beslut som huvudregel inte gäller förrän det har vunnit laga kraft, det vill säga inte längre kan överklagas. Möjligen anas en ljusning i att handläggningen i många fall bara pågått något år, jämfört med situationen för något år sedan, då avgörandena gällde nämndbeslut som låg två eller till och med tre år tillbaka i tiden. Det finns fortsatt

¹ Statistiken inkluderar därmed inte avgöranden där nämndens beslut inte har prövats av överinstans (avvisning och avskrivning samt återförvisning från överrätt till högre instans) eller avgöranden där nämnden varit part men inte fattat något beslut (utdömande av vite och tillståndsprövningar med nämnden som remissinstans).

behov av att i samråd med länsstyrelsen försöka hitta en lösning på problemet med de långa handläggningstiderna. Frågan har dock behövt stå tillbaka på grund av den pandemi som drabbat landet under vårvintern 2020 och under året har präglat förvaltningens arbete.

Den pågående pandemin har haft en tydlig påverkan på nämndens tillsyn, vilket också återspeglas i avgörandena från överinstanser. Bland annat har tillsynen enligt lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen renderat ett förhållandevis stort antal förelägganden vid vite. Ett fåtal av dessa har överklagats och det kan noteras att nämndens beslut har stått sig. Vidare har nämnden under hösten i flera fall också ansökt om utdömande av vitet och i samtliga fall har förvaltningsrätten utdömt vitet. Det är ett mycket gott betyg för nämndens tillsyn, inte minst då det är fråga om ny och tidigare oprövad lagstiftning.

Det kan i sammanhanget också nämnas att det även inom andra tillsynsområden har gjorts flera ansökningar om utdömande av vite gjorts under året och att vite också har utdömts.

Utfall av överinstansernas avgöranden

Nämndens beslut har fastställts (inklusive avgöranden där prövningstillstånd inte har meddelats) i 187 fall, vilket utgör 79 procent av totalt 236 avgöranden. Motsvarande andel för år 2019 var 76 procent av totalt 155 avgöranden. Andelen beslut som har stått sig har således ökat något jämfört med föregående år. I fråga om övriga utfall har det skett en mindre omfördelning: Nämndens beslut har under år 2020 i 36 fall ändrats² eller upphävts helt eller delvis och i 13 fall upphävts och återförvisats för fortsatt handläggning, dvs. totalt 49 fall. Förra året var motsvarande siffra totalt 37 fall och året innan 22 fall. Antalet återförvisningar (dvs. där överinstansen inte tar ställning till nämndens beslut i sak utan anser att ärendet behöver utredas mer) är snarlikt föregående år, medan antalet upphävda beslut minskat betydligt, både procentuellt sett (från 13 procent av alla avgöranden till 6 procent år 2020) och i faktiska tal. Däremot har under året antalet delvis ändrade beslut ökat något. Med detta i beaktande konstaterar förvaltningen att det generella utfallet av överinstansernas avgöranden ligger på något bättre nivå än föregående år, vilket är ett fortsatt gott betyg för nämndens tillsynsverksamhet.

	Totalt	MHN beslut fastställt	MHN beslut delvis ändrat	MHN beslut helt ändrat	Ärendet återförvisas	Fråga om PT
MÖD	18	13	3	2		14
MMD	33	26	2	3	2	
KR	4	4				4
FR	19	17	2			
LST	162	127	15	9	11	
Totalt	236	187	22	14	13	18

² Inklusive mindre ändringar, t.ex. framflyttande av tid för fullgörande av föreläggande.

De beslut som har återförvisats gäller, liksom tidigare år, framför allt olägenhetsärenden där nämnden har fått tillbaka ärendet för fortsatt utredning. Av de beslut som ändrats helt har det i ett par fall handlat om att den aktuella verksamheten upphört och föreläggandet därmed har ansetts förfallet. Nämnden har också i ytterligare ett fall medgett att beslutet upphävts. I fråga om det ökade antalet delvis ändrade beslut är det framförallt länsstyrelsens beslut i flera fall att sätta ned nämndens avgift för livsmedelskontroll som återspeglas. Det finns skäl att ifrågasätta flera av besluten, men då de belopp det har handlat om har varit förhållandevis små, har nämnden av processekonomiska skäl i några fall avstått. I ett fall har emellertid beslutet överklagats och handläggs för närvarande hos förvaltningsrätten.

Principiellt viktiga avgöranden

Under året har ett flertal principiellt viktiga, och i vissa fall medialt uppmärksammade, frågor prövats som förtjänar att nämnas kort.

Länsstyrelsen har tidigare bedömt att fakturor inte utgör överklagbara beslut, men har nu ändrat inställning. Länsstyrelsens nya praxis får betydelse framför allt för hanteringen av överklaganden av fakturor inom livsmedelskontrollen, som ofta utgår från äldre riskklassningsbeslut.

Frågan om kasserad fritureolja ska betraktas som verksamhetsavfall eller avfall jämförlik med hushållsavfall har slutligt avgjorts av Mark- och miljööverdomstolen (MÖD) i två domar. MÖD har bedömt att sådan olja, som hanteras och förvaras avskilt, är verksamhetsavfall och har därför upphävt nämndens båda beslut.

Mark- och miljödomstolen (MMD) har upphävt nämndens förbud mot Tiptapp AB att förmedla transport av avfall. Domstolen uttalar i målet även att transport av bl.a. grovavfall från hushåll inte omfattas av det kommunala renhållningsmonopolet samt bedömt att förbudet mot bolaget är för ingripande och upphävt nämndens beslut. Domen innebär ett nytt synsätt på den kommunala renhållningen som kan förändra förutsättningarna för den kommunala renhållningen i hela landet. Nämnden har överklagat domen till MÖD, som har meddelat prövningstillstånd. Avgörande väntas under 2021.

Slutligen, ett viktigt avgörande i fråga om nämndens möjlighet att överklaga överinstansers beslut om återförvisning: Nämnden anses enligt gällande rättspraxis inte ha möjlighet att överklaga beslut om återförvisning, eftersom det inte anses innefatta bedömning i sakfrågan. MÖD har dock i ett mål funnit att länsstyrelsens återförvisningsbeslut även innefattat bedömning av sakfrågan. MMD hade därför gjort fel när den avvisade nämndens överklagande. MÖD:s avgörande innebär att det finns grund för nämnden att vid återförvisningar närmare undersöka om överinstansens beslut även innefattat bedömning i sakfrågan och i så fall överväga om det finns skäl att överklaga.

Status för projekt med särskild finansiering

Drizzle

Drizzle är ett kompetenscentrum för dagvatten som erhållit medel från Vinnovas kompetenscentrumprogram. Projektet startade 1 september 2017 och pågår fram till 2022 med eventuell förlängning i ytterligare fem år. Luleå Tekniska Universitet leder projektet och Stockholms

stad samt Stockholm Vatten och Avfall AB ingår som partner tillsammans med ytterligare nio parter. I kompetenscentret ska Luleå Tekniska Universitet bedriva forskning i världsklass i nära samarbete med företag och offentliga aktörer. Total projektbudget är 110 100 000 kr, varav Stockholms del är 6 750 000 kr.

Stockholms stads åtagande är bland annat att ta fram ett lokalt åtgärdsprogram för Riddarfjärden som ett "case" inom ramen för forskningsprojektet, där partners inom kompetenscentret har ett konkret projekt att samarbeta kring. Målet med Drizzle är att på lång sikt bidra till att ta fram nya metoder och teknologier som kan ersätta existerande dagvattensystem med nya mer hållbara sådana. Parallellt med detta, och på kortare sikt, kommer nya kompletterande lösningar för att förbättra existerande dagvattensystem att tas fram.

Under året har arbetet med att ta fram underlag till det lokala åtgärdsprogrammet för Riddarfjärden avslutats. Stadens kommundoktorandtjänst inom ramen för Drizzle är utformad så att 80 procent av tiden läggs på forskning av mikroplast i dagvatten och 20 procent inom den kommunala verksamheten. Under året har fokus legat på utbildning samt en studie om nedbrytning av vanligt förekommande plastskräp till mikroplaster. Laboratorieexperiment har utförts i syfte att utreda nedbrytning av makroplaster i landbaserad miljö på grund av UV-strålning.

Anonyma källor

Anonyma källor är ett forskningsprojekt som erhållit medel från Formas. Projektet startade i september 2016 och pågår fram till september 2021. Luleå Tekniska Universitet leder projektet och Stockholms stad ingår tillsammans med Dag och Nät samt NCC som parter i projektet. Total projektbudget är 14 676 000 kr, varav Stockholms del är 3 125 000 kr som består i personal och resekostnader.

Syftet med projektet är att öka kunskapen om vilket bidrag olika källor har av organiska och oorganiska ämnen till dagvattnet samt identifiera hur dessa ämnen riskerar att påverka miljön var för sig och i kombination med andra ämnen. Genom att utöka kunskapen inom området kan beslutsunderlag förbättras och spridningen av miljöstörande ämnen via dagvattnet minska.

Under året har avrinnande vatten från uppbyggda tak med olika takbeläggningar fortlöpande analyserats i Luleå och de första resultaten publicerades förra året i en licentiatavhandling. Provtagningen har även vid ett par tillfällen utökats med snabbanalys av toxicitet i avrinnande vatten genom så kallade Microtox®. Detta för att få en indikation om förekommande halter är akuttoxiska. En artikel har också publicerat med data över hur olika metaller fördelar sig mellan olika storleksfraktioner och analys av hur den minsta storleksfraktionen är fördelad har påbörjats.

Yteffektiv dagvattenrening

Yteffektiv dagvattenrening är ett forskningsprojekt som finansieras av Formas. Projektet startade 2016 och pågår fram till 2021. Luleå Tekniska Universitet leder projektet och Stockholms stad ingår tillsammans med Dag och Nät, Svenskt Vatten samt Purac AB, Kemira AB, Järven Ecotech AB och Veg Tech AB som parter i projektet. Total projektbudget är 18 364 450 kr, varav Stockholms del är 120 000 kr som består i personal och resekostnader.

Projektets syfte är att utvärdera sex avancerade tekniker för dagvattenrening som kan bidra till att utveckla yteffektiva reningssystem som kan användas i tätt bebyggda områden. Dessutom ska strategier för hur undersökta reningssystem kan integreras i såväl existerande dagvattensystem som i bebyggd stadsmiljö tas fram tillsammans med rekommendationer till kommuner.

I Stockholm har provtagning vid anläggningen med zeolitfilter tillhörande Nationalmuseet fortsatt med ytterligare ett provtagningstillfälle under 2020. Analys av koppar, zink, natrium, aluminium samt näringsämnen och bakterier har genomförts för att se om filtret kan rena dessa ämnen i avrinnande vatten. Provtagningen har nu pågått i cirka två år och därigenom har filtrets reningsevne över tid kunna studeras. Resultatet har sammanställts i en artikel som är inskickad till en vetenskaplig tidskrift.

iWater

Miljöförvaltningen har sedan 2016 deltagit i delprojektet iWater inom Digital Demos fokusområde Tillgång till rent vatten. Fokus i iWater är att utveckla ett nätverk för vattenövervakning, placera ut sensorer och genom realtidssystem identifiera kemiska ämnen och patogener i hela livscykeln för stadens vattenförsörjning.

I samband med att projektet fortskrider har miljöförvaltningen i samverkan med Ericsson, Stockholms Universitet, Kungliga Tekniska Högskolan, Stockholm Vatten och Avfall AB, Linköpings Universitet samt Telia ansökt och beviljats medel från Vinnova att utveckla projektet i det som kallas för iWater Phase II. Miljöförvaltningen är koordinator för projektet, som sträcker sig från 2018 till 2020 och har en totalbudget på 12 mnkr. Miljöförvaltningens del uppgår till minst 644 tkr, varav bidragsdelen uppgår till maximalt 322 tkr. De största bidragstagarna är universiteten.

Under 2019 gick den tidigare sensorn sönder och en ny har införskaffats. Under hösten 2019 placerades sensorn utanför Lovöns vattenverk. Ovanstående har medfört att arbetet försenades i förhållande till den ursprungliga tidsplanen och projektet har förlängts till hösten 2021.

Under 2020 har flera sensorer placerats i dricksvattennätet i Linköping. Sensorerna i dricksvattennätet samt sensorn som placerats i ytvattnet utanför Lovö vattenverk mäter vattenkvaliteten i realtid och data analyseras på en IoT-plattform där algoritmer förutspår kommande mätvärden för att detektera avvikelser. Under hösten 2020 har även ett arbete med att ta fram en affärsstrategi för iWater inletts. Syftet med affärsstrategin är att identifiera hur projektet ska gå från en innovativ lösning till ett framtida tillgängligt verktyg på marknaden samt hur iWater kan vara en del av en smart stad.

LIFE IP Rich Waters

Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt har beviljats medel från EU:s finansieringsprogram för miljöförbättrande åtgärder för att bedriva projektet LIFE IP Rich Waters. Projektet syftar till att effektivisera åtgärdsarbetet för ett fullt genomförande av åtgärdsprogrammet för Norra Östersjöns vattendistrikt och även bidra till implementeringen av vattendirektivet i hela Sverige. Projektets mål är att genomföra konkreta åtgärder och skapa samverkan och lärande för att göra åtgärdsarbetet effektivare. Miljöförvaltningen deltar i två delprojekt som rör övervakning av miljögifter och åtgärder för att begränsa användningen av giftig båtbottnfärg.

Under 2020 har miljöförvaltningen genom LIFE IP Rich Waters slutfört en sammanställning och utvärdering av resultaten från flertalet sedimentundersökningar som under perioden 2016-2018 utförts i flera av stadens vattenförekomster. Projektmedel har också använts för att rapportera in data från miljöförvaltningens miljögiftsövervakning till nationella datavärddar i syfte att tillgängliggöra data för fler användare. Vidare har miljöförvaltningen bistått idrottsförvaltningen med att säkerställa etablerande av en båtbottentvätt i Mälaren.

MASSA

KTH har tillsammans med miljöförvaltningen, idrottsförvaltningen och trafikkontoret ansökt om medel från Formas om att genomföra projektet MASSA - nya Metoder och konstnärliga Arbetsprocesser för Systemkomplexitet omformar Stockholms Arkipelag.

Projektet syftar till att utreda hur ett samarbete kring masshanteringen kan gå till samt utifrån ett gestaltungs-perspektiv undersöka hur överblivna massor kan användas för att omvandlas till en användbar resurs för att förbättra de fysiska livsmiljöerna i stadens vatten och gynna exempelvis fisklek och uppväxt.

Slutresultatet kommer att summeras i en forskningsrapport och ett strategidokument som ska utgöra verktyg för hur framtida publika miljöer kan utvecklas med stöd av både konstnärliga perspektiv och ekologisk funktion.

Projektet beviljades medel under hösten 2020 och har precis påbörjats. Det avslutas den sista september 2024. Budgeten är totalt 3 945 543 kr fördelat över fyra år. Av dessa medel tillfaller 175 000 kr miljöförvaltningen totalt över projektiden och finansieringsgraden är 100 procent.

GrowSmarter

Förvaltningen har haft ansvaret att koordinera EU-projektet GrowSmarter, där Stockholm, Barcelona och Köln ska energieffektivisera befintliga byggnader, tillföra förnybar energi, genomföra åtgärder för hållbara transporter samt med hjälp av informations och kommunikationsteknologi underlätta en hållbar utveckling i respektive stads utvalda stadsdel och en hållbar livsstil.

Projektet GrowSmarter avslutades formellt i och med utgången av år 2019. Därutöver återstod slutlig rapportering till EU-kommissionen vilken godkändes i oktober 2020. Slutrapportering till miljö- och hälsoskyddsnämnden planeras under våren 2021 och i november planeras medverkan på Barcelona Smart City Expo, vilket var priset när Stockholm genom GrowSmarter vann utmärkelsen World Smart City Award.

Hållbarhet blir standard och Hållbarhet blir standard Mälardalen

Projektet Hållbarhet blir standard har beviljats medel från Vinnova för 2019-2023 och Viable Cities för 2019-2020. Miljöförvaltningen i Stockholm koordinerar projektet och projektpartners är Stockholms stad, Göteborgs stad, Malmö stad, Värmdö kommun, KTH, IVL Svenska Miljöinstitutet, Sveriges Kommuner och Regioner och Fastighetsägarna Stockholm. Syftet med projektet är att hållbara lösningar som har genomförts i pilotprojekt ska bli standardlösningar i hela kommunen, i både befintliga och/eller nybyggda områden. Hållbara innovativa lösningar för byggnader, transporter och utemiljö som

utvecklas i nya projekt ska skalas upp för att uppnå ett klimatneutralt och hållbart samhälle för alla. Positiva synergier förstärks och negativa bieffekter undviks genom ett holistiskt arbetssätt och tvärorganisatorisk samverkan i stadsutvecklingen.

Projektet ska utveckla en analysmetod för att kunna skala upp och standardisera hållbara innovativa lösningar för byggnader, transporter och utemiljö och ta fram en samverkansmodell för att effektivt involvera rätt aktörer och lösningar i stadsutvecklingsprocessen. Metoden och modellen ska kunna anpassas efter lokala förutsättningar och vara internationellt tillämpbara. Under 2020 har projektet identifierat redan framtagna resultat samt goda exempel, analyserat samt kartlagt spridningen och förankringen av dessa. Projektet har identifierat mekanismer och processer som behöver utvecklas så att hållbara lösningar från innovativa pilotprojekt utnyttjas bättre i ordinarie verksamhet (dra nytta av investeringen som är gjord). Under 2021 ska en första version av analysmetoden presenteras, ett tiotal hållbara lösningar med potential att bli standard väljas ut och ett antal områden väljas där analysmetoden och samverkansmodellen kan testas.

Energi- och klimatrådgivning (EKR)

Förvaltningen har ansvaret för den övergripande projektledningen för den regionala samverkan för energi- och klimatrådgivning (EKR). Utöver den övergripande projektledningen i Stockholm finns projektledare i Huddinge och Botkyrka. Förvaltningen ingår i styrgruppen för samverkan. Den lokala EKR:s insats riktar sig främst till energirådgivning till BRF:er och då med fokus på kvarvarande uppvärmning med fossil olja. En digital rådgivning har utvecklats under året för de BRF:er som inte vill ha platsbesök p.g.a. pandemin. Lokalt har EKR deltagit i beteendepåverkande kampanjer för att förbättra anställdas möjlighet att cykla till jobbet och prova på att leva utan egen bil. Lokalt har EKR även genomfört seminarier för satsningar på solceller och elbilar.

Statliga intäkter för EKR år 2020 var cirka 2 mkr vilket motsvarar verksamhetens kostnader.

LCA för byggmaterial

Syftet med projektet är att testa och utvärdera ett verktyg för att beräkna klimatprestanda för byggnader i ett livscykelperspektiv. Beräkningsverktyget har utvecklats av IVL Svenska Miljöinstitutet och KTH.

Projektets resultat kommer att användas för att utveckla både verktyget och klimatberäkningar av byggmaterial. Målet är ett underlag för framtida kravställning på LCA (livscykelanalys) för byggmaterial i nybyggnadsprojekt på stadens mark. Projektet genomförs i Stockholm stads organisation och på samma sätt i Göteborgs stads organisation.

Intäkterna har under 2020 uppgått till cirka 400 tkr för att täcka en 50 procentig projektledartjänst.

Civitas Eccentric

Stockholm har tillsammans med Madrid, München, Åbo samt Ruse i Bulgarien samarbetat i projektet Civitas Eccentric. Projektet har arbetat med åtgärder som minskar avigsidorna med en stor bilanvändning med fokus på förorter och distributionstrafik.

Projektet finansierades inom EU:s forskningsprogram Horizon 2020. Budgeten för Stockholm var cirka 3,9 miljoner Euro, varav knappt hälften avsatts till Stockholms stad och delas mellan miljöförvaltningen och trafikkontoret. Bidragsbudgeten för miljöförvaltningen var cirka 9,5 miljoner kronor. Civitas Eccentric började den 1 september 2016 och avslutades den 30 november 2020.

Projektet kompletterade arbete som redan påbörjats men som saknat eller haft mycket begränsad finansiering. Åtgärderna inom projektet har skyndat på marknadsutvecklingen och möjliggjort test av nya koncept som mobilitetstjänster. ICLEI (Local Governments for Sustainability) och Union of the Baltic Cities har ansvarat för informationsspridning.

Eccentric i Stockholm

Deltagare i Eccentric i Stockholm är:

- KTH, Integrated Transport Research Lab, har ansvarat för utvärderingen av projektet.
  - Snappcar, UbiGo Innovation AB, GoMore ApS. Utvecklat och marknadsfört en mobilitetstjänst som bygger på samåkning, olika sorters bilpooler, cykelpooler samt kollektivtrafik
  - Mobility Motors Sweden AB - Nissan återförsäljare. Tillhandhållit en testflotta med 15 elfordon/skåpbilar för hantverkare.
  - Cykelkonsulterna AB. Upprättat en testflotta för elcyklar och elfraktcyklar.
  - Stockholm Stad
1. Koordinatorat Stockholmsparterna och hjälpt dem i deras arbete. Utöver detta har Stockholms stad också ansvarat för en rad delprojekt: Snabbat på ett par busslinjer i ytterstaden (trafikkontoret). Policy för att leda om cykeltrafiken vid byggen (trafikkontoret). Utveckling av parkering i ytterstad (trafikkontoret). Plan och karta för laddinfrastruktur för elfordon (miljöförvaltningen). Arbetet med Off-peak leveranser och samdistribution (trafikkontoret). Utökad www.miljofordon.se med mer information. (miljöförvaltningen). Informerat bostadsrättsföreningar och småhusägare om elbilsladdning (miljöförvaltningen). Genomfört en test av lastning och transport av bergmassor med pråm (trafikkontoret).
  2. Stockholms egna åtgärder sker i samarbete mellan miljöförvaltningen och trafikkontoret och en del åtgärder kommer från beslut i Framkomlighetsstrategin. Projektledning och eventuellt extraarbete på grund av EU-projektet sköts av miljöförvaltningen.
  3. Stockholms stads arbetstid, konsulter, resor mm utgifter finansieras till 100 procent av beviljade medel från EU.

Intäkter 2020 har uppgått till cirka 3,2 mkr och utgifterna till cirka 3,2 mkr.

Miljöfordon.se

Stockholms stad driver miljöfordon.se tillsammans med Göteborgs och Malmö stad. På sidan finns produktneutral information om miljöbilar men även andra hållbara transportsätt så som bilpool och lastcykel.

Sidan fungerar som en kunskaps- och erfarenhetsbank för fordonsansvariga inom alla typer av företag, kommuner och verksamheter

Intäkter 2020 har uppgått till 150 tkr där Göteborg stått för 90 tkr och Malmö för 60 tkr. Kostnaderna har uppgått till 300 tkr.

Datadriven styrning

Miljöförvaltningen och trafikkontoret beviljades i juni år 2020 medel för att tillsammans med svenska elsparkcykeloperatören Voi och franska dataanalysföretaget Vianova genomföra ett ettårigt läroprojekt om elsparkcyklarnas användning i Stockholm. Genom projektet kan staden göra omfattande analyser av hur elsparkcyklar används och hur väl de frivilliga avtalen följs. Vidare får staden möjlighet att kommunicera regler och zoner för parkering, sänkt hastighet m.m. för elsparkcyklarna genom att ange geostaket med hjälp av en portal. Projektet är ett samarbete mellan trafikkontoret och miljöförvaltningen och trafikkontoret sköter alla kontakter med elsparkcykelföretagen medan miljöförvaltningen är formell kontakt relativt Vinnova samt stöttar projektledningen. Projektet påbörjades efter sommaren, och fram till början av december har, utöver Voi, ytterligare tre elsparkcykelföretag åtagit sig att dela bearbetad och aggregerad data med staden via Vianovas dataportal. De första testerna ser mycket lovande ut, det kommer in bra data att analysera. Projektet ska avslutas senast vid utgången av år 2021. Hittills har Vinnova betalat ut 492 tkr. Av dessa har cirka 300 tkr överförts till trafikkontoret och drygt 100 tkr utbetalats till Voi. Miljöförvaltningen har inga externa kostnader för projektet och bidraget till miljöförvaltningen från Vinnova avser nedlagd arbetstid.

MEISTER

Projektet ”MEISTER” är ett forskning- och innovationsprojekt finansierat av EU:s horisont-2020 program och ingår i CIVITAS-initiativet. MEISTER, som är en förkortning av Mobility Environmentally-friendly, Integrated and economically Sustainable Through innovative Electromobility Recharging infrastructure and new business models, syftar till att demonstrera och utvärdera innovativa lösningar och affärsmodeller som kan påskynda omställningen till eldrivna fordon i europeiska städer.

Projektet koordineras av ett spanskt konsultbolag, ETRA, och har totalt åtta deltagare, däribland städerna Berlin och Malaga samt forskningsinstitutet RISE Viktoria. Projektet påbörjades den 1 september 2018 och ska avslutas den 31 augusti 2021. Miljöförvaltningen fick möjlighet att ansluta sig till projektet under slutet av år 2019 eftersom en annan stad lämnat projektet.

Förvaltningens arbete i MEISTER handlar om att öka andelen elfordon i hemtjänsten och studier kring friflytande mobilitetstjänster (elsparkcyklar och elbilar) samt viss utvärdering av publik snabbbladdning.

Miljöförvaltningens budget i projektet är cirka € 230.000 (cirka 2,5 mkr) och blir fullt finansierad av EU-kommissionen. Intäkterna år 2020 har uppgått till 339 tkr och kostnaderna 339 tkr.

Fossilfritt 2030 - ERUF

Miljöförvaltningen samarbetar med Energikontoret Storsthlm, Länsstyrelsen, Region Stockholm och BioDrivÖst samt 12 kommuner i länet i projektet Fossilfritt 2030.

Fossilfritt 2030 ska genomföra åtgärder för att nå målet om en fossiloberoende fordonsflotta till år 2030. I projektet stärks samverkan storregionalt och många kommuner genomför liknande insatser samtidigt, vilket skapar goda förutsättningar för ett fossilfritt samhälle. Det krävs en omställning av fordon och drivmedel och samtidigt behövs arbete för att främja nya beteenden och resmönster. Delprojektet Cykelvänligast och UtanBilenDealen har delfinansiering via projektet. Tillsammans kan projektets deltagare skapa bättre marknadsförutsättningar som möjliggör för näringslivet att investera i ny fordonsteknik, infrastruktur för tankning och laddning samt ökad produktion av förnybara drivmedel. När många offentliga aktörer samverkar och ställer liknande miljökrav vid upphandling av fordon, drivmedel och transporttjänster kan dessutom klimatmålen nås på ett betydligt mer kostnadseffektivt sätt. Projekten ska leds av BioDrivÖst.

Finansiering har erhållits från Tillväxtverket inom Europeiska Regionala Utvecklingsfonden (ERUF). Totalt har drygt 9 miljoner kronor beviljats för projektet som helhet varav cirka 3,8 miljoner kronor tillfaller miljöförvaltningen under en treårsperiod. Miljöförvaltningen lägger ner arbetsinsatser samt del av budgetramen och får 50 procent finansiering för dessa insatser. Intäkter år 2020 uppgår till 750 000 kr och kostnaderna till 1,5 miljoner.

Clarity

EU-projektet Clarity (Integrated Climate Adaptation Service Tools for Improving Resilience Measure Efficiency) avslutades sista augusti 2020. I projektet har det utvecklats ett system som underlättar identifiering och kvantifiering av riskerna förknippade med intensiv nederbörd och värmeböljor samt att analysera effektiviteten i olika klimatanpassningsåtgärder. I Stockholm har projektet främst bidragit till analyser av effekterna av skyfall och hur olika grönstrukturlösningar kan implementeras för att minska effekterna. Effekterna på luftkvalitet av trädplanteringar i gaturum har också analyserats.

Pilotprojektet om skyfallshantering i city har omfattat området: Birger Jarlsgatan – Humlegården – Norrmalmstorg – Berzelii park. En ny högupplöst skyfallsmodellering för området har genomförts för att kvantifiera flöden och vattenutbredning. Baserat på karteringen har potentiella skyfallsåtgärder på markytan identifierats i samråd med referensgrupp med representanter från Stockholms stad och Fastighetsverket. Effekten av de föreslagna åtgärderna har testats i programmet SCALGO, och en ny körning av skyfallsmodellen med åtgärder inlagda har genomförts, där effekterna på flöden, vattenutbredning och vattendjup har analyserats. Resultaten utgör underlag för stadens fortsatta arbete med framtagande av åtgärdsplaner för skyfallshantering. Staden har representerats av Miljöförvaltningens avdelningar SLB-analys, miljöanalys samt plan och miljö. Projektet koordinerades av Austrian Institute of technology (AIT, Österrike) och innefattade 17 partners. Det har pågått under tre år och finansierats av EU via Horisont 2020 programmet.

Intäkter 2020 var 210 tkr som motsvarats av kostnader.

Allt om Stockholmsluften - nu och kommande dagarna

Under 2020 har en app för smarta mobiltelefoner färdigställts. Appen visar en enkel och tydlig prognos över utvecklingen av luftkvaliteten de närmaste dagarna, men även detaljerade kartor och tidsserier för en rad hälsovådliga ämnen. Appen innehåller även en hälsodagbok som utvecklats tillsammans med epidemiologer och pollenexperter. Appen kommer läggas ut på GooglePlay och AppStore före årsskiftet 2020/2021. Lansering och marknadsföring kommer ske tidigt 2021 i samband med att luftföroreningssäsongen drar igång. Under året har det även undersökts hur artificiell intelligens (AI) eller andra digitala metoder kan användas för att förbättra kvaliteten på prognoserna. Resultaten är lovande, men fokus har legat på att färdigställa appen så några nya statistiska metoder är ännu inte implementerade i prognossystemet.

Intäkter var för 2020 1911 tkr vilket inte motsvaras av kostnader. Det förs en diskussion med stadsledningskontoret om att förlänga projektet och föra över överskottet till 2021 eftersom appen lanseras först 2021.